

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

KENT SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'YE EVLİLİK YOLU İLE GÖÇ OLGUSU

TÜRK VE RUS BASININDA ALGILANIŞI İLE

RUS KADIN GÖÇÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULVIYA FİLİYEV

DANIŞMAN

PROF. DR. URAL MANÇO

AKSARAY 2018

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
KENT SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'YE EVLİLİK YOLU İLE GÖÇ OLGUSU
TÜRK VE RUS BASININDA ALGILANIŞI İLE
RUS KADIN GÖÇÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULVIYA FİLİYEV

DANIŞMAN
PROF. DR. URAL MANÇO

AKSARAY 2018

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren altı (6) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : ULVIYA

Soyadı : FILIYEVA

Bölümü : Sosyoloji A.B.D.

İmza :

Teslim tarihi :/...../2018

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye’ye Evlilik Yolu ile Göç Olgusu. Türk ve Rus Basınında Algılanışı
ile Rus Kadın Göçü

İngilizce Adı: Migration to Turkey due to marriage. Migration of Russian women
reflecting in Russian and Turkish press.

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

162223301 numaralı Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencisi Ulviya FİLİYEVA tarafından hazırlanan “Türkiye’ye Evlilik Yolu ile Göç Olgusu. Türk ve Rus Basınında Algılanışı ile Rus Kadın Göçü” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Kent Sosyolojisi Anabilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ural MANÇO
(Sosyoloji, Aksaray Üniversitesi)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Meral SALMAN YIKMIŞ
(Sosyoloji, Aksaray Üniversitesi)

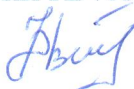
Üye: Doç. Dr. Ali ASKER
(Uluslararası İlişkiler, Karabük Üniversitesi)

İMZA

.....
.....
.....

Tez Savunma Tarihi: 16/01/2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun 08.03.2018 tarih ve 2018/13-4 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrenci
Ulviya FİLİYEVA
İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Yrd. Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU
İmza

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Ulviya FİLİYEVA

İmza :

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanması sırasında bana araştırma olanağı sağlayan ve çalışmanın her safhasında büyük yardımlarını ve desteklerini gördüğüm değerli hocam

Sayın;

Prof. Dr. Ural MANÇO'ya

Teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım esnasında bana anlayış gösteren, desteklerini esirgemeyen saygıdeğer annem Hatice FİLİYEVA, babam Zumrat FİLİYEV ve sevgili eşim Mehmet ERKEÇ'e teşekkürlerimi sunarım.

Ulviya FİLİYEVA

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYE'YE EVLİLİK YOLU İLE GÖÇ OLGUSU
TÜRK VE RUS BASININDA ALGILANIŞI İLE RUS KADIN GÖÇÜ

(Yüksek Lisans Tezi)

Ulviya FİLİYEVA, Aksaray 2018

ÖZET

Evlilik göçü, kadın görünürlüğüne en çok olduğu göç türlerinden biridir. Bu göç türü, iş tayini veya iş bulmak amacıyla göç etmiş ailedeki erkekleri takip eden kadınların göçü olarak bilinen “bağlantılı göç”ten farklıdır.

Türkiye yaklaşık 30 yıldır ağırlıklı olarak eski SSCB ülkelerinden kadın göçü almaktadır. Özellikle Rusya’dan Türkiye’ye evlilik göçü gerçekleştiren Rus kadınların sayısı artmakta, bu durum söz konusu kadınların yerleştikleri kentlerin toplumsal yaşamında değişimlere neden olmaktadır.

Bu tez çalışmasında evlilik yolu ile göç olgusu araştırılmış, Rusya’dan Türkiye’ye bu yolla gerçekleşen kadın göçü incelenmiş, büyük çoğunluğu yüksek eğitim görmüş Rus kadınlarını Türkiye’ye göç etmeye sevk eden nedenler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, bu olgunun iki ülke basınında algılanış şekli ile konu hakkında bilgili kişilerle yapılan mülakatlar karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Yapılan çalışmada, genel olarak göç kavramı, kadın göçü ve evlilik göçü, kadınları göç etmeye iten nedenler değerlendirilmiştir.

Bilim Kodu : 113828 Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Sosyoloji Kent Sosyolojisi

Anahtar Kelimeler : Rus-Türk evlilikleri; Boşanmayla biten Rus-Türk evliliklerinde çocuklar üzerinde velayet hakkı; Rus-Türk evliliklerindeki sorunlar, aile içi şiddet ve cinayet; İki ülke arasındaki ilişkilerin karma evliliklere etkileri.

Sayfa Adedi : 102

Danışman : Prof. Dr. Ural MANÇO

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MIGRATION TO TURKEY DUE TO MARRIAGE. MIGRATION OF RUSSIAN
WOMEN REFLECTING IN RUSSIAN AND TURKISH PRESS

Ulviya FILIYEVA, Aksaray 2018

ABSTRACT

Marriage migration is one of the migration forms within the women's visibility seems particularly high. This kind of immigration is different from what is called "chain migration" is known as the immigration of women who follow their migrated husband to find a job.

Turkey has received female migrants predominantly from the former USSR countries for almost 30 years. In particular, the number of Russian women migrating to Turkey is increasing and this situation gives rise to social changes in the cities in which these migrant women live.

In this study, migration phenomenon through marriage is investigated: the women's migration from Russia to Turkey is analyzed, and the reason why the majority of the Russian migrant women are highly educated is tried to be revealed. In this aim, interviews with experts of the topic were conducted, and the way this phenomenon is perceived in media organs of both countries were analyzed comparatively.

In this study; the concepts of immigration, women migration, marriage migration, reasons driving women to migrate, and the integration problems these women have to cope with were generally evaluated.

Science Code : 113828 Social, Human and Administrative Sciences Urban Sociology

Key words : Russian-Turkish marriages; Custody of children in Russian-Turkish marriages ending with divorce; Problems in Russian-Turkish marriages; Domestic violence and murder; The effects of the relations between the two countries on mixed marriages.

Number of pages : 102

Scientific adviser: : Prof. Dr. Ural MANCHO

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Önemi.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	2
1.3. Çalışmanın Planı	3
1.4. Önceki Çalışmalar	4
İKİNCİ BÖLÜM	9
KADINLARIN GÖÇÜ	9
2.1. Kavramsal Olarak Göç	9
2.1.1. Uluslararası Göç	9
2.1.2. Türkiye’ye Göç	11
2.2. Göç ve Kadın.....	13
2.2.1. Kadınların Göç Etme Nedenleri	13
2.2.2. Evlilik Yoluyla Kadın Göçü	17
2.3. Türkiye’ye Rus Kadın Göçü	20
2.3.1. Düünden Bugüne Türkiye’nin “Haraşo” ve “Nataşa” Damgalı Rus Kadınları.....	20
2.3.2. 1990 Yılı Sonrası Türkiye’ye Göç Eden Rus Kadınlar	25
2.4. Rus-Türk Karma Evlilikler.....	27

2.4.1. Sahi Kim Bu Ruslar ve Kadınları Türkiye'ye Kendileriyle Birlikte Hangi Gelenekleri Getirmekteler?.....	30
2.5. Rus Kadın Göçmenlerin Türkiye'deki Yasal Durumları	32
2.6. Rus Kadınların Yerleştikleri Kente Etkileri (Rusların yoğun yaşadıkları Antalya ili örneğinde).....	34
2.7. Türkiye'deki Rus Okul ve Kadınların Kurmuş Oldukları Dernekler.....	36
2.8. Türkiye'deki Rus Kadınları Konu Alan Yayınlar	38
2.9. Türk-Rus Evliliklerini Konu Alan Filmler ve Diziler	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	43
RUS-TÜRK EVLİLİKLERİNİN BASINA YANSIMASI	43
3.1. Bölümün Yöntemi	43
3.1.1. Evren ve Örneklem	43
3.1.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	43
3.1.3. İncelenen Dönem	44
3.1.4. Seçkinin Yöntemi	44
3.1.6. Röportaj Analizinin Yöntemi	45
3.2. Röportaj Nedir?	45
3.3. Söylem Analizi Nedir?	46
3.4. Eleştirel Söylem Analizi Nedir ve Nasıl Yapılır?	47
3.5. Eleştirel Söylem Analizi Çerçevesinde Türk-Rus Basınının Türk-Rus Evliliğine Yaklaşımı	49
3.5.1. Röportajları İncelenen Basın Kuruluşları	49
3.6. Analiz Edilen Röportajlar.....	50
3.6.1. Rus Basını.....	51
3.6.2. Türk Basını	58
3.7. Röportajların Analizi.....	66
3.7.1. Metinlerin Mikro Düzeyde Analizi	66
3.7.1.1. Sözcük Seçimleri	66
3.7.1.2. Cümle Yapıları	67
3.7.1.3. Retoriğin İncelenmesi.....	67
3.7.2. Metinlerin Makro Düzeyde Analizi.....	69
3.7.2.1. Tematik analiz:	69
3.7.2.2. Şematik Analiz	69
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	71
KATILIMCILARIN GÖZÜNDEN TÜRK-RUS EVLİLİKLERİ	71

4.1. Bölümün Yöntemi	71
4.2. Katılımcılarla Yapılan Söyleşiler	72
BEŞİNCİ BÖLÜM	86
GENEL TARTIŞMA VE SONUÇ	86
RUS-TÜRK EVLİLİKLERİNDE ORTAYA ÇIKAN TOPYEKÜN İMAJ	86
KAYNAKÇA	92
ÖZGEÇMİŞ	101

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. 2016 Yılında İkamet İzni İle Türkiye’de Bulunan Yabancılar (İlk On Ülke)	12
Tablo 2. 2016 Yılında Aile İkamet İzni İle Türkiye’de Bulunan Yabancılar (İlk On Ülke)	13
Tablo 3. Bölgelere Göre Tüm Uluslararası Göçmenler İçerisinde Kadınların Oranı	16
Tablo 4. Seçkinin Yöntemi.....	44
Tablo 5. Röportaj Analizinin Yöntemi Çizelgesi.....	66
Tablo 6. Katılımcı Görüşleri Analizinin Yöntemi Çizelgesi.....	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. “Karagöz” dergisinde yer alan karikatür.....	21
Şekil 2. “Aydede” dergisinde yer alan karikatür.	22
Şekil 3. “Güleryüz” dergisinde yer alan karikatür.....	23
Fotoğraf 1. Türkiye’nin Antalya ilinde yabancıların Türkiye’de oturma izinlerinin alınmasına aracılık yapan bir işyerinin tabelası.....	34
Fotoğraf 2. Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde bir sokakta Rus kadını görünürlüğüne dair görüntü.	34
Fotoğraf 3. Antalya’da Türkçe’nin yanı sıra Rusça da ismi yazılan diğer işyerlerinin tabelaları.....	35
Fotoğraf 4. Antalya Dostluk Parkı’na konulan Matryoşkalar.....	36

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar aşağıda kavramlarıyla birlikte verilmiştir.

<u>Simgeler</u>	<u>Anlamı</u>
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
BDT	:Bağımsız Devletler Topluluğu
BM	:Birleşmiş Milletler
BMMYK	:Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
DHA	:Doğan Haber Ajansı
ESÇ	:Eleştirel Söylem Çalışmaları
HÜGO	:Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi
IOM	:Uluslararası Göç Örgütü
KATILIMCI	:Çalışmanın konusuyla ilgili bilgili kişiler
RF	:Rusya Federasyonu
SSCB	:Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
UN	:United Nations (Birleşmiş Milletler)
UNFPA Fonu)	: The United Nations Population Fund (Birleşmiş Milletler Nüfus

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Где мне хорошо, там и Родина!¹

1.1. Çalışmanın Önemi

Göç yüzyıllardır dünyada bulunan her bir toplumun deneyimlediği, toplumlar üzerinde ekonomik ve kültürel etkiler bırakan önemli bir faktördür.

İnsanlık tarihi boyunca toplumlar savaş, sürgün, afetler gibi durumlar yüzünden zorunlu olarak, bazen de daha iyi hayat koşulları uğruna gönüllü olarak göç etmiştir ve bu göçler sırasında insanlarla birlikte kültürün maddi ve manevi öğeleri de taşınmıştır. Böylece farklı kültürlerden insanlar karşılıklı olarak birbirlerinin hayatlarını etkilemiş bulundular (Yılmaz, 2014:1685).

Dünden bugüne modern dünyada kadınların toplumdaki geleneksel rollerinin değişmesi ile birlikte göç çeşitlenmiş ve kadınlaşmış, kadın göçü “dönüm noktası”nı yaşayarak giderek artmaya devam etmiştir. Şöyle ki, Birleşmiş Milletler Uluslararası Göç Örgütü’nün 2005 yılı raporuna göre dünya genelinde sayısı 175 milyonu bulan uluslararası göçmenlerin yaklaşık yarısı kadınlardan oluşmuştur (Sharpe ve Reeves’den aktaran Eryavuz, Emeç ve Birecikli, 2016:16).

Genel olarak göç literatüründe daha çok erkek göçmenlere odaklanılmış ve kadınlar, ailenin erkek üyelerini takip eden bir göç hareketi olarak bilinen “bağılantılı göç” kapsamında değerlendirilmişler. Fakat kadının ülke dışına göçünü hareketlendiren önemli nedenlerden birisi de yapılan uluslararası evlilikler olmuştur.

¹ Rus atasözü: “Vatanım huzur bulduğum yerdir.”

Evlilik, eşlerden en az birinin hareketlenmesini gerektiren bir olgudur. Ataerkil aile geleneklerinin geçerli olduğu toplumlarda genel olarak erkek ve ailesi nerede yaşıyorsa, kadın da oraya göç etmektedir. Bu bilgiler ekseninde, çalışma konumuzu oluşturan Rus kadınları da Türk vatandaşı erkeklerle evlendikleri zaman Türkiye'ye yerleşmeyi tercih ederek evlilik göçü gerçekleştirmiş olmaktadır.

Çalışmanın önemi de bu bağlamda ortaya çıkmaktadır. Çalışmada göç, kadın göçü ve evlilik göçü olgusu genelden özele doğru ele alınmış, Rus kadınlarının 1990 yılında SSCB'nin çöküşünden sonraki dönemde Türkiye'ye göçü incelenmiş, bu kadınların Türkiye göçü ve ülkemizdeki durumlarının iki ülke basınında algılanış şekli ile konunun katılımcıların izlenimleri kıyaslanmıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Türkiye'ye evlilik yolu ile gerçekleşen göçler neden-sonuç itibarıyla karmaşık bir süreçten geçmektedirler. Bu bağlamda tez çalışmasının amacını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Türkiye'nin gündeminde sürekli yer alan ve ikili ilişkileri de yakından ilgilendiren evlilik göçü konusunu Rus göçmenler üzerinden değerlendirmek ve bu konudaki literatüre katkıda bulunmak;
- Literatür taraması yaparak göç olgusu ve evlilik göçünü incelemek;
- 1990 yılından başlayarak Rusya'dan Türkiye'ye doğru gerçekleşen Rus kadın göçünü tetikleyen temel nedenleri sorgulamak;
- Söz konusu Rus kadınların göç ettikleri kentlere etkilerine ışık tutmak;
- Türkiye'ye evlilik yolu ile gerçekleşen Rus kadın göçünün Türk ve Rus basınında algılanış şeklini önceden belirlenmiş gazetelerin internet sayfalarında yayınlanan röportajların eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi ile analizi aracılığıyla ortaya çıkarmak;
- Konuyla ilgili durum tespiti pekiştirmek için bu evliliklerin bizzat şahidi olan, bazıları kendileri de Türk erkeklerle evli olan katılımcıların anlatılarından yola çıkarak ortaya koymak.
- Literatür taraması, röportaj analizi ve katılımcıların anlatıları kıyaslanarak konuyla ilgili topyekûn imajı ortaya çıkarmak.

1.3. Çalışmanın Planı

Tez çalışmasının birinci bölümünde çalışmanın önemi, amacı, planı ve konuyla ilgili yapılmış önceki çalışmalar yer almıştır.

İkinci bölümde kavramsal olarak konuya hakim olmak, genel veriler toplamak amacıyla ayrıntılı bir literatür taraması yapılarak konuyla ilgili kitaplar, yerli ve yabancı makaleler, tez çalışmaları incelenmiş, göç kavramı açıklanmış, evlilik yolu ile kadın göçü, Rus-Türk karma evlilikler, Rus kadınların Türkiye’deki yasal durumları, Antalya ili örneğinde yaşadıkları kente etkilerine ışık tutulmuş, karşılaştıkları zorluklar, var olma ve dayanışma çabaları aktarılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde söylem analizi yoluyla konuyla ilgili Türkiye ve Rusya basınında yayınlanan belirli sayıda röportaj analizi yapılmıştır.

Dördüncü bölümde röportaj analizinde elde edilen bulgular, Antalya ve diğer çeşitli kentlerde ikamet eden konu hakkında bilgili kişilerle (Bundan sonra “**katılımcı**”) alan araştırması niyetine yapılan görüşmelerle sınanmış, edinilen bilgiler karşılaştırılmıştır.

Yöntem bilimsel açıdan, çalışmada niteliksel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek (2008:39)’in belirttiği üzere, “Nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlayabiliriz.”

Katılımcılarla niteliksel araştırmanın özelliklerinden birisi olan açık uçlu sorular sorularak soru-cevaptan ziyade sohbet havasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara, internet üzerinden yapılan araştırmamız sonucu ulaşılmıştır. Katılımcı olarak çalışma konusuna hâkim olabilecek, bu alanda “deneyimli gözlemci” sayılabilecek, Türkiye’nin Antalya, Ankara ve İstanbul illerinde yaşayan Rus göçmenleri tanıyan okul veya dernek müdürü, gazeteci, öğretmen gibi profesyonel kişiler tercih edilmiştir. Görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ortak bir dil olan Rusçayı paylaşıyor olmamızdan dolayı Rus katılımcılarla görüşmelerde tercüman kullanılmamış, görüşmeler süregelen bir halde devam etmiş ve bu durum çalışmamı kolaylaştırmıştır.

1.4. Önceki Çalışmalar

Soğuk Savaş sonrası, dünyadaki siyasi ve ekonomik iklimin yarattığı belirsizlik, korku, umut ve beklenti karışımının milyonlarca insanı ülkelerini terk etmeye zorladığı bir dönemde göç alan ve göç veren bir ülke olarak Türkiye, bölgedeki diğer birçok ülke gibi 1990'lı yıllarda düzensiz göç akınına maruz kalmıştır. Gelişmekte olan bu ülke milyonlarca göçmen kabul etmiştir (Erder, 2002:1).

Sermin Çakmak'ın "Değişen Hayatların Görünmez Sahipleri: Göçmen Kadınlar" makalesine göre, göç alanında yapılan çalışmalar göçün karar alma, yola çıkma, yerleşme veya geri dönme süreçlerinde göçmenin cinsiyet kimliğinin sosyo-ekonomik sınıf, kültür ve ulusal kimlik kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Göç literatüründe uzun zaman bağlantılı göç kapsamında ele alınmış kadınların 1970'li yıllardan itibaren küreselleşmenin bir sonucu olarak meydana gelen gelir dağılımındaki adaletsizlik ve yoksullaşma karşısında gittikçe artan bir hızla göç etmek zorunda kalması, yani göçün kadınlaşması bu konunun ayrıca ele alınarak tartışılmasını kaçınılmaz kılmaktadır (2010:4-5).

Murat Özgür ve Olgu Aydın, "Türkiye'de Kadın Evlilik Göçü" adlı ortak makalelerinde ailenin yaşam gidişi geçişlerinin göç veya ikametgah hareketliliğine neden olan bir olay olduğunu ve büyük çoğunlukla cinsiyete özel olan evlilik göçüne Türkiye'de katılan erkeklerin oranının kadınların yalnız on altıda biri kadar olduğunu açıklamaktalar (2010:18). Yazarların (2010:19) belirttiği üzere, "sosyo-kültürel değerlerin, çeşitli düzeylerdeki kararların ve beklenmedik olayların yönlendirdiği bir süreç olan yaşam gidişi, yaşam evrelerinden (çocukluk/ergenlik, genç yetişkinlik, orta yaş, yaşlılık gibi), statü geçişlerinden (gençlikten yetişkinliğe, öğrencilikten profesyonelliğe geçiş gibi) ve yaşam olaylarından (evlenme/boşanma, iş bulma/kaybetme, hastalık gibi) oluşmaktadır."

Literatürde evlilik göçünün ihmal edildiğinin altı çizilen makalede, toplum tarafından onaylanan cinsel ve ekonomik birlik olan evlilikte yeni evlilerin nerede kalması konusunda genel olarak kadının eşiyle birlikte yaşamak için yer değiştirdiği belirtiliyor (2010:20). Yazarlara göre, Türkiye'de evlilik nedeniyle göç edenlerin yüzde 94'nün kadın olması bu göç türünde cinsiyet seçiciliğini ortaya koymaktadır (2010:22). Türkiye'de köydeki sosyal, kültürel ve ekonomik yetersizliklerden kurtulma, daha iyi bir yaşam beklentisi kadın evlilik göçünün temel mekanizmalarından birini oluşturmaktadır (2010:23).

Aynı düşünce Türkiye'ye olan uluslararası evlilik göçlerinde de gözlemlenmektedir. Rusya Federasyonu (RF) vatandaşı kadınların Türkiye Cumhuriyetine evlilik göçünü doğrudan

konu alan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmalardan en önemlisi Ayla Deniz ve E. Murat zgrn, “Antalya’daki Rus Gelinler: Gten Evliliğe, Evlilikten Gce” makalesidir. Makalede evliliğin Rusya’dan Türkiye’ye olan gce önemli bir neden olduğu, Rus kadın gmen sayısının artmasının Antalya’nın toplumsal yaşamında belirgin değişimler yarattığı belirtilmektedir (2013:151). Bir alan araştırması olan çalışma, 2010-2012 yılları arasında Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde yürütülmüştür. Başlangıçta sadece turist olarak Antalya’ya gelen Rusların bu ziyaretleri tekrarladıkları veya arkadaş ilişkileri geliştirerek Türk erkeklerle evlendikleri, bu sürecin de geçici gmenlikten Türkiye vatandaşlığı hakkı kazanarak kalıcılığa geçiş anlamına geldiği vurgulanmaktadır (2013:157).

Yine aynı yazarların “Rusya’dan Türkiye’ye Ulusaşırı G: Antalya’daki Rus Gmenler” makalesinde, küreselleşme süreciyle birlikte hız kazanan bilgi ve insan hareketliliği, turizm alanındaki ilerlemeler ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin (SSCB) dağılmasından sonra Türkiye’ye farklı gmen gruplarının yönelmesi, Antalya’daki Rus gmenlerin çeşitli sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri, g etme nedenleri ve kalış süreleri ele alınmaktadır (2010:13). Rusların Türkçeyi ğrenme, okul açma, dernek kurma, mülk edinme ve Ortodoks kilisesi kurulmasına yönelik uğraşlarının onların Antalya’da kalıcı olduklarına işaret ettiği belirtilmektedir (2010:25-30).

isel Ekiz Gökmen, “Türk Turizminin Yabancı Gelinleri: Marmaris Yöresinde Turizm Sektöründe alışan Gmen Kadınlar” alışmasında Marmaris turizm sektöründe masz, rehber, acenteci, tur operatörü vs. gibi işlerde alışan Rusya, Azerbaycan, Ukrayna, Kırğızistan, Gürcistan, Özbekistan ve Türkmenistan uyruklu kadınların işgücü piyasasına katılımı, yaşadıkları sorunlar ve deneyimler ele alınmaktadır (2011:201). Çalışmada, cinsiyetçi işgücü piyasasının turizm alanında gmen kadınlara sunduğu ve onların niteliksizleşmelerine neden olan işlerden birinin de seks işçiliği olduğu, bu işi yapan gmen kadınların turistlerle kurdukları ilişkilerin kadınlara seyahat, eğlence, tüketim ve evlilik için fırsatlar sağladığı belirtilmektedir (2011:205-206).

Bunun yanı sıra çalışmada yabancı uyruklu kadınların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile olan evlilikler iki kategoriye ayrılmaktadır:

- ✓ Türkiye’ye çalışmak veya tatil amacıyla gelerek, daha sonra tanıştıkları Türk erkeklerle Türkiye’de yapılan evlilikler;
- ✓ Göçmen kadınların kendi ülkelerinde çalışmak amacıyla bulunan Türk erkekleriyle ister o ülkede, isterse de Türkiye’de yapılan evlilikler (2011:214).

İkinci kategorideki kadınlar evlilik amacıyla değil, evlendikten sonra, yani evlilik yoluyla Türkiye’ye göç etmiş bulunmaktadır.

Çalışmada, göçmen kadınların vize veya çalışma izni gibi sorunlardan kurtulmak için çözüm olarak gördükleri sahte evliliklerden de bahsedilmektedir. Ülkede kalma süresinin kısıtlı olması, kadınların formalite icabı evlilik yaptıkları veya sevdikleri erkeklerle uzun süre tanışmadan kısa zaman içerisinde evlenerek evliliğin getirdiği kolaylıklar ve haklardan yararlanma, rahatlığa kavuşma istekleri belirtilmektedir (2011:217).

Rus kadınların göç ettikleri ülkede yaptıkları sahte evlilikler konusu Ryazantsev’in “Rusya’dan Yurtdışına Kadın Göçü: Eğilimler, Şekiller ve Sonuçlar” makalesinde de ele alınmaktadır. Çalışmada Rus kadınların yurtdışına 3 temel yolla; *resmi*, *yarı resmi* ve *yasadışı yolla* göç ettikleri belirtilmektedir. Kadınların Rusya dışına göçünün en yaygın objektif nedenleri olarak sosyo-ekonomik durumun kötüleşmesi, düşük maaşlar, iş bulamama ve Rus emek piyasasında profesyonel olarak kendini realize etme olanaklarının az olması, aynı zamanda evlilik piyasasında demografik dengesizliğin olması gösterilmektedir (2007:59).

Yüzölçümü olarak dünyadaki en geniş ülke sayılan Rusya Federasyonu’nun nüfusu 1 Ocak 2017 verilerine göre 146.804.372 kişidir (<http://www.statdata.ru/russia>).

Rosstat Devlet İstatistik Kurumu verilerine göre ise ülkede kadın ve erkek arasındaki orantısızlık %53,7 olarak kadınların lehinedir (<http://ajanskafkas.com/konuk-yazarlar/rusyadaki-nufus-sayimi-sonuclari-demografik-krizin-devam-ettigini-gosteriyor/>).

Lukyanes ve arkadaşlarının Rusya’dan göç konusunu ele aldıkları çalışmada yeni eğilimler üzerinde durulmakta, klasik göçün (yani başka bir ülkeyi daimi ikamet yeri olarak seçmek) yanı sıra, döngüsel göçün değişik kategorileri - emek göçü, mevsimlik göç, kısa süreli göç, ekonomik turizm, iş göçü, eğitim için göç gibi yeni eğilimler analiz edilmektedir (2016:499).

Artyom Lukyanes ve Sergey Ryazantsev, “Rus Gençlerinin Göçü: Eğilimler, Şekiller ve Sonuçlar” isimli ortak çalışmalarında, dünyada Amerika Birleşik Devletleri’nden (ABD) sonra ikinci en çok göç kabul eden ülke olan Rusya vatandaşlarının geleneksel olarak seçtikleri göç ülkelerinde son yıllarda çeşitlenme olduğu, göç eden vatandaşların kendileri ile birlikte sermayelerini de hedef ülkeye taşıdıkları belirtilmektedir (2007:61).

Saniye Dedeoğlu ve Çisel Ekiz Gökmen, “Göç ve Sosyal Dışlanma. Türkiye’deki Yabancı Göçmen Kadınlar” kitabında Türkiye’nin göç rejimi ve ülkeye gelen göçmen kadınların sosyal dışlanması ele alınmaktadır. Türkiye’de yerleştikleri şehirlerde tezgâhtarlık, hastabakıcılık ve temizlik işçiliği gibi işlerde çalışarak daha iyi bir gelecek için ailelerine destek olmaya çalışan yabancı uyruklu kadınların, genel olarak “kötü kadın”, “Nataşa²” muamelesi gördüklerinin altı çizilmektedir (2011:13,17). Kitapta belirtildiği üzere, göçü tetikleyen nedenlerden bir diğeri de evlilik arayışıdır. Uluslararası evlilik ve bununla ilgili göçün gittikçe artması bu göç biçimini yeni bir araştırma alanı olarak ortaya çıkarmaktadır (2011:141).

Kabuljan Murzayev’in “Kimdir Bu Ruslar” kitabı, konumuzu oluşturan Rus kadınlarının ve genel olarak Rus insanının aile, iş, insan, sosyal yaşam ilişkileri, gelenekleri, özel günleri hakkında bilgi vermekte ve Rus kadınların nasıl bir ortamı bırakıp Türkiye’ye göç ettiklerini anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Dönemin RF Türkiye Büyükelçisi İvanov Vladimir Yevgenyeviç’in genel editörlüğünde yaklaşık 18 yazarın makalesinin yer aldığı “Türkiye’deki Rus vatandaşlar: Geçmiş ve Bugün” kitabında, “Osmanlıda Ruslar: Tarihi Bakış”, “Türk kıyıları (1920-1930’da Rus göçü)”, “İstanbul’daki Ruslar. Dâhilden görünüm”, “Yeni İstanbullular”, “Antalyalı soydaşlarımız”, “Ankara’da Rus Kültür Derneği” vb. makaleler yer almaktadır.

Türkiye’de yayınlanan internet haber sitelerinde Rus-Türk karma evliliklerine daha çok olumlu yaklaşım sergilenmektedir. Haber başlıklarında özellikle “Rus gelin” kelimesi kullanılmakta ve genelde olumlu haberler veya röportajlar sunulmaktadır. Örneğin, “Rus gelinler Rus medyasından şikâyetçi”, “Rus gelin sayısı 105 bini geçti”, “Türkiye’deki Rus gelinler dostluk için kahve pişirdi”, “Rus gelinler barış istiyor”, “Türkiye’nin Rus gelinleri Rusya basınında”, “Rus Gelinlerden Oklavalı Barış Mesajı” vb.

² Alanya Rus Eğitim ve Kültür Derneği Başkanı Ekaterina Gündüz, bir röportajında giderek azalan 'Nataşa' söylemini hâlâ sürdürenlere tepki göstererek, "Nataşa (Rostova): Lev Tolstoy, Savaş ve Barış romanında iyi yürekli bir kızı böyle bir isimle anlatmayı tercih etmişti. Bu, sizdeki Ayşe ve Fatma gibi yaygın ve çok güzel bir isimdir." diye belirtmiştir.

Rus haber sitelerinde ise genellikle Rus kadın – Türk erkek evliliği ile ilgili olumsuz yazılar yer almakta, Türk erkeği ile ilgili Rus eşine şiddet uygulayan, hatta öldüren bir imaj çizilirken, Rus kadını haberlerde mağdur taraf olarak sunulmaktadır. Bu yazıların büyük çoğunluğu, boşanmayla sonuçlanan söz konusu evliliklerde çocukların velayetiyle ilgili çıkan sorunlar konusundadır. Başlıklar genel olarak şu şekildedir: “Türk Koca Altı Çocuğunu Moskovalı Karısından Aldı”, “Tomsk Sakini Oğlunu “Türkiye Esaretinden” Kurtarmaları İçin Rusya Federasyonu Başkanı ve Türkiye Cumhurbaşkanından Yardım İstiyor”, “Türk Baba Oğlunu St. Petersburg Sakini Karısından Çaldı”, “Rus Kadın Kızının Velayetini Türk Kocasından Aldı” vb.

Bunun yanı sıra Youtube web sitesinde Türk vatandaşları ile evli olan birçok Rus kadın kendi kanalını açarak Rus-Türk evlilikleri konusunda “enine boyuna” tartışmalar başlatmakta, kendi deneyimlerini, var olan önyargıları, hayallerin ve aslında gerçeklerin ne olduğu konusunda takipçilerini aydınlatmaktadırlar.

Çalışma boyunca farklı yönleriyle ele alınmış “Göç ve Rusya” konusu dışında, Rus vatandaşların toplu şekilde Türkiye’ye evlilik göçü gerçekleştirmesiyle ilgili Rusya’da yayınlanmış herhangi bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır. Türkiye’deki Rus sayısının gittikçe artması göz önünde bulundurularak, iki ülkede de bu alanda çalışmaların yapılması gerekliliği düşüncesindeyim.

İKİNCİ BÖLÜM

KADINLARIN GÖÇÜ

Bu bölümde genel olarak göç kavramı ele alınmakta ve özel olarak kadınları göçe zorlayan nedenler, evlilik yolu ile kadın göçü olgusu incelenmekte olup, Türkiye’ye evlilik yolu ile gerçekleşen Rus kadın göçüne ışık tutulmaktadır.

2.1. Kavramsal Olarak Göç

2.1.1. Uluslararası Göç

Göç, göç süreci, göçü devam ettiren nedenlerle ilgili şimdiye kadar birçok teori ve model geliştirilmiştir. Fakat ulusal veya uluslararası göçü bütün boyutlarıyla açıklayabilecek tek bir teoriden bahsetmek mümkün değildir. Ekonomi, Sosyoloji, Siyaset Bilimi, İletişim, Tarih, Coğrafya, Nüfus Bilimi, Psikoloji ve Hukuk gibi birçok bilim dalı toplumsal yaşamın her alanını etkileyen bir süreç olan göçle ilgilenmektedir. Konuyla ilgili araştırmalar disiplinler arası bir görünüm sergilemekle birlikte, bu disiplinlerin her biri nüfus hareketinin farklı boyutları ile çalışmaktadır. Böylelikle, her bilim dalının farklı teori ve metotlara dayalı çeşitli yaklaşımları vardır (Castles vd., 2008’den aktaran Gelekçi, 2014:180).

Göç ister gerçekleştirilme nedeni, ister zorunluluğu, isterse de sonuçları itibarıyla farklılıklarla dolu bir süreçtir (İçduygu ve Sirkeci, 1999:260). Birleşmiş Milletler Nüfus Bürosu’nun (UNFPA) tanımına göre göç, bireyin ikametgâhını kökeni olduğu yerden başka bir yere taşımasıdır (Danış, 3). Bu coğrafi mekân değiştirme süreci ise ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi yönleriyle toplum yapısında değişim yaratan nüfus hareketidir (Özer, 2004;11). Bunun yanı sıra göç sosyal değişimin tamamlayıcı bir unsurudur (Clark ve Withers, 2007’den aktaran Özgür ve Aydın, 2010:18) ve bu olgu sosyal ve fiziki çevrelerini değişmiş insanları yeniliklere, yeni bir topluluğa uyum sağlama sorunuyla karşı karşıya bırakmaktadır (Tekeli, 1998:9-10).

Tarih boyunca yaşanmış göçler ekonomik veya çevreyle ilgili nedenlerden ortaya çıktığı gibi, siyasi otoritelerin gerçekleştirdiği sürgünler ve savaşlar nedeniyle gönüllü ve ya zorunlu sebeplerle de gerçekleşmiştir (Kaygalak, 2009:9).

Günümüzün toplumları küreselleşmenin etkisiyle hiç olmadığı kadar çok yer değiştirdiler. Dünya çapındaki en önemli sosyo-mekânsal değişim ve dönüşüm süreçlerinden biri olan küreselleşmenin en belirgin özellikleri sermaye, para, fikirler, kültürel değerler ve insanlar gibi unsurların sınırlar arası dolaşımıdır. Gün geçtikçe daha çok ülkeyi etkisi altına alan küreselleşme, kendisiyle birlikte insan hareketliliğini getirmekte, göç alan ve veren ülkelerin sayısını arttırmakta ve göç hareketliliğini hızlandırmaktadır (Deniz ve Özgür, 2010:14).

Uluslararası göç 21. yüzyılda öne çıkan, ülkelerin bu bağlamda “kaynak,” “hedef” ve/veya “geçiş” ülkesi olarak tanımlandığı bir konudur (Tekelioğlu, M., Doğan, A., Çelebi, F. 2015:3). Dünya genelinde her bir ülke göçe maruz kalmış, uluslararası göç birden fazla devleti aynı anda etkilemiş, hedef ve kaynak ülkelerde değişimlere neden olmuştur (http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_tasar%C4%B1m_icler.pdf).

Uluslararası göçmenler ülkelerindeki savaş, politik istikrarsızlık, yoksulluk gibi nedenlerden dolayı ayrılmak zorunda kalan, sığınmacı ve gittikçe sayıları artan mültecilerdir. 1970-2017 yılları arasında mülteci sayısı dünya genelinde 4,5 milyondan (IOM, 2005:381) yaklaşık 68 milyona ulaşmıştır (<http://www.dw.com/tr/bm-67-milyondan-fazla-ki%C5%9Fi-yerinden-edildi/av-40791689>).

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), 2016 yılında 2 milyon 900 bin mülteci sayısı ile Türkiye’nin dünya genelinde en fazla sığınmacı ağırlayan ülke olduğunu açıklamıştır. Türkiye’yi 1 milyon 400 bin mülteci sayısı ile Pakistan ve yaklaşık bir milyon sığınmacı sayısı ile Lübnan izlemektedir (<http://www.dw.com/tr/d%C3%BCnyada-en-%C3%A7ok-m%C3%BCltecit%C3%BCrkiyede/a-39302017>).

İyi yönetildiği takdirde olumlu, kötü yönetildiği takdirde ise insan haklarının ihlali, kamu düzeni ve güvenliğine tehdit oluşturan birçok olumsuz sonuca neden olan göç hareketlerinde bu tehditleri yok etmek için ekonomik kalkınma desteklenmeli, kamu güvenliği ve göçmenlerin haklarının korunması için göç yönetimi iyileştirilmelidir (Tekelioğlu vd., 2005:23).

2.1.2. Türkiye'ye Göç

Tarih boyunca göçmen kabul ülkesi olan Türkiye aynı zamanda dışa göç veren ve transit bir ülke konumuna gelmiştir (Danış, 14). Son yıllarda ülke Orta-Doğu, Balkanlar ve Afrika'dan gelen düzensiz göç akımına maruz kalmaktadır. Göçmenlerin çoğu 1923 ila 1960 yılları arasında Türkiye'ye gelenlerden oluşmaktadır. 1923 yılında Yunanistan ile Türkiye arasındaki nüfus mübadelesi sonucu Yunanistan'da yaşayan Türkçe konuşan Müslümanlar, Türkiye'den Yunanistan'a göç ettirilen Rumların boşalttıkları yerlere yerleştirildiler. Bunun yanı sıra Bulgaristan'dan Türkçe konuşan Müslümanlar, Romanya'dan Tatarlar ve Çerkezler, Boşnaklar ve Yugoslavya'dan Arnavutlar da kalıcı olarak Türkiye'ye göç ettiler. 1980'li yıllarda ise Bulgaristan hükûmetinin Bulgar Türklerine karşı etnik baskısından dolayı Türkiye'ye büyük göç yaşanmıştır (Erder, 2002).

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye yönelmiş kitlesel göç hareketlerini Göç İdaresi Genel Müdürlüğü aşağıdaki şekilde özetlemiştir:

- 1922-1938 yılları arasında nüfus mübadelesiyle Yunanistan'dan 384.000 kişi
- 1923-1945 yılları arasında Balkan ülkelerinden 800.000 kişi
- 1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişi
- 1988 yılında Halepçe katliamından sonra Irak'tan 51.542 kişi
- 1989 yılında Bulgaristan'dan 345.000 kişi
- 1991 yılında Birinci Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467.489 kişi
- 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20.000 kişi
- 1999 yılında Kosova'dan 17.746 kişi
- 2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi
- 2011 yılı Nisan ayından itibaren Suriye'den 08.04.2017 tarihi itibarıyla 2.969.669 kişi (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2014).

SSCB'nin çöküşü ve Soğuk Savaş'ın sona ermesi de uluslararası hareketliliği artırarak daha belirgin hale getirmiş (Castles, 1999'dan aktaran Deniz ve Özgür, 2010, s.14), Türkiye eski SSCB ülkelerinden de yeni göç akımına maruz kalmıştır.

Zorunlu göç dışında Türkiye'ye göç edenler genellikle çalışmak amacıyla ülkeye giriş yapmaktadırlar. Bu göçmenlerin ülkede kalma süreleri kısa ve düzensizdir. Çoğu enformel sektörlerde çalışıyor ki bu işler göçmenlerin temel gelir kaynakları olmaktadır. Göçmenler genellikle Orta Doğu, Asya ülkelerinden ve Bulgaristan, Azerbaycan, Moldova, Ukrayna, Gürcistan, Ermenistan, Romanya gibi eski Sovyetler Bloğu ülkelerinden gelmektedirler.

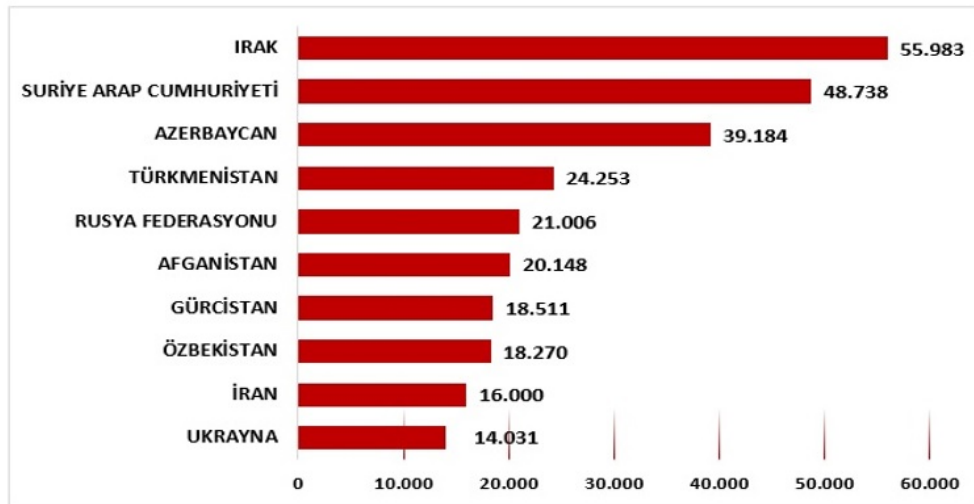
Çoğunlukla ekonomik nedenlerle Türkiye’ye gelen bu göçmenlerin Türkiye’yi tercih etme nedenleri genelde aşağıdakilerdir:

- ‘Türk’ kökenli olmak;
- Dil öğrenme kolaylığı;
- Tarihsel ve coğrafi yakınlık;
- Kaçak girişe uygunluk;
- Vize kolaylığı;
- Kayıtsız çalışma kolaylığı;
- Enformel işgücü piyasasının genişliği.

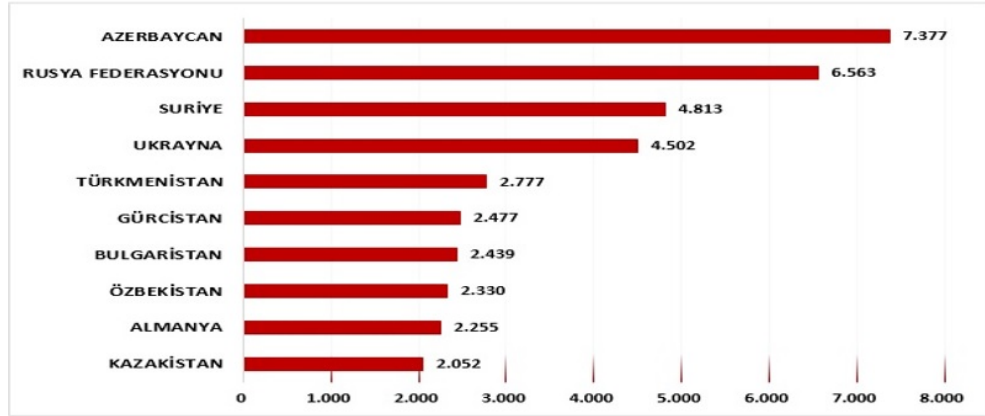
Coğrafi yakınlık ayrıca yolculuk masraflarının da düşük olmasına neden oluyor ki bu da göçmenlerin ilgisini çekmektedir (İçduygu 2004:25-36; Lordoğlu, 2007:15).

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HÜGO) Başkanı Murat Erdoğan 12 Nisan 2017 tarihinde Türkiye Fransız Kültür Merkezi, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü ve HÜGO tarafından Ankara’da düzenlenen “Dünden Bugüne Göçler” Çalıştay’ında konuşma yaparak coğrafi konumu nedeniyle Türkiye’ye yönelen göç sayısının 3,6 milyonu aştığını belirtmiştir. Bu rakam Türkiye nüfusunun 4,61’ine denk gelmektedir (<http://www.hurriyet.com.tr/hugo-turkiyedeki-toplam-multeci-sayisi-3-6-mi-40425054>).

Tablo 1. 2016 Yılında İkamet İzni İle Türkiye’de Bulunan Yabancılar (İlk On Ülke)

Tablo 2. 2016 Yılında Aile İkamet İzni İle Türkiye’de Bulunan Yabancılar (İlk On Ülke)

Emniyet kayıtlarına göre Türkiye’deki göç hareketlerinin önemli bir grubunu oluşturan kadınlar en çok Romanya ve Bulgaristan dışında kalan Eski Sovyetler Birliği ülkelerinden Türkiye’ye giriş yapanlardır (Erder ve Kaşka, 2003’den aktaran Üstübeci, 2009:4). Böylece, son yıllarda ‘göçün kadınlaşması’ olarak ifade edilen, evlilik veya bağlantılı göçle ilgili olmayan kadın göçünün artması Türkiye’de de kendini göstermiştir (Gülçür ve İlkaracan, 2002’den aktaran Gökmen, 2011:202).

Daha önce de belirttiğimiz gibi Türkiye’ye göç eden kadınların çoğu eski Sovyetler Birliği ülkelerindendir. 1988 yılında eski Sovyet ülkelerinden Türkiye’ye göç edenlerin oranı tüm göçmenlerin içinde yüzde 0,1 iken bu oran 2005 yılında yüzde 17,3’e yükselmiştir (Dedeoğlu, 2011:44). Bu ülkelerin insanları genelde Türkiye’yi “varlıklı ağabey” olarak görmekte ve göç hedef ülkesi seçmektedirler (Lordoğlu, 2009:3).

Rusya’dan Türkiye’ye gelenlerin cinsiyete göre dağılımı ise 2001 yılı için şu şekilde olmuştur: Erkek – 229.830; Kadın – 407.098 (Dedeoğlu, 2011:54).

2.2. Göç ve Kadın

2.2.1. Kadınların Göç Etme Nedenleri

Son yıllarda artan göç çeşitlenmekte ve kadınlaşmaktadır (Ulutaş ve Kalfa, 2009:14). Farklı bir toplumsal yapı içerisinde göçmen olmak, üstelik kadın göçmen olmak ise güçtür. Göç literatüründe genel olarak kadınlar işle ilgili göç eden erkeklerin izleyicisi olarak aile birleşimi kapsamında ele alınmış, kadın göçmen olgusu yeterince incelenmemiştir (Pedreza,1991 ve Kofman, 2000’den aktaran Gökbayrak, 2006). Başlangıcı insanlık tarihine kadar uzayan göç yollarında kadınlar ilk günden beri erkeklerle beraber yürüdüğü halde

seslerini duyurabilmek için uzun yıllar beklemek zorunda kalmıştır. Çalışmalarda ve basında yıllar sonra araştırma konusu olduklarında ise daha çok ötekilerin temsili “mağdur kadınlar” olarak anlatıldılar. Kadınların sorunları ve mağduriyeti üzerinden şekillenen bu çalışmalar bir taraftan göç ve toplumsal cinsiyet ilişkisi bağlamında önemli gerçekleri ortaya çıkarırken, diğer taraftan göç sürecinin kadınlar açısından olumlu olabilecek sonuçlarını yok saymaktadır (Çakmak, 2010:51).

Toplumdaki cinsiyet farklılıkları yapısal güçleri cinsiyetlendirmekte ve her iki cinsin deneyimlerini farklılaştırmaktadır (Ulutaş ve Kalfa, 2009:14). Göç süreci de cinsiyet açısından ele alınırsa, bu süreç kadınlar ve erkekler açısından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Ancak kadın ve erkek tanımlaması sabit bir tanımlama olmadığı için, yani yerel, kültürel ve sınıfsal faktörlere göre değişen bir tanımlama olduğu için göç sürecindeki cinsiyet kimliğinin yanı sıra diğer kimlikler de gözetilerek çözümlenmelidir (Yılmaz, 2005:32).

Çakmak’ın Susan Martin’e³ dayanarak belirttiği üzere, “kadınların eril tarih yazımından nasibini alan göç literatüründeki “unutulmuşlukları” göç deneyiminin toplumsal cinsiyet bağlamında eleştirilmesini de geciktirmiştir. Oysa göç son derece toplumsal cinsiyet temelli bir olgudur. Çünkü hem erkek hem kadın göçmenlerin göç deneyimleri cinsiyete bağlı hiyerarşik ilişkilerle şekillenir ve yeniden üretilir” (2010:53).

1970’li yıllara kadar göçle ilgili olan ve temelinde göçün nedenlerinin araştırılmasının yattığı teorilerin ana çizgisini neo-klasik teori oluşturmaktadır. Neo-klasik teoriler bireysel olarak göç kararlarını göçe iten ve çeken nedenler açısından açıklamakta olup, bu teorilerde sosyal yapılardan çok bireysel kararların etkinliği inceleme konusu edilmektedir. Bu şekilde indirgemeci bir ekonomik mantık yürütülmüş sayılmaktadır. Neo-klasik teoriye göre göç, durumun avantaj ve dezavantajlarını göz önünde bulundurarak bireylerin kararları sonucu gerçekleşmekte ve rasyonel karar veren bireyler maksimum getiri sağlayacak ülkeye göç etmektedirler. Bu teorik çerçevesinde kadın ve erkek göçleri aynı nedenlerle açıklanmakta, kadınların göçü yaratan etkenler karşısında durumları ve etkilenme biçimleri dikkate alınmamaktadır (Jordan ve Düvel, 2002’den aktaran Dedeoğlu, 2011:20).

³ Susan Martin “Women, Migration and Development”, Transatlantic Perspectives on Migration (Washington DC: Georgetown University, 2007), 1–12.

Kadınlar etnik veya milli grupların kültürel ve ideolojik geleneklerini öğreten anneler olmanın yanı sıra daha güçlü bir biçimde bu grupların güncel sembolik tasvirini inşa ederler. Söz konusu olan göçmen kadın olduğunda ise bu sembolik tasvir iki taraflı kurulmaktadır. Kadınlar bir yandan ev sahibi toplum için göçmenlerin değer ve davranışlarını, daha da önemlisi onların geri kalmışlıklarının ve değişim ihtiyaçlarının bir göstergesi olarak kurgulanmaktayken, kendi aileleri tarafından da gelenekleri ve özgün kültürlerini temsil eden, dolayısıyla istenmeyen bir biçimde gelişen modernizasyon sürecine karşı engel olabilecek tek güç olarak algılanmaktadırlar. Göçmen kadınların ev sahibi toplum tarafından geri kalmışlığın simgesel ifadesi olarak algılanması ve bu bağlamdan yola çıkılarak “batının” ötekini kendi kavramlarıyla anlatma çabası bir yandan göçmen kadınları stereotiplere yerleştirme, dolayısıyla gerçek sorunları tanımlama ve çözüm üretmekten uzaklaşma tehlikesi taşıırken, diğer yandan “kurtarıcı kadın” ve “kurtarılmaya muhtaç kadın” ikilemi yaratarak kökleri liberal feminizme dayanan bir yanlıgıyı yeniden üretmektedir (Altınay, 2009’dan aktaran Çakmak, 2010:54).

Kadınların göç ettikleri yerlerdeki deneyimleri göç rejimleri ve politikalarından etkilenmektedir. Göç politikalarının kadın göçmenlere karşı tutumu ise kadınların erkeklere bağımlılığı ile kısıtlanarak genel varsayım etrafında oluşturulmuş, kadınlar eş olarak göç ederlerse ülkeye girişleri eşe bağımlılığını teşvik edici nitelikteki bazı şartlara bağlanmıştır. Ancak kadınlar bağımsız olarak göç etmişlerse, onlara sunulan alanlar “iş” olarak nitelendirilen işler olmamakla birlikte, hepsi cinsiyet temelli ayrımcılıkla karşılaşmaktadırlar (Kofman vd., 2000’den aktaran Dedeoğlu, 2011:22).

Kadınların küresel göç hareketlerindeki artışı ve göç ettikleri ülkelerde “kadın işi” olarak nitelendirilen işlerde (ev içi hizmetleri ve bakıcılık) istihdam edilmeleri kadın göçünün dinamiğini oluşturmaktadır. Bu olgu tek Avrupa’da değil, Doğu ülkeleri, Orta Doğu ülkeleri ve hatta Türkiye’de de aynı şekilde yaşanmakta ve göçmen kadınların ev hizmetlerinde çalıştırılması göç literatüründe geniş bir yer tutmaktadır (Dedeoğlu, 2011:25).

Yıllar içerisinde gelişmiş ülkelerde kadınların işgücüne katılımında artış gözlenmektedir. Bu artış küreselleşme ile yani ekonomik kriz, siyasal ve sosyal değişimlerle ilgilidir. Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) erkeklerin iş bulma amacı ile göçte lider olduklarına inanılsa da, son 40 yılda iş aramayla ilgili göç eden kadın ve erkek göçmenlerin sayısı yarı yarıyadır. Hatta bu oran bazı ülkelerde %70-80’lere ulaşabilmektedir (Tuzcu ve Ilgaz, 2015:58). Uluslararası göçmenler arasında kadınların oranı gelişmiş ülkelerde gelişmekte olan ülkelere nazaran daha yüksektir (UN, 2009). Son yıllarda uluslararası göçmen statüsündeki kadın göçmenlerin sayısı erkek göçmenlere oranla sadece Asya bölgesinde azalmış, 1990 yılında rakam yüzde 45,4 iken, 2010 yılında yüzde 44,6’ya gerilemiştir (UN, 2009).

Tablo 3. Bölgelere Göre Tüm Uluslararası Göçmenler İçerisinde Kadınların Oranı

	1990	1995	2000	2005	2010
Dünya Geneli	49.1	49.3	49.4	49.2	49.0
Gelişmiş Ülkeler	52.0	51.7	51.8	51.6	51.5
Gelişmekte Olan Ülkeler	45.9	46.1	46.1	45.6	45.3
Türkiye	50.5	51.2	51.9	52.0	52.0
Az Gelişmiş Ülkeler	46.7	47.6	47.4	47.4	47.4
Afrika	46.2	47.1	46.7	46.7	46.8
Asya	45.4	45.3	45.7	45.0	44.6
Latin Amerika ve Karayıp	49.7	49.9	50.0	50.1	50.1
Kuzey Amerika	51.1	50.8	50.5	50.4	50.1
Okyanusya	49.1	49.7	50.2	50.7	51.2
Avrupa	52.7	52.4	52.8	52.5	52.3

Kaynak: UN, 2010, <https://esa.un.org/migration/>

Kadın göçünün nedenlerine gelince, kadınlar göçlerini 3 farklı neden doğrultusunda gerçekleştirmektedirler:

- Yeni bir yere zorunlu taşınma
- Bağımsız olarak aldıkları bir karar (Örneğin: çalışma)
- Eğitim için göç
- Evlilik

Göç eden kadınları bu sürece iten nedenlerden en yaygın olanı yukarıda da belirtildiği üzere “bağlantılı göçlerdir”. İş bulma veya iş tayini amacıyla göç eden ailenin erkek üyesini takip eden kadınların göç hareketine “bağlantılı göç” denilmektedir. Bu durumda kadın bağımsız olarak göç kararı vermemiş, aile içindeki konumuna bağlı olarak göç etmiş bulunmaktadır (İlkkaracan, 1998:3).

Çalışma amaçlı düzensiz göçler de son yıllarda kadın göçünün artmasının yaygın nedenlerinden biridir. Örneğin, 1991 yılında eski Sovyetler Birliği’nin çöküşü beraberinde işsizlik ve yoksulluk getirmiştir. Bu süreçte kadınlar bu iki zorluğu derinden tecrübe ederek daha iyi bir hayat arayışı için göç etmeye başlamışlardı (Ulutaş ve Kalfa, 2009:15).

Deniz ve Özgür'ün aktardığına göre bu süreçler yer değiştirme kararlarında açık ve güçlü bağlantılar içermektedirler (2013:151).

Kadınlar her ne kadar daha iyi bir yaşam için göç etseler de, aile olgusuna büyük önem verdikleri için aileleri ve doğdukları ülke ile bağlarını koparmamaktadırlar. Özellikle bu kadınlar evli ve çocuk sahibilerse aile olgusu daha çok önem arz etmektedir. Bu kadınlar için göç ayrılık, uzaklaşma, özlem boyutuna ulaşmakta ve kendi yaşamlarını ailelerinin, akrabalarının yaşamlarından farklı bir çerçevede değerlendirmemektedirler (Williams, C.P., 2005'den aktaran Doğanay ve ark., 2011:14).

2.2.2. Evlilik Yoluyla Kadın Göçü

Literatürde özel bir göç türü olarak ele alınan evlilik göçü, evlilik sonucu eşlerin bir araya gelmesi, evlenmek üzere olan bireylerin bir yerden başka bir yere hareketlerinin öne çıkması (Fan ve Li, 2002; P. İlkaracan ve İ. İlkaracan, 1999'dan aktaran Deniz ve Özgür, 2013:152-153), dolayısıyla çiftlerin önceden yaşadıkları yerden farklı bir yere taşınmasıyla gerçekleşmektedir (Özgür ve Aydın, 2010:21).

Evlilik yolu ile gerçekleştirilen göçün gittikçe artması bu yeni göç biçimini önemli bir araştırma alanı yapmaktadır (Dedeoğlu, 2011:141).

Ataerkil toplum düzeni kadın edilgenliğini ve göç eden erkeklere bağımlılığını açıklayan bir unsurdur. Ataerkillik olayın esasını oluşturmakta ve kadınlar daha iyi bir hayat, güvence ve refah için evlilik göçüne yönelmektedirler. Bu evlilikler kadınların ekonomik bakımdan ilerlemelerini sağlayan iyi bir seçenek sayılabilmekle beraber, evlilik olayını, göçün sonucu değil aracısı yapmaktadır (Özgür ve Aydın, 2010: 21).

Her ne kadar ekonomik fırsatlar göçün arkasındaki temel güç olsa da, seyahat imkânlarının kolaylığı, internetin yaygınlaşması, yurtdışında okuyan, çalışan, seyahat eden bireylerin artması insanların uzak mesafelerde yaşayanlarla evlilik yapmalarına izin vermektedir. Uluslararası evlilikler, erkeklere göre daha az ekonomik düzeye sahip kadınların göç etme nedenlerini etkileyen bir olgudur (Sinke, 1999 ve Piper, 2003'den aktaran Dedeoğlu, 2011:141).

Evlilik iki kişi arasında kurulan, toplumsal işlevi olan, toplum tarafından onaylanan cinsel ve ekonomik bir birliktir. Toplumda hemen her konuda var olan normlar yeni evlilerin nerede yaşayacaklarına dair de mevcuttur. Genel olarak toplumlar kadından daha fazla

beklenti içerisinde oluyor ki evlendiğinde de eşiyile birlikte yaşaması için yer değiştirmesi kadından beklenmektedir (User, 1997 ve Fan ve Huang, 1998'den aktaran Özgür ve Aydın, 2010:21).

Evlilik göçünde tartışmalı bir kavram olan “itici” ve “çekici” nedenlerin etkili olması konusunda İnci User⁴ ile Cevdet Yılmaz'ın fikirleri çelişmektedir.

Ağırlıklı olarak kadınlara özgü bir göç nedeni olan evlilik göçünde, temel göç biçimlerinde rastladığımız ‘itici’ ve ‘çekici’ özelliklerden ziyade kadının evlilik kurumunu birlikte oluşturacağı kişinin bulunduğu ayrı bir mekâna hareketini görüyoruz. ‘İtici’ etkenler bireyleri ya da toplulukları bağlı oldukları yerden uzaklaşmaya mecbur eden, ‘çekici’ etkenler ise belli bir yere cezbeden ekonomik, siyasi, toplumsal ve çevresel etkenler olarak nitelendirilebilirler. Böylece, evlilik göçünün her ikisinden de farklı olduğu meydana çıkmaktadır. Burada söz konusu kadının terk ettiği ve ya gittiği coğrafi mekânla olan itme-çekme ilişkisi değil, evlilik kurumunu birlikte oluşturacağı kişinin bulunduğu bir diğer mekâna hareketidir. Evlilik göçüne benzer bir şekilde, ‘bağlantılı’ göçte de, ‘itici’ ve ‘çekici’ etkenlerin kadınların kendilerinden ziyade yanında ya da peşinden gittikleri erkeklere yönelik olduğunu görebiliriz (User, 1997'den aktaran P. İlkaracan, İ. İlkaracan, 1998:3).

Cevdet Yılmaz ise “Türkiye’de Kırdan Kente Göç Sürecinde Etkili Olan Faktörlerden Biri; Evlilik Yoluyla Göç” makalesinde bu konuyla ilgili farklı bir görüş ortaya koymaktadır. Makalede, Türkiye’de özellikle 1980’li yıllarda kırdan kente gerçekleşen evlilik göçlerinde *itici*, *çekici* ve hatta *iletici* faktörlerin rol oynadığı vurgulanmaktadır. Yılmaz, ekonomik durum, iş imkânlarının yetersizliği, eğitim ve sağlık gibi unsurların “*itici faktörleri*” oluşturduğunu; daha iyi eğitim, daha iyi sağlık olanakları, kent hayatına duyulan özlem ve iş imkânlarının “*çekici faktörleri*” oluşturduğunu belirtmektedir. Bu iki faktör arasındaki ilişkiye aracı olan, onu kolaylaştıranın ise “*iletici faktörler*” olduğunu vurgulamaktadır. Türkiye’nin en ücra yerlerinden İstanbul’a gününbirlik ulaşım imkânlarının yaranması “iletici” faktörlerin başında gelmekte, bunu daha önce gidenlerin arkadan gelenlere yardımcı olması, yani hısımlık ve hemşerilik bağları izlemektedir. Ayrıca, iletişim ve haberleşme imkânlarının yaygınlaşması, gazete, televizyon ve internetin yaygınlaşması da iletici faktörleri oluşturmaktadır. Çalışmada, kırlarda yaşayan genç kızların kentlerdeki akranları

⁴ User İnci, 1997, Evlilik Göçü, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi (1996) Toplum ve Göç Tebliğler Kitabı, Ankara, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü ve Sosyoloji Derneği Yayınları, No.5, Ankara, s. 556-563.

ile evlendikleri veya kente göç etmek koşuluyla köydeki akrabalarıyla evlenerek kente yerleştikleri vurgulanmaktadır (2009:222).

Yılmaz'ın makalesi her ne kadar Türkiye'de iç göçle ilgili olsa da kanımca geliştirdiği fikir uluslararası evliliklerde de geçerlidir. User, P. İlkaracan ve İ. İlkaracan'ın savunduğunun aksine, bu faktörler yalnız Türkiye'de iç evlilik göçünde değil, uluslararası evlilik göçü - özellikle de Rus-Türk evliliklerinde de kendini göstermektedir.

Evlilik göçünde “itici” ve “çekici” faktör olgusu tartışmalı bir kavramdır ve İnci User'in belirttiği gibi “bağlantılı göçle” doğrudan ilişkisi olmayabilir. Ancak evlilik göçünde bu faktörlerin rolü konusunda benim tercihim Cevdet Yılmaz'ın tutumundan yanadır. Kadınların evlilik yoluyla göçünde tabi ki doğrudan itici ve çekici nedenler vardır. Rus kadınları 1990'lı yıllardan beri tek Türkiye'ye değil, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri, ABD'nin yanı sıra Batı Avrupa'ya da evlilik göçü gerçekleştirmiştir. Ülkemizde gerçekleşen bu evliliklerde de Rus kadınları açısından itici, çekici ve hatta iletici faktörlerin olduğu bariz görülmektedir. Bu faktörleri şöyle sıralayabiliriz:

Bir Rus Kadını İçin Türkiye'de Olabilecek Çekici Faktörler

- Enformel işgücü piyasasının genişliği
- Kayıt dışı çalışma olanakları
- İklim
- Türk erkeklerinin yoğun ilgisi, evlilik

Bir Rus Kadını İçin Rusya'da Olabilecek İtici Faktörler

- Ekonomik durum
- Evlilik piyasasındaki dengesizlik
- Rus erkeklerinin alkol bağımlılığı

Bir Rus Kadını İçin Olabilecek İletici Faktörler

- İnternet
- Sosyal medya, çöpçatan siteleri
- Türk dizileri
- Türkiye'ye vize kolaylığı
- Erişilebilir turistik seyahat imkânları

Evlilik göçü Batıda daha çok Hindistan'dan İngiltere'ye giden kadınlarla adını duyurmuştur. Günümüzde Hindistan'ın yanı sıra Filipinler, Bangladeş, Tayland ve Çin gibi Asya ülkelerinden Batı Avrupa, ABD ve diğer gelişmiş ülkelere evlilik göçleri yaygın bir şekilde gerçekleşmektedir (Yılmaz, 2009:224). Hindistan ve Malezya gibi düşük gelirli ülkelerde de kadınlar evliliği kırsal alandan kaçış yolu olarak görmektedirler. Bu durumun benzeri Taylandlı kadınlar arasında da yaşanmaktadır. Evlilik ve bu yolla gerçekleşen göç, bu ülkelerde de kırsal alanlarda yaşayan kadınlar için aile ve daha iyi iş fırsatları anlamına gelen bir olgudur. Bu özelliklere uluslararası evliliklerde sık rastlanmaktadır (Özgür ve Aydın, 2010:22).

Evliliğin göçü motive ettiği veya göç etme isteğinin evliliğe sebep olduğunu belirlemek, evlilik ve göç arasında tek yönlü bir ilişki olmadığından dolayı zordur. Ülkesinden ayrılmak isteyen ve bunun için nedenleri olan bir kadın hedef seçtiği ülkenin vatandaşı ile evlenmediği sürece oraya yerleşmesi zor olmaktadır. Bu yüzden evliliğe kadın göçünü sağlayan bir strateji olarak da dikkat çekilebilir (Piper, 2003'den aktaran Dedeoğlu ve Gökmen, 2011:144).

2.3. Türkiye'ye Rus Kadın Göçü

2.3.1. Dünden Bugüne Türkiye'nin “Haraşo” ve “Nataşa” Damgalı Rus Kadınları

20. yüzyılda Türkiye iki kere yoğun Rus göçüne maruz kalmıştır: Rusya'da 1917 Devrimi sonucunda Beyaz Rusların⁵ İstanbul'a göçü ve 1990 yılı sonrası eski Sovyetler Birliğinin çöküşünden sonra başlayan göç. Yaklaşık 70 yıl arayla meydana gelen her iki göçte de kadın görünürlüğünün çok olduğu ve yerleştikleri yere kadınların daha çok etki ettiği gözlemlenmektedir.

20. yüzyılın ilk çeyreğinde meydana gelen savaşlar sonucu çok kısa sürede İstanbul yoğun göç almaya başlamış, her milletten insan kendisini İstanbul'da güvende hissetmiştir (Ulu, 2013:107-108).

Mütareke döneminde İstanbul İngiliz, Fransız ve İtalyan askerlerinin işgalinin yanı sıra, Çarlık Rusya Bolşeviklerce devrilince Beyaz Rus ordularıyla kaçan Rusların da istilasına uğramıştı. Rus aristokrasisi sersefil İstanbul'a akın etmiş (Toprak, 1992:73), Kırım

⁵ Ekim 1917'de Bolşevikler Çarlık rejimini yıktıktan sonra iktidar mücadelesi başlayınca, çarlık rejiminin devamını isteyen Menşevikler ordu kurarak ismini Beyaz Ordu koydular. Daha sonra Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Beyaz Ordu mensuplarına burada Beyaz Ruslar denildi.

üzerinden kaçan büyük çoğunluk Türkiye’yi yakın ve güvenli yer olarak görmüştür (Deleon, 1990:9).

Beyaz Rus sığınmacıların Türkiye’yi seçmelerinde bir diğer neden Türkiye topraklarının 18 ve 19. yüzyıllarda Polonya, Macar ve İsveç milliyetçi ve siyasi muhaliflere kucak açması ve sığınma yeri olmasıydı (Deleon, 1996’dan aktaran Göçmen, 2008:202).

Rus göçmenler İstanbul’a gelirken ülkelerindeki yaşam tarzları ve kültür anlayışlarını da buraya taşımış, toplum içerisinde şaşkınlık yaratarak kendileri hakkında dışlayıcı ve aşağılayıcı önyargıların üretilmesine neden olmuşlardı. Bununla beraber, Osmanlı toplumu “pavyon” ve “gece kulübü” gibi mekânları bu göçmenlerden öğrenmiştir (Ulu, 2013:110). Zor durumda ve gelirsiz birçok Rus göçmenin İstanbul’a sığınması alkol, kumar, kokain, fuhuş gibi toplumsal sorunların da ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır (Toprak, 1992:72).

1921 yılında Rus göçmenleri İstanbul sokaklarında çiçek, kâğıttan bebek, yağlıboya İstanbul resimleri, pasta, kek, biblo, Rusça kitap ve gazete satarken görmek mümkündü. Sokaklarda ve cami merdiveni gibi yerlerde uyuyan, dilenen, bazen de açlıktan hıçkırarak ağlayan, lokantalarda garsonluk yapan Ruslar arasında eski prenses veya generaller vardı. Yalvara yalvara sigara, kâğıt ve çiçek satan profesörlere, üniformalarıyla “beş kuruşa bir matmazel” diye bağırarak bebek satan askerlere veya eski bir milyonere rastlamak zor değildi (Ulu, 2013:111).

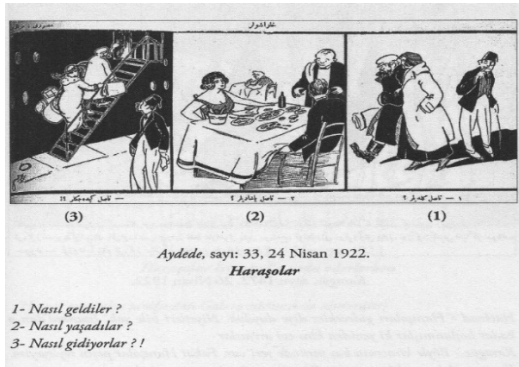
Şekil 1. “Karagöz” dergisinde yer alan karikatür.

Kaynak: Bülent Bakar, “Beyaz Ruslar. Esir Şehrin Misafirleri”, Tarihçi Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015, s. 334.

İstanbul'daki göçmen Beyaz Rus kadınların yaptığı, toplum tarafından kabul görmeyen işlerden birisi fuhuştu. Resmi zabıta kayıtlarına göre mütareke yıllarında İstanbul'da 2215 yabancı vesikalı hayat kadınından 171'i Çarlık Rusya'sından gelenlerden oluşmaktaydı. Zührevi hastalıkların önüne geçilmesi için bazı önlemler alınmıştı (Göçmen, 2008: 209).

Yukarıda da belirtildiği gibi, 1918-1940 yılları arasında büyük çoğunluğu kültür, sanat ve eğlencenin merkezi olan İstanbul'un Beyoğlu semtinde mesken tutan Ruslar, kentin yaşamını derinden etkilediler. İmparatorlukların sonu olmuş Cihan Harbi sonrası savaşa katılmış ülkelerin hiçbir şehrinde İstanbul'un yaşadığı kadar toplumsal çöküntü yaşanmamıştı. Yeni bir ulus kurarken Ankara'dan yola çıkılması da sadece stratejik nedenlerden kaynaklanmıyordu ve Ankara Pompei'den⁶ uzak durmaktan yana tutum sergiliyordu (Toprak, 1992:72).

Jak Deleon, "Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar" kitabında Bolşevik İhtilali'nden kaçan 1921 yılında sayısı 150 bine ulaşan göçmenleri anlatırken, deyim yerindeyse İstanbul'un Ruslar yerleşen semtinde ihtişamla rezaletin iç içe olduğunu aktarmaktadır. Beyoğlu'nun ön yakasında eski düşesler votka sunuyor, arka yakasında genelevlerden kaçan kadınlar kokain pazarlıyorlardı. Yıllar geçtikçe Rusların çoğu Fransa, Amerika ve Arjantin'e vize alarak İstanbul'u terk ettiler. Burada kalanlar ise yatırım yapmış, Türk vatandaşlığına geçmiş veya bir Türk'le evlenmiş insanlardı (1990:11).

Şekil 2. “Aydede” dergisinde yer alan karikatür.

Kaynak: Bülent Bakar, “Beyaz Ruslar. Esir Şehrin Misafirleri”, Tarihçi Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015, s.337.

⁶ M.Ö. 79 yılında Roma'nın bir ticaret şehri olan Pompei kenti Vezüv yanardağının harekete geçmesi sonucu lavlar altında kalmış, aniden felakete yakalanmış, kaçamamış insanları ise oldukları yerde donakalıp taşla dönmüşlerdir. Pompei halkı ahlaka aykırı bir hayat tarzı seçmiş, şehirde zevk, sefa, fuhuş, kumar, alkol ve eşcinsellik hat safada olmuştur.

Türkiye’ye 1990’lı yıllarda göç etmiş ve genellikle seks endüstrisinde çalıştırılan Rus kadınlara “Nataşa” lakabı takılmıştıysa, o yıllarda İstanbul’daki Rus lokantalarında, pavyonlarında, kabarelerinde Rus göçmen kadınlara iyi, hoş, güzel anlamına gelen “Haraşo” lakabı takılmıştı.

Kaçış süresinde uzun süre bedenleri su görmeyen Rus kadınları başları bitlendiğinden dolayı saçlarını kökünden kestiriyor, başlarını ise tülbentle bağlıyorlardı. Bu tarzın İstanbul kadınları arasında da moda olmasıyla birlikte peçe kalktı ve böylece, İstanbul’un üst tabaka kadınları Cumhuriyet’in kılık kıyafet ve şapka devrimine artık Mütareke döneminden itibaren hazır duruma geldi (Toprak, 1992:73).

Şekil 3. “Gülyüz” dergisinde yer alan karikatür.

Kaynak: Bülent Bakar, “Beyaz Ruslar. Esir Şehrin Misafirleri”, Tarihçi Kitabevi Yayınları, İstanbul 2015, s. 313.

İstanbul’un Florya semtinde ilk kez denize girenler de Ruslardı. Önceleri durumu garipseyen İstanbul halkı zamanla bu alışkanlığı benimsemeye başlamıştır. Bu arada “Fülürye”, Plaj modasını İstanbul’a getiren Rusların şivesi ile “Florya”ya dönüşmüştür (Toprak, 1992:75).

Para kazanmak için her yolu deneyen sefil Rus kabileleri, hatta Rus kadınlarını güreştiriyorlardı. Güreşen kızların herhangi bir güreş tekniğini bilmesinin önemi olmadığı gibi, izlemeye gelenlerin de amacı güreş değildi; güzel vücut ve kıvrak hareketleri izlemek onlara yetiyordu (Toprak, 1992:74).

Gittikçe Rus kadınları sorun olmaya başlamışlardı. Sarışın göçmenlere yardım elini uzatan İstanbul beyefendileri gönüllerini de onlara kaptırmışlardı. 1923 yılında İstanbul’un 40’a yakın seçkin kadını hükûmete başvurarak Rus kadınların İstanbul’dan kovulmalarını istediler. Onlara göre asırlardan beri Moskof ordularının yapamadığı tahribatı Rus dilberleri İstanbul’a yapabilmiş, yaşı 18 ila 30 arasında olan erkekler barlara, lokantalara, içki ve

kokaine müptela olmuş, Rus kadınları nezih Türk kızlarına kötü örnek oluşturmuş ve böylece Türk ırkı tehlikeye maruz kalmıştır (Toprak, 1992:77).

İstanbul hanımlarının söz konusu dilekçesi kısa zamanda erkek tarafında itiraza neden oldu ve İstanbul erkekleri kendilerine iftira atıldığını öne sürerek bu aşağılayıcı itham karşısında tepkilerini dile getirdiler. Türk Ocağı Reisi önderliğinde aydın kesim yayın organlarında bu genellemeye karşı olduklarını ifade ettiler. Türk şair, yazar, yayıncı ve politikacı Celâl Sahir Erozan, Süs dergisinde dilekçeyi “bedbaht istida” şeklinde yorumladı. Bu tür genellemeye karşı çıkanlar arasında Kadınlar Halk Fırkası kurucuları olan Nezihe Muhiddin Hanımefendi ile Leylâ Hanımefendi de vardı. Onlar, dilekçedeki genel ifadeyi “birkaç Rus kadını” diye sınırlayarak eleştirdiler. Bu arada kırk imzalı dilekçeyi hazırlayan kadınları da yargılamamak gerekiyordu. Rus kadınları İstanbul erkeklerini büyülemiş, birçok evin düzeni sarsılmıştı. Bir diğer taraftan ise Rus kadınların da o şartlarda fazla seçenekleri yoktu (Toprak, 1992:78).

Çok geçmeden Rus göçmenleri mütareke edebiyatına konu oldular. Bunlardan bir tanesi Mustafa Remzi’nin “Pastacı Kız” kitabıdır. Dönemin ünlü tabibi Mazhar Osman ise Rus göçmenlerle ilgili ilginç değerlendirmede bulunarak, dünyanın “kırk küsur” milletinin top, tüfek, tayyare ve bomba ile İstanbul’u ezemediğini, ancak şehrin kokaine ve fuhşa esir olduğunu, Çar ordularına karşı altı yüz sene eğilmeyen İstanbul’un “Rus orospularına” karşı yenildiğini söylüyordu (Toprak, 1992:72).

1920’li yıllarda birçok dergide Türk erkeklerinin Rus kadınlarına hayranlığı ve bunun için para harcamaları konusunda şiirler yayınlanmıştır. Örneğin;

Haraşo Türküsü

*Bir şuna vurgunum üç aydan beri
Görmesem, gözümü uyku tutmuyor!
Bütün konu komşu olmuş haberi
İnkâr etsem bile kimse yutmuyor!
Haraşo... Başımın tacı Haraşo!
Haraşo... Halime acı Haraşo!
Henüz ne gezmeye gittik beraber,
Ne bir çift lakırdı ettik beraber, göz göze gelince bittik beraber,
O bakış aklımdan çıkmadı gitti,
Gönül Haraşodan bıkmadı gitti!*

(Akbaba Dergisi, 1926:342’den aktaran Bakar, 2015:348)

Göçmen Ruslar her ne kadar eğlenceyi, müziği, sanatı geldikleri yere taşıyarak yaşatsalar da, içlerinde hep savaş dehşeti, göçe zorlanmış olmanın hüznü vardı. Özellikle aristokrat kökenli olanların çektikleri zorluklar daha çoktu. Bu Rusların en takdir edilen yanı ne iş olursa olsun yapmaları, çalışkan olmalarıydı (Deleon, 1990).

2.3.2. 1990 Yılı Sonrası Türkiye'ye Göç Eden Rus Kadınlar

Günümüzde Rusya'da yurtdışına kadın göçüyle ilgili istikrarlı bir coğrafi kararlılık, bir nevi yazılmamış kanun mevcuttur. Rusya'nın Avrupa tarafından Avrupa Birliği ve Yakın Doğu ülkelerine (Türkiye, Arap Emirlikleri, Kıbrıs, İsrail vs.), Uzak Doğu Federal Bölgesi'nden Asya ülkelerine (Japonya, Çin ve Kore) çalışma amaçlı göç gerçekleşmektedir. Fakat bölgeden bağımsız olarak büyük bir kısım ABD, Kanada ve Avustralya'ya göç etmektedir. Rusya vatandaşlarının ikamet yerini değişmesi olarak bilinen “klasik göç” geleneksel olarak ABD, Almanya ve İsrail'e yönelmiştir. Ancak, son on yıl içinde Rusya'ya yakın olan Finlandiya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Türkiye gibi ve Rusya'ya kayda değer uzaklıkta olan Avustralya, Yeni Zelanda, Tayland, Latin Amerika'sı gibi “yeni göç ülkeleri” sayesinde göç coğrafyasında önemli bir çeşitlenme meydana gelmiştir. Birçok kişi daimi ikametgâh için sermayeleri ile birlikte yola çıktılar ve hedef ülkenin vatandaşı olarak o ülkelerin ekonomisine yatırım yaptılar (Лукьянец & Рязанцев, 2016:63).

Rus kadınların ülke dışına göçünün en yaygın nedenleri sosyo-ekonomik durumun kötüleşmesi, düşük maaşlar, iş bulamama ve Rusya emek piyasasında profesyonel olarak kendini realize etme olanaklarının az olması, aynı zamanda evlilik piyasasında demografik dengesizliğin var olmasıdır. 2004 yılında Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı verilerine göre, Rusya'dan yurtdışına göç etmiş nüfusun yüzde 53'nü kadınlar oluşturmuştur (Рязанцев, 2007:1-6).

Rus kadınları Türkiye'yi göç hedefi olarak seçmesinde ülkedeki turizm sektörünün gelişmesinin katkısı ortadadır. Önce tatil yapmak amacıyla gelen büyük çoğunluğun daha sonra bu ülkeye göç etmesi artık yaygın hal almıştır.

Dışa açılma ve ihracata dayalı bir ekonomiye sahip olan Türkiye hızla büyümüş, turizmin de gelişmesi ile ülke ekonomisi daha da ilerlemiştir. 1990'lı yıllardan itibaren yıldızı parlayan bu sektöre yatırımlar, teşvikler artmış, diğer sektörlerle oranla hızlı bir gelişme kaydedilmiştir. Bu süreci etkileyen faktörlerden, turistik tesislerin sayısının artmasını, turlar, tanıtım kampanyaları gibi etkenleri gösterebiliriz (Lordoğlu, 2009:4).

Türkiye’de turizm sektörünün düzenlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 1977 yılında “Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi” yürürlüğe girmiş, 1982 yılında “Turizmi Teşvik Kanunu” çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra, ülkeye giriş-çıkış prosedürlerinin kolaylaştırılması ve Türkiye’nin uluslararası alanda önem kazanması turizme büyük katkı sağlamıştır (Deniz ve Özgür, 2010:15).

Son yıllar Rus-Türk evliliği ve işgücü göçü alanındaki yükseliş Türkiye illerindeki Rus nüfusun sayısında keskin artışa yol açmıştır (Рязанцев, 2007:4). Deniz ve Özgür’e göre, SSCB’den gelen göçmenler Antalya ilini İstanbul ilinden daha çok tercih etmekte. 2000 yılında yapılmış Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre; Türkiye’ye göç etmiş ve doğum yeri Rusya Federasyonu olan nüfusun 11.021’i Antalya’da, 3.565’i ise İstanbul’dadır (2010:16).

Moskova’da faaliyet göstermiş Rus-Türk Araştırmaları Merkezi (RUTAM) 2004 yılında Türkiye’nin 7 ilinde "Rusları nasıl bilirsiniz?" sorusu altında bir anket yapmıştır. “Ruslar” denince ilk akla gelen cevaplar şöyle olmuştur: yüzde 33,6 oranla "hayat kadınları", yüzde 20,9 oranla "soğuk", yüzde 12,2 oranla "votka", yüzde 9,7 oranla "sanat ve kültür", yüzde 9,4 oranla ise "sosyalizm ve komünizm" (<http://t24.com.tr/haber/rus-kadininin-sirri-nerede,266078>).

Türkiye’ye farklı dönemlerde gelen Rusların oluşturduğu imaj önemlidir. Sokak araştırmaları sırasında 10 yıl öncesinde olduğu gibi Rusya ile ilgili ilk akla gelen 5 kelime sorulduğunda verilen yanıtlar hala aynı: Nataşa, mafya, vodka, Kalaşnikof, bale. Ancak televizyon yayımının az olduğu dönemlerde Türklerin Ruslarla ilgili düşünceleri daha pozitif. Örneğin, 2017 yılı itibariyle 30 yıl önce Türklere Ruslar sorulduğunda, ilk akla Beyaz Ruslar, Paskalya, Sibirya, aylar, Rus restoranları, güzel kızlar, komünistler ve Gagarin geliyordu. Türkiye’de Rus kadın stereotipi büyük izlenim bıraktığından dolayı, herhangi bir Rus kadın iş ararken, ev kiralarken veya tek başına tatil yapmak isterken de olumsuz davranışlarla karşılaşmaktadır. Eğer karşılaşmamışsa bile, televizyon veya gazete haberlerinde bu izlenimdeki başlıkları görebilmektedir. Fakat bu Rus kadınlar, savaşa katılan eşinin dönüp dönmeyeceğini korkuyla bekleyen, fabrikalarda çalışan, parti toplantılarına, mitinglere katılan, kıyafet ve erzak için uzun kuyruklarda bekleyen, çocuklarını dans, müzik okulu, spor, tiyatro ve sinemaya götürmeyi ihmal etmeyen, aynı zamanda geceleri bilimsel çalışmalarını yazan “babuşka”ların neslinden gelmektedirler. Bu fenomeni devrimler, savaşlar, yeniden yapılanmalar veya ekonomik krizler yıkamamıştı. Bu nedenle, Türkiye’deki Rus kadınların isteği çocuklarının çekinmeden annelerinin Rus olduğunu söyleyebilmeleridir (Ризаева, 2008:189-200).

2.4. Rus-Türk Karma Evlilikler

Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşabilir. (Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî)

Türkiye ile Rusya arasında ister turizm ve iş alanında olsun, isterse de kültürel ilişkilerdeki yaklaşmanın hızını belirleyen bir diğer etken de Türk-Rus evlilikleridir. Günümüzde iki ülke vatandaşları arasında on binlerce evlilik yapılmıştır (<http://haberrus.com/video-gallery/2012/05/16/turk-rus-kultur-merkezinden-moskovada-benim-ailem-festivali.html>).

Fakat sosyal platformlarda Türk erkekleri ile tanışan Rus kadınlarının büyük çoğunluğu Türk erkeklerinin romantik yaklaşımdan dolayı “büyülenmiş bir şekilde” Türkiye’ye geldiğinde hayal kırıklığına uğramaktadır. Şöyle ki, sürekli sosyal medya sayfalarında tatil yörelerinde veya güzel mekânlarda çekilen fotoğraflarını paylaşan “masal anlatıcıları” Türk damat adaylarının “yaşadıkları sarayın” daha sonra kiralık bir baraka olduğu, arabasının ise örneğin, resimde gösterdiği gibi “Cadillac” değil herhangi bir yerel marka araç olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca çoğu zaman bu erkeklerin yardım etmesi, bakması gereken birçok aile ferdinin olduğu da ortaya çıkmaktadır (<https://sobesednik.ru/incident/20120922-pochemu-russkie-begut-v-turtsiyu>).

Bu evliliklerde ilk yıllardan itibaren başlayan topluma ve aileye uyum, dilin öğrenilmesi, dininin değiştirilmesi, ekonomik bağımlılık, karşılıklı anlaşmanın zor olması, ilk çocuğun dünyaya gelmesi vs. kadınların depresyona girmesine neden olabilmektedir. Kaçış yeri olmayan kadınlar birleşerek dernek kurmaktalar. Burada kendileri gibi zorluklar yaşayanlara yardım ederek yeni gelenlere dil öğretilmekte, sorunlarının çözümü için yol göstermektedir (Ризаева, 2008:189-200).

Moskova Evlendirme Dairesi Başkan Yardımcısı Tatyana Uşakova, Rus kadınlarla evlenen Moskova’daki Türk erkeklerin sayısının Rusya’nın “yakın çevre” olarak adlandırdığı ülkeler haricindeki devletlerin damatları arasında son yıllarda birinci sırada geldiğini aktarmıştır (Özdal, Özertem ve diğerleri, 2013:69).

Her biri kendince mutluluğu aramaya çalışan yüz binlerce Rus ve Türk vatandaşı birbirleriyle 3 yolla tanışmaktadır:

- Türkiye'de (turist olarak veya bir başka statüde) bulunan Rus kadınlarıyla yerli erkeklerin tesadüfen birbirine rastlaması;
- Rusya'da ve ya eski Sovyet cumhuriyetlerinden birinde çalışan Türkiye vatandaşı erkeklerle yerli kadınların tanışması;
- Sosyal ağlar üzerinden tanışma.

Sosyal medya ve internet siteleri aracılığıyla tanışan çiftlerin sayısı diğerlerine oranla oldukça çoktur (<http://t24.com.tr/haber/mutluluk-dedigin-iyi-is-ve-iyi-es,266417>).

Bu evliliklerden dolayı iki ülkede de yeni Türk ve Rus diasporaları oluşturulmaktadır. Yaklaşık 60 bin Rus vatandaşın (yüzde 95'i kadın) sürekli olarak ikamet ettiği Antalya ilinde 40 bin Rus gelin, 80 bin melez çocuk bulunmakta; toplamda 150 bin kişi Rusça konuşmaktadır (<http://www.hurriyet.com.tr/antalyanin-rus-gelinleri-evlerine-geri-dondu-40414397>).

Rus gelinlerin büyük çoğunluğu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçmiş bulunmaktadırlar. Karma ailelerde doğan on binlerce çocuğun ise gelecekte iki ülke arasındaki kültürel alandaki ilişkileri daha da geliştirecekleri düşünülmektedir. Ayrıca, Türkiye ve Rusya arasında var olan eğitim, sanat ve medya sektörlerindeki işbirliklerini de ileriye taşıyacakları beklenmektedir. İki ülke insanları arasında var olan bugünkü etkileşim seviyesi değerlendirildiğinde, iki toplumun kamu diplomasisi aracılığıyla birbirlerine daha da yakınlaştıkları görülmektedir. Bu konuda coğrafi yakınlık ve insani iletişim kanallarının yoğunluğu büyük rol oynamaktadır (Özdal, Özertem ve diğerleri, 2013:69-70).

Rus Sanat ve Kültür Derneği Başkanı İrina Balcı bir açıklamasında, Türkiye'de Rusların kendilerini yabancı gibi hissetmediklerini, Türk-Rus evliliklerinde çiftlerin birbirini çok sevdiği, çok mutlu oldukları, dünyada böyle bir örneğin olmadığını söyleyerek bu kadar evlilik, aşk ve sevginin başka hiçbir yerde bulunamayacağını altını çizmektedir (<http://www.hurriyet.com.tr/ruslarin-turkiye-aski-kriz-dinlemedi-40415260>).

1995-2005 yılları arasında evlilik yoluyla Türk vatandaşlığına geçmiş Rusların sayısı toplamda 3873 olmuştur (Kaşka, 2005-2006:93). Fakat Türkiye'de Rus gelinler çok olsa da, ülkedeki yabancı gelin sıralamasında ilk üçlüğe girmemektedirler. Şöyle ki, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2016 yılına ilişkin evlenme ve boşanma istatistiklerine göre Türkiye'de Suriyeli gelin sayısı 6495 kişi ile birinci sırada. 2644 kişi ile Alman gelinler

ikinci sırada iken, 2170 kişi ile Azerbaycanlı gelinler üçüncü sırada yer almaktadırlar (<https://tr.sputniknews.com/analiz/201703021027461012-evlenme-ve-bosanmalar-azaldi-gelinler-suriyeli-damatlar-alman/>).

Türkiye'nin kaçak girişe uygunluğu, kayıtsız çalışma kolaylığı, düzensiz göçe destek sağlayan şirketler ve enformel işgücü piyasasının genişliği nedeniyle ülkede yaşayan yabancıların gerçek sayısına ulaşamamaktadır. Türkiye'de yaşayan Rus gelinlerin, karma evliliklerin, boşanmaların ve doğan çocukların kesin sayısına ilişkin güvenilir bir istatistik rakam bulmak da henüz mümkün değildir.

2014 yılında Hakan Aksay'ın yaptığı habere göre, Sovyetler Birliği zamanından beri Rusya'da projelere başlayan Enka şirketinin kurucusu ve bir dönem Türk-Rus Toplumsal Forumu Eşbaşkanı görevini yapmış olan Şarık Tara, Rusya'daki Enka şantiyelerinde 93 bin Türkün çalıştığını belirtmiştir. Tara, bunlardan 10 bininin Rus kızlarıyla evlendiğini ve Türkiye'de toplamda Rus gelin sayısının 100 bin olduğunu aktarmıştır (<http://t24.com.tr/haber/turkiyedeki-gizli-rus-ordusu,266239>).

Milliyet Gazetesi yazarı Abdullah Karakuş'un 14.03.2017 tarihli yazısında ise kendisinin Rusya ziyareti sırasında edindiği bilgiye göre, Rus gelin sayısının 100 bini geçtiğini aktarması aradan geçen 3 yılda aynı rakamdan bahsedildiğini göstermekle birlikte çelişki yaratmaktadır. Büyükelçilik yetkilileri ise net sayıyı çıkaramamakla birlikte bu sayının 105 bini geçtiğini ifade etmekte (<http://www.ensonhaber.com/rus-gelin-sayisi-105-bini-gecti-2017-03-14.html>).

Türkiye İstatistik Kurumu da Türkiye'yi ziyaret eden Rus turist sayısını verse de, ülkedeki Rus gelinlerle ilgili net bir istatistik veri sunmamaktadır.

2.4.1. Sahi Kim Bu Ruslar ve Kadınları Türkiye'ye Kendileriyle Birlikte Hangi Gelenekleri Getirmekteler?

Kadınları 'ulusal gurur kaynağı' sayılan bir ülke - Rusya⁷!

Not: Bu bölümde yer alan bilgiler her ne kadar gelişigüzel ve öyküsel bir biçimde ele alınmış, gerçeklik payı sistematik bir şekilde test edilmemiş, bilimsel ve somut bilgilere dayanmıyor olsa da, doğruluk payının olduğuna inanılmaktadır. Sonuç itibarıyla aşağıda yer alan bilgiler Türk erkeklerinin yoğun ilgisine sebep olan ve gün geçtikçe Türkiye’de sayıları hızla artan Rus gelinlerin, genel olarak Rus kadınlarının özelliklerine genel bir çerçeve çizerek bilgilendirme amacı gütmektedir. Verilen kaynaklar güvenilir bilgiler tespit etmiş, bazı incelikleri gözlemlemiş deneyimli gözlemciler olarak kabul edebilirler.

Kimsenin kayıtsız kalamadığı, hemen herkesin olumlu ya da olumsuz bir fikrinin olduğu uzun boylu, sarı saçlı, kalkık burunlu, açık renk tenli ve açık renk gözlü Rus kadınları dünyada bir fenomendir. Dış görünüşü ile dikkat çeken Rus kadınları geçmişteki gibi “demir perdenin” arkasından bakmıyor, giderek artan bir kalabalık şeklinde dünyanın dört bir tarafına yayılmaktadırlar. Dış görünüşlerinin dışında özelliklerle dolu eğitilmiş, kültürlü, risklere yatkın, cesaretli, yeni şartlara çabuk uyum sağlama yeteneğine sahip bu kadınlar daima kadınsılığı, cinselliği ve güzelliği, aşk, sabır ve fedakârlığı vurgulamaktadırlar. Dünya savaşları, iç çatışmaları, siyasi baskılar, sürgünler, ölümler, devrimlerle dolu acımasız bir tarihe sahip ülkede on milyonlarca Rus erkeği ya bedenlen ya da ruhen öldürülmüştü. Geri kalan erkeklerin büyük çoğunluğu hayatını içki ve tembelliğe adanmış, üretimden aile yapısına kadar neredeyse her alan kadınların omuzlarına yüklenmişti. Hep beğenilmek arzusunda olan Rus kadınları maddiyatçı, talepkâr ve şımarık batılı hemcinslerine göre daha iyi yürekli, daha titiz, daha evcimen ve iyi eşlerdi. Bu kadınlar batılı kadınların tahammül edemeyecekleri durumlara karşı bile daha dayanıklılardı. Uzlaşma Rus kadınları için hayat tarzıydı ve belki de sırları daha iyi veya mükemmel olmalarında değil, insanları oldukları gibi kabul edebilmek becerisine sahip dayanıklı olmalarındaydı (<http://t24.com.tr/haber/rus-kadininin-sirri-nerede,266078>).

Rusların kökeni hakkında çok değişik tahminler bulunsada bilinen şu ki, şimdiki Rusların kökeni üç etnik unsura dayanıyor: Doğu-Slav, Fin-Ugor ve Türk. Bu etnik gruplar arasında asimilasyon sürmüş, Doğu ve Batıdan çıkan fatihlerin yolu Rus topraklarından geçmiş,

⁷ <http://t24.com.tr/haber/rus-kadininin-sirri-nerede,266078>

buradaki milletler kaynaşarak bin senelik geçmişi olan Rus etnik yapısını oluşturmuştur (Murzaev, 2004:9).

Günümüzde artan hızla devam eden Rus-Türk evliliklerinde Rus kadınların dünyaya getirdikleri melez çocuklarına hangi gelenekleri aşıladıklarını, çocuğun anneden aldığı terbiyenin Türk toplumuna ne kadar uygun olduğunu bilmek için Ruslarda var olan aile ilişkilerine ve yaşam tarzlarına göz atabiliriz.

- 1917 Ekim devriminden sonra Rusya’da kadın ve erkeklerin haklarını eşitleyen yasa kabul edilmiştir. Bu yüzden Rusya’da başta eğitim olmakla, sağlık, ulaşım, ticaret ve servis işlerinde uğraşanların çoğu kadındır.

- Rus ailesi birkaç nesli, dede-nine, anne-baba ve çocuk-torunları içinde barındırmaktadır. Bunun nedeni olarak, evlenen çiftlerin konut sorunu sebebiyle aileleri ile birlikte yaşamaya mecbur kalması gösterilmektedir.

- Ailenin temeli kadındır ve Rusya’da kadın ailesinin reisi olarak kabul edilmektedir. Çünkü çocukların eğitimi ve yaşama dair bütün sorunlarını kadın çözmektedir.

- Rus kadınları özel günlerin kutlanmasına özen gösterirler.

- Ruslar siyaset hakkında konuşmayı sever, yemek hakkında ise az konuşurlar.

- Bir araya geldiklerinde para ve hava durumu gibi onlara boş görünen konular hakkında değil, edebiyat, sanat, yeni filmler hakkında sohbet ederler.

- Tiyatro, opera, bale, resim sergileri ve farklı kültürel etkinliklere sık sık giderler, çocuklarını ders dışında piyano, resim, farklı spor dalları ve yabancı dil kurslarına götürmeyi zorunlu kabul ederler.

- Rusya’da ikamet eden yabancılar Rusların fazla ciddi ve asık suratlı olduklarını gözlemleyebilirler. Ruslar samimi olmadıkları insanlara ve yabancılara gülümsemezler.

- Genelde tanışmalarda ve az tanınan bir insanla konuşulduğunda “siz” diye hitap edilir. Rus kendisi “senli” konuşmaya izin verebilir.

- Geleneksel Rus ailesinde yaşlı nesle saygılı davranış varsa da, itirazsız boyun eğme yoktur. Çocuklar büyüyünce özel hayata başlasalar da ebeveynlerinden para yardımı almaya devam ederler (Murzaev, 2004:13-30).

2.5. Rus Kadın Göçmenlerin Türkiye’deki Yasal Durumları

Rus kadınları genellikle ülke dışına birkaç temel yolla göç etmektedirler: resmi, yarı resmi ve yasadışı yol.

Resmi yol – gelişmiş ülkelerde ekonominin çeşitli sektörlerine organize şekilde düzenlenmiş kadın emeği göçü, bağımsız olarak iş arama (burada resmiyet işveren ile çalışan arasındaki iş sözleşmesi ile yer bulmaktadır) ve ya evlilik ile gerçekleşmektedir.

Yarı resmi yol – bir yabancı ile sahte evlilik yapan veya turist vizesi ile iş arayan kadınların izlediği yoldur. İki durumda da kadınlar büyük risk almaktadırlar. Çünkü yabancı bir ülkede kadınlar eşlerine, seyahat acentelerine veya işverenlerine tamamen bağımlı olmakta, pasaportları ellerinden alınmakta, çalışma izinleri alınmamakta, neticede kendi haklarını savunamamaktalar. Bu gruba Rusya’da faaliyet gösteren şirketler aracılığıyla göç eden kadınlar da ait edilebilirler. Bu şirketler genelde gündelik temizlik işlerinde, tarım ve turizm sektöründe ucuz işçi çalıştırmak isteyen yurtdışındaki işverenlere arbuluculuk yapmaktadırlar. Kendi resmi evrakları ile göç etmiş birçok kadının daha sonra işveren ile resmi anlaşması olmamakta ve emeği karşılığında yerlilere nazaran düşük ücretle çalışmaya zorlanmaktalar.

Yukarıda belirtildiği üzere Rus kadınları Türk vatandaşlığına geçerek yasal statü kazanmak için sahte evlilikler gerçekleştirmektedirler (Kaşka, 2005-2006:69).

Sahte, bir diğer tanımı ile anlaşmalı veya formalite olarak yapılan evliliklerde çiftlerin ortak bir hayat isteği yoktur ve erkekler için para kazanmak, kadınlar için ise vatandaşlık hakkı kazanmak önemlidir (Knapp, 1943:424’dan aktaran Dedeoğlu, 2011:145).

Yapılan sahte evliliklerin artması sonucu Türkiye Cumhuriyeti Devleti 2003 yılında 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu’na 4866 sayılı “Türk Vatandaşlığı Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun” ile değişiklik yapmıştır. Kanun değişikliğinden önce Türk vatandaşı ile evlenen yabancı bir kadın 1 ay içerisinde ilgili makama Türk vatandaşlığını seçtiğini bildirerek başka herhangi bir koşul aranmadan Türk vatandaşı olabiliyordu. Kanun değişikliğinden sonra ise yabancı kadın veya erkek ayrım yapılmaksızın en az 3 yıl evli olmaları, fiilen birlikte yaşamaları ve evliliğin devam kaydı ön koşul olarak getirilmiştir (Sargın, 2004:27-32).

Kanun değişikliğinin ardından Türkiye’de evlilik yoluyla vatandaş olan göçmenlerin sayısı 2003 yılında 6912 iken, 2004 yılında 528’e düşmüş, 2005 yılında tekrar artış gözlemlenerek rakam 1274’e yükselmiştir (Dedeoğlu, 2011:146).

Yasadışı yol – bu yol kadınların sahte evraklarla yurtdışına g etmesidir. Genelde arabulucular ülke sınırını geçmek için anne-baba onayı gerekmesin diye, küçük kızların yaşını sahte evraklarla büyük göstermektedirler. Bu kızlar genel olarak seks endüstrisinde çalıştırılmaktadırlar (Рязанцев, 2007:5).

Türkiye Cumhuriyeti devleti yasalarına göre ise Ruslar Türkiye’de 180 gün içerisinde toplam 90 günü geçmemek kaydıyla 60 gün kalabilmektedirler. Yani vize almadan Türkiye’ye giren bir Rus vatandaşı 60 gün çıkış yapmadan ve ikamet izni almadan ülkede kalabilir, bu süre dolmadan ise tekrar çıkış giriş yapmalı veya ikamet izni almalıdır. 11 Nisan 2014 tarihinde çıkan yasa ile birlikte yabancılara Genel Sağlık Sigortası zorunluluğu da getirilmektedir (<http://www.t4danismanlik.com>).

Bunun yanı sıra, Rus vatandaşların Türkiye’ye vizesiz ve pasaportsuz giriş yapabilmeleri konusu da gündemdedir. 26.03.2017 tarihinde Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde Antalya’da yaşayan Ruslarla bir araya gelen Türkiye Dışışleri Bakanı Mevlit avuşoğlu, Rus vatandaşların Türkiye’ye pasaportsuz giriş yapabilmeleri için görüşmelerin yürütüldüğünü söyleyerek, artık havalimanlarında kimliklerin okunması için cihazların kurulduğunu aktarmıştır (<https://tr.sputniknews.com/turkiye/201703271027812049-cavusoglu-rusya-turkiye-pasaport/>). avuşoğlu, Rusların Türkiye’de vizesiz 60 gün değil, 90 gün kalmak istediklerinin ve bu uygulamayı sağlamaya çalıştıklarının da altını çizmiştir (<http://www.ahaber.com.tr/gundem/2017/04/23/ruslarin-turkiyede-90-gun-kalmasini-saglayacagiz>).

Eski Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu bir Rusya ziyareti sırasında Rus kadınlarının Türk aile yapısına uygun oldukları, Rus gelin sayısının ülkede artmasını istediğini aktarmıştır. O dönemde hala yasak olmasına rağmen bir Türk diplomatın Rus kadınla evlenmesine devlet izin vermiştir. Türk yetkililer bu konuda sessizliklerini korusalar da, bu izinden sonra Türkiye vatandaşı bir erkekle evliliğin 2. haftasında hak kazanılan Türkiye vatandaşı olma süresi 3 yıla yükseltilmiştir (<https://sobesednik.ru/incident/20120922-pochemu-russkie-begut-v-turtsiyu>).

2.6. Rus Kadınların Yerleştikleri Kente Etkileri (Rusların yoğun yaşadıkları Antalya ili örneğinde)

Öncelikle, Rus kadın görünürlüğünün Türkiye’de en fazla olduğu Antalya ili konumuz açısından önemlidir. Şehirde hemen hemen her adımda Rusça konuşanları duymak, mağaza, kafe veya başka işyerlerinin isimlerinin Türkçeyle birlikte Rusça da yazılması, kentte Ruslara yönelik okul, kurs ve kendilerinin kurdukları derneklerin sayısının çok olması, Rusların bir tek turizm alanında değil, diğer alanlarda da çalışıyor olması bu şehrin kısmi de olsa “Ruslaşmasından” haber vermektedir diyebiliriz. Bu durumu aşağıdaki fotoğraflarda da görebiliriz.

Fotoğraf 1. Türkiye’nin Antalya ilinde yabancıların Türkiye’de oturma izinlerinin alınmasına aracılık yapan bir işyerinin tabelası

Kaynak: <https://macos.livejournal.com/1296972.html>

Fotoğraf 2. Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde bir sokakta Rus kadını görünürlüğüne dair görüntü.

Kaynak: <https://macos.livejournal.com/1296972.html>

Fotoğraf 3. Antalya’da Türkçe’nin yanı sıra Rusça da ismi yazılan diğer işyerlerinin tabelaları

Kaynak: <https://macos.livejournal.com/1296972.html>

Rus kadınların Türkiye’ye evlilik göçünü ele alırken, Rus kadın görünürlüğü’nün en yoğun olduğu Antalya kentine etkilerine değinmemek doğru olmazdı. Türkiye’nin turizm şehri olan Antalya özellikle 2000’li yıllardan sonra uluslararası göçün en çok hedef seçtiği şehir olmuştur (Deniz ve Özgür, 2010:1).

SSCB’nin dağılmasının ardından Rusya ile Türkiye arasında ilişkilerin sıkılaşması zamanla Antalya’da sosyal dinamikleri de etkilemektedir. Daha iyi bir yaşam için ekonomik nedenle başlayan göçler, evlilik, eğitim ve iyi iklim koşulları nedeniyle devam etmektedir. Böylece, Antalya’da ve Türkiye genelinde Rus göçmen kadın ağırları oluşmaktadır (Deniz, 2012:2).

Antalya’da yüzde 95’i kadın olmak üzere 60 bin Rus yaşamaktadır. 40 bin Rus kadın Türk erkekle evlenmiş, 80 bin çocuk dünyaya gelmiştir (<http://www.hurriyet.com.tr/antalyanin-rus-gelinleri-evlerine-geri-dondu-40414397>).

Ruslar, genel olarak yerel halkla iyi geçiniyor, birçoğu çocuklarını Türk toplumunda büyütmeyle çalışmaktadır.

Kente yerleşmiş Rusların büyük çoğunluğu turist olarak gelmiş, daha sonra kalmaya karar vermiş, iş sahibi olmuş veya Türk vatandaşları ile evlenmiş kadınlardır. Antalya halkı artık sayıları gittikçe artan, kendilerini iyi yönden gösterme şansı bulmuş, dernek kurmuş, ülkelerinde aldıkları yüksek eğitimlerine uygun iş bulup çalışan veya sadakatli bir eş olan ev hanımlarını tanıdıkça Ruslara alışmıştır. 1990’ların başında Türkiye’nin kuzeyinde yaygın olan ve ahlaksızlığı simgeleyen, aşağılayıcı bir ifade olarak kullanılan “Nataşa” adı ve imajı burada çoktan yok olmuştur. T24 gazetesinin DHA’dan aktardığı bir haberde, Alanya Rus Dili Konuşanlar İşbirliği ve Dayanışma Derneği (ARDİD) Başkanı Anjelika Anzhela’nın, Türkiye’de yerleşik yaşayan Ruslar sayesinde, Rus kadınların olumsuz imajının silindiği

konusundaki açıklaması yer almaktadır. Türklerin Rusları daha iyi tanımaya başladığını vurgulayan Anjelika, bunun sonucunda hem tatil yapan, hem de yerleşik yaşayan Rusların Türklerle evlenerek yuva kurduklarını söyledi (<http://t24.com.tr/haber/yabanci-gelinler-en-cok-hangi-ulkeden-geliyor,284867>).

Bir Rus psikoloğu ilginç bir öngöründe bulunarak, "Melezler - 'Türk-Rus' çocuklar, sadece Rus veya sadece Türk olanlara göre daha yetenekliler. 10 yıl sonra Antalya, bu melez çocuklarla muhtemelen çok daha farklı bir kent olacaktır!" (<http://t24.com.tr/haber/rus-kadini-ile-turk-erkegi-birbirinin-aynasinda-neleri-iyi-neleri-kotu-buluyorlar,266930>).

Türkiye’de Rusların yoğun olduğu illerin Antalya’nın yanı sıra İstanbul ve Ankara olduğu düşünülse de, İzmir ve diğer şehir ve kasabalarda da, hatta umulmadık yerlerde bile onlara rastlamak mümkündür. Bu Rusların büyük çoğunluğu Türk vatandaşı ile evliliği sürmekte olan veya boşanmış, ancak Türkiye’de kalmayı tercih etmiş kadınlardır (<http://t24.com.tr/haber/turk-ve-rus-erkekleri-kimin-sorumluluk-duygusu-daha-guclu,111319>).

2.7. Türkiye’deki Rus Okul ve Kadınların Kurmuş Oldukları Dernekler

Artan karma evliliklerle Ruslar artık Türkiye’de misafir olmaktan çıkmış, ev sahibi olmuşlar diyebiliriz. Örneğin, Antalya ilinde Moskova Çocuk Parkı ve Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde kültürleri birleştiren Dostluk Parkı gibi özel alanlar açılmaktadır.

Fotoğraf 4. Antalya Dostluk Parkı’na konulan Matryoşkalar⁸.

⁸ Matryoşka, (Rusça: Матрёшка, telaffuz: [matryoşka]) Rus yapımı bir oyuncak bebek türüdür. Rusların ulusal simgelerinden biridir. Ahşap el yapımı olan bebekler ortasından açıldığında başka bir bebek çıkar, onu açtığınızda yine başka bir bebek çıkar. Tek anne figürünün içerisinde iç içe yerleştirilmiş beş veya yedi bebekten oluşur (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Matruşka>).

Türkiye’de yabancıların eğitim kurumlarından yararlanma, hatta kendilerinin yeni bir eğitim kurumu açma hakları vardır. Açılan bu kurumlar bazen sadece yabancılar için olan “Milletlerarası öğretim kurumu” statüsünde olabilmektedir.

Türkiye’de faaliyet gösteren Rus okulların başında Rusya Federasyonu Ankara Büyükelçiliği nezdinde açılmış ortaokul gelmektedir. Okul, 19 Aralık 2016 yılında Ankara’da suikasta uğrayarak hayatını kaybetmiş Rusya Federasyonu Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov’un anısına, “Rusya Federasyonu Milli Kahramanı A.Karlov adına Ortaokul” olarak yeniden adlandırılmıştır.

İstanbul’daki Rus Başkonsolosluğu nezdinde de Rus Okulu faaliyet göstermektedir.

Türkiye’deki “Milletlerarası öğretim kurumu” statüsünde olan okullardan bir diğeri ise Antalya’da kurulan Özel Rusya Uluslararası Okulu’dur. 2000 yılında kurulan, Rus müfredatına uygun eğitim veren bu okulda ilköğretim ve turizm lisesi bulunmaktadır. Türkçe yabancı dil olarak okutulmakta ve Türkiye Tarihi, Antalya Tarihi dersleri verilmektedir (Deniz ve Özgür, 2010:21).

Rusya’da Özel Okullar Birliği’ne bağlı olan Özel Rusya Uluslararası Okulu’na sadece Antalya’da yaşayan Rusya Federasyonu vatandaşı anne-babanın çocukları değil, aynı zamanda annesi Rus, babası Türk olan çocuklar ve eski SSCB ülkelerinden göç eden vatandaşların çocukları kayıt yaptırmaktadırlar. Okulda zorunlu eğitim 9 yıldır. Okul müdürü Viktor Bikkenev 2016 yılında Antalya’nın Konyaaltı ilçesinde Eduant Eğitim Kampüsü açarak Uluslararası Turizm Akademisi, Özel Rusya Uluslararası Okulu ve Anaokulu’nu tek çatı altında birleştirmiştir (<http://www.hurriyet.com.tr/antalyada-10-milyona-mal-olan-rus-okulu-acildi-40092290>).

Eylül 2014 tarihinde kurulan, Rus müfredatına uygun eğitim veren bir diğer okul Alanya’da faaliyet gösteren Özel Klassika-M Okulu’dur (<http://www.haberler.com/antalya-daki-rus-okulunda-ders-zili-caldi-8746665-haberi/>).

Okulların yanı sıra, dernekler de Rus göçmenler için önemli kurumlar arasında yer almaktadırlar. Dünya genelinde göçmenler, göç ettikleri ülkenin bu hakkı vermesi durumunda dernek kurabilmektedirler. Türkiye’de 23 Mart 2004 tarihli Dernekler Kanunu’na göre, yabancıların dernek kurma ve dernek üyesi olma hakları vardır (Deniz ve Özgür, 2010:22).

Türkiye’ye göç etmiş büyük çoğunluğu kadın olan Ruslar tarafından İstanbul, Ankara, Antalya ve Alanya’da dernekler kurulmuştur. Genel olarak bu derneklerin bünyesinde dil kursları faaliyet göstermekte, resmi ve dini bayramlarda sergiler, farklı etkinlikler düzenlenmektedir. Bir danışma-dayanışma merkezi fonksiyonunu da üstlenen derneklerde Rus göçmenlere gerekli bilgiler verilmektedir.

Türkiye’de faaliyet gösteren ve kurucu başkanı kadın olan derneklerden bazıları aşağıdakilerdir:

- Alanya Rus Dili Konuşanlar İşbirliği ve Dayanışma Derneği (ARDİD) Başkanı **Tatyana Ribkina**
- Alanya Rus Dili Konuşanlar İşbirliği ve Dayanışma Derneği Başkanı **Anjelika Anjela**
- Alanya Rus Eğitim ve Kültür Derneği Başkanı **Ekaterina Gündüz**
- Alanya Uluslararası Eğitim ve Danışmanlık Enstitüsü (EDURUS) Başkanı **Elena Sautivanova**
- Antalya Yabancılar Arası Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı **İrina Okay**
- Rus Kültür Derneği - **Larissa Lutkova Türkkkan** (Ankara)
- Rusya Dostluk ve Kültür Derneği Başkanı **Marina Sorokina** (Antalya)
- Rusya Sosyal ve Hukuki Destek Merkezi Başkanı **Yelena Uzman** (İstanbul)
- Türk-Rus Kültür Derneği Başkanı **İrina Balcı** (İstanbul)

2.8. Türkiye’deki Rus Kadınları Konu Alan Yayınlar

Yukarıda da belirtildiği üzere Beyaz Rusların İstanbul’daki yaşamları, kente kattıkları yenilikler ve etkileri birçok kitaba konu olmuştur.

- Fikret Adil’in “Asmalımescit” kitabı hem Ruslara, hem de dönemin İstanbul’una ışık tutmaktadır.
- Mustafa Remzi “Pastacı Kız” kitabı
- Refik Halid’in sahip olduğu mizah gazetesi “Aydede”de İstanbul’daki Beyaz Ruslarla ilgili çizilmiş birçok karikatür yayınlanmıştır.

Yabancı yazarlardan;

- 1923 yılında Berlin’de Rusça basılan “Gelibolu’da Ruslar” kitabı
- A.Roube Janski, “Siyah Gül – Natacha” (“La Rose Noire”) romanı İstanbul’daki Rus kızı ile bir Japon erkeğin ilişkisini konu alarak, şehrin eğlence sektörünü ve şehirdeki Rusları anlatmaktadır.
- Louis Francis “Galata Karı” kitabı
- Paul Harigaut’un “Rus Asidi” kitabı
- Paul Morand “Gece Boyu Açık” kitabı
- Willy Sperco’nun “Dünün ve Bugünün Türkleri” kitabı Beyaz Rusların Türkiye’deki yaşamlarını konu almıştır.

1924 yılında Ruslar kendilerine yardım eden kuruluş ve şahıslara şükranlarını sundukları Rusça, Fransızca ve İngilizce olmak üzere 3 bölümden oluşan “Spasibo” (“Şükran”) kitabını yazarak Halife Abdülmecit’e, Mustafa Kemal Atatürk’e ve birçok yardım kuruluşuna teşekkür ve veda ediyorlar. Kitabın yazarlarından bir kısmının ismi belli değildir.

2.9. Türk-Rus Evliliklerini Konu Alan Filmler ve Diziler

Türkiye-Rusya arasındaki kültürel ilişkiler alanında yaşanan gelişmelerden biri de ortak konuların işlendiği dizi ve sinemaların çekilmesi veya Türk dizilerinin Rusya’da yayınlanmasıdır. Türk dizisi “Çalıkuşu” Sovyetler Birliği dönemi ve sonrasında Rusya televizyonlarında gösterilmekteydi. Son yıllarda ise birçok Türk dizisi Rusçaya çevrilerek Rusya’da yayınlanmaya başlamıştır (Özdal, Özertem ve diğerleri, 2013:69).

6 Mayıs 2017 tarihinde Bakü’de düzenlenen 4. Dünya Kültürlerarası Diyalog Forumu kapsamında bir araya gelen eski Türkiye Kültür ve Turizm Bakanı Nabi Avcı, Rus mevkidaşı Vladimir Medinski ile ortak film ve dizi yapılması konusunda mutabakata vardılar. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin başkanlığında Mart ayında Moskova’da düzenlenen Türkiye-Rusya Üst Düzey İşbirliği Konseyi toplantısında imzalanan anlaşmayla 2019 yılının karşılıklı olarak Kültür ve Turizm Yılı ilan edildiğinin altını çizen Bakan Avcı, bunun Türk-Rus ilişkileri bakımından büyük önem arz ettiğini vurguladı. Türk hikâyelerinin Rusya’da, Rus hikâyelerinin de Türkiye’de bir dizi veya sinema filmine dönüştürülmesini son derece önemsediklerini söyleyen Rusya Kültür Bakanı Medinski, ünlü Rus edebiyatçı Anton Çehov’un 'Aksırık' adlı hikâyesinin artık

senaryolaştırıldığını açıkladı (<http://www.ntv.com.tr/sanat/turk-rus-ortak-dizileri-geliyor,2EoGowjCnk2KTWRzqTa5xQ>).

Türk-Rus evliliğini konu alan filmler ve dizilerden bazıları aşağıdakilerdir:

- **“Kurt Seyit ve Şura” dizisi**, 2014 yılı. Yönetmeni Hilal Saral.

Bu dizi yazar Nermin Bezmen’in dedesi Kurt Seyit ile asil bir Rus ailesinin kızı olan Şura’nın hikâyesini ele aldığı aynı adlı romanından uyarlanmış Türk drama televizyon dizisidir. “Beyoğlu’nda Beyaz Ruslar” kitabının yazarı Jack Deleon Nermin Bezmen’i Beyaz Rusların Türkiye’deki son temsilcilerinden Şura’nın ablası Barones Valentine Clodt von Jurgenzburg’la tanıştırmak için kitabın yazılmasına katkıda bulunmuştur.

Dizi, Çarlık Rusya’sının gösterişli yaşantısından Bolşevik ihtilali sonucu İstanbul’a sürüklenen hayatları, o zamandaki politikaları, ihtilalin acımasızlığını ve parçalanmış Osmanlı İmparatorluğu’nun son günlerini konu almakta, büyük bir aşkın, harbin, hüznün hikâyesini anlatmaktadır.

Hasta babası Julien’in tedavisi için ablası Valentina ile birlikte Petrograt’a (St.Petersburg) gelen Şura, katıldığı ilk baloda Rus çarının askeri, Kırmılı Türk Üsteğmen, Seyit Eminof ile tanışmaktadır. Küçükken çok ağlayan bir çocuk olduğu için Seyit’e “Kurt” lakabı verilmiştir (<http://www.beyazdefter.com/kurt-seyit-ve-sura-konusu-oyunculari-ve-karakterleri/>).

Yakın asker arkadaşları Celil, Mişa ve Vladimir’le birlikte baloda eğlenen Seyit, Şura’yı gördüğü ilk anda ona âşık olur. Seyit’in bu sevgisi Şura tarafından karşılık bulur. Kurt Seyit’e olan sevgisi, 15 yaşındaki Şura’yı büyütür ve olgunlaştırır. Zamanla küçük bir kızıdan, tutkulu, kendine güvenen, zorluklarla mücadele edebilecek güçlü bir kadına dönüşür.

Fakat Seyit’in babası Mirza Mehmet Eminof, oğlunun geleneklere bağlı olarak bir Türk kızı ile evlenmesini isteyerek, Şura’yı güzelliğine ve asaletine rağmen gelin olarak ailesine kabul etmemektedir. Seyit, saygı duyduğu babasını karşısına alarak Şura’nın elini bırakmamış ve Bolşevik İhtilali sonrası İstanbul’a geçmiştir. Fakat bu sevgi ayrılıkla sonlanmış, Şura 1924 yılında Paris’e geçmiş, genç yaşta hayatını kaybetmiştir. Seyit ise İstanbul’da Mürivet adlı bir kızla yollarını birleştirmiş fakat mutsuz bir evlilik hayatı yaşamıştır. 25 Kasım 1945 tarihinde uzun süre zatürre hastalığından acı çeken Seyit, intihar etmiştir (<http://hayatavebanadair.blogspot.com.tr/2009/04/kurt-seyt-murkahayatn-icinden.html>).

- **“Doğu-Batı” dizisi**, 2016 yılı – devam etmektedir. Yönetmen - Denis Yeleonski.

Türkiye ve Ukrayna’da çekimlerine devam eden, ilk Türk-Rus dizisi olan ve Rusya’da Domaşniy televizyon kanalında yayınlanan “Doğu-Batı” dizisinde bir Türk doktoru Kemal ile Tatyana arasında İstanbul’da başlayan bir aşk hikâyesinden bahsedilmektedir (http://www.vokrug.tv/article/show/vostokzapad_kak_prohodili_semki_seriala_v_turtsii_i_rossii_55510/)

- **“Rus Gelin” filmi**, 2002 yılı. Yönetmen Zeki Alasya.

Bu filmde bir Moldovalı sporcunun Türkiye’deki hayatı anlatılmaktadır. Rus gelin rolünde 1998 Polonya güzeli seçilmiş Tatyana Tsvikeviç⁹ oynamaktadır. Moldova’dan getirilen dünya şampiyonu bir okçunun Türkiye adına yarışabilmesi için Türk vatandaşı ile formalite evliliği yapması gerekmektedir. Bunun için Okçuluk Federasyonu Başkanı eski bir pehlivan olan yaşlı birini damat adayı olarak seçer ve onu evliliğe ikna etmeyi başarır. Sporcu Türkiye adına yarıştığı yarışmalarda ülkeye 4 altın madalya kazandırır. Ancak Moldovalı güzel hamile olduğunu öğrenerek beklenmedik bir durumla karşı karşıya kalır. Ayrıca Federasyonun adına leke getirdiği gerekçesiyle ülkesine geri gönderilmesi gündeme getirilir. Yaşlı ve duyarlı Türk damat ise istemediği kişiden hamile kalan güzel sporcunun çocuğuna ve kendisine sahip çıkmaya karar verir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Rus_Gelin).

- **“Elveda Katya” filmi**, 2012 yılı. Yönetmen Ahmet Sönmez.

Gerçek bir hayat hikâyesinden sinemaya uyarlanan filmde, yetimhanede büyüyen Katya, bir gün gemi kaptanı olmuş babasının Türk olduğunu ve Trabzon’da yaşadığını öğrenir. Yunus Kaptan ise Katya’nın annesi Nadya ile birlikteliğinden kızı olduğunu bilmemektedir. Öğrendiğinde tutucu bir muhitte yaşamasından dolayı genç kızını kabul etmiyor ve onu tüm Ruslara “Nataşa”, fahişe gözüyle bakmaya alışmış bir çevrede yalnız bırakıyor. Katya’nın tek amacı ise babasına kendisini kabul ettirmek isteğidir. Bu yolda Yunus kaptanın oğlu Veli Katya’nın tek destekçisi olur (<https://www.haberler.com/elveda-katya-batum-da-motor-diyecek-3609311-haberi/>).

⁹ 1998 yılından beri Türkiye’de yaşıyor, 2002 yılında Türk vatandaşı, 2009 yılında ise Müslüman oldu. Türk vatandaşı ile evlidir (http://www.sabah.com.tr/yasam/2010/11/14/rus_gelin_bu_yaz_evleniyor).

- **“Soğuk” filmi**, 2013 yılı. Yönetmen Uğur Yücel.

Filmin konusu Rusya’dan gelen göçmenlerle dolu bir şehir olan Kars’da geçiyor. Kafkas-Balkanlar kültürü kadar yöredeki kadın-erkek ilişkilerinin acımasızlığı da bu şehirde hayatı etkilemektedir.

Rusya'dan gelmiş üç kız kardeş burada fahişelik yaparak yaşamlarını sürdürmektedirler. Evli ancak akıl sağlığı tam olarak yerinde olmayan bir demiryolu işçisi patronunun da etkisiyle fahişelik yapan bu Rus kardeşlerden en küçük olan İrina'ya yönelmiştir. Bir diğer taraftan bu demiryolu emeklisinin bir de Delifışek lâkaplı bir kiralık katil kardeşi vardır. Delifışek yeni evlenmesine rağmen karısıyla iktidarsızlık sorunu yaşamakta ve tüm çareyi gece hayatında Rus kadınlarda aramaktadır. O da küçük ama çok güzel olan İrina’yla tanışır. Tabii ki bu durum her ikisi içinde bir çatışmayı olağan kılmaktadır.

Bu haşin erkekler dünyasında kadınların yok sayılması, ezilmesi ve küçük düşürülmesi adeta bir kader gibi görünmektedir (<http://t24.com.tr/yazarlar/atilla-dorsay/turk-kadinlari-rus-kadinlari,8039>)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RUS-TÜRK EVLİLİKLERİNİN BASINA YANSIMASI

Bu bölümde Rus kadınların Türkiye’ye evlilik göçü ve ülkemizdeki durumlarının Rusya ve Türkiye’nin popüler gazetelerinin internet sayfalarında nasıl ele alındığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.1. Bölümün Yöntemi

3.1.1. Evren ve Örneklem

Çalışmanın bu bölümünde konuyla ilgili imaj tespiti amacıyla ülkelerinde popüler olan basın kuruluşları - Rusya’nın “Komsomolskaya Pravda, “Argumentı i Faktı”, “Moskovskiy Komsomoles” gazetelerinin internet sayfaları, Türkiye’nin “Hürriyet”, “Sabah” gazetelerinin internet sayfaları ve T24 internet gazetesi örneklem olarak belirlenmiş, bu gazetelerde yer alan röportajların Teun van Dijk tarafından geliştirilen eleştirel söylem analizi yöntemi uygulanarak analiz edilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

Bu gazetelerin mensup oldukları ülkelerde popüler ve zengin tarihe sahip olmaları gazeteler arasında seçim yaparken belirleyici faktörler olmuştur.

3.1.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Analiz edilmek üzere belirlenen gazetelerin internet sayfaları taranmıştır. İncelenen metinlerin röportaj olması tercih edilmiş ve bu röportajların; 1) “Rus-Türk evlilikleri”, 2) “Boşanmayla biten Rus-Türk evliliklerinde çocuklar üzerinde velayet hakkı”, 3) “Rus-Türk evliliklerindeki sorunlar, aile içi şiddet ve cinayet”, 4) “İki ülke arasındaki ilişkilerin karma evliliklere etkileri” anahtar kelimelerinden oluşan kategoriler kapsamında olması dikkate alınmıştır.

3.1.3. İncelenen Dönem

Konuyla ilgili daha fazla röportaj sayısına ulaşmak amacıyla 2008-2017 yılları inceleme dönemi olarak belirlenmiştir.

3.1.4. Seçkinin Yöntemi

Ele aldığımız gazetelerin internet sayfalarında belirlenen dönem içerisinde yayınlanmış röportajların çalışmamızın anahtar kelimelerinden en az 3 tanesini içermesi analizin ana kistasını oluşturmuştur. Bulunan toplam 32 röportaj içerisinde rastlantısal olarak seçilen 6 Rus, 6 Türk basınından olmak üzere toplam 12 röportaj analiz edilmiştir.

Tablo 4. Seçkinin Yöntemi

Rus Basını	Toplam	Toplam	Toplam
“Komsomolskaya Pravda” gazetesinin internet sayfası	3		
“Argumentı i Faktı” gazetesinin internet sayfası	4	13	
“Moskovskiy Komsomoles” gazetesinin internet sayfası	6		
Türk Basını			32
“Komsomolskaya Pravda” gazetesinin internet sayfası	6		
“Sabah” gazetesinin internet sayfası	5	19	
“T24” haber sitesi	8		

3.1.5. Röportaj Analizinin Amacı: Bu çalışmada, Türk erkeklerle evlilik yapmış Rus kadınlar ve Rus kadınların Türkiye’ye gerçekleştirdikleri evlilik göçü konusunun iki ülkenin yukarıda belirtilen ulusal gazetelerinin internet sayfalarında 2008-2017 tarihleri arasında yayınlanmış röportajlarda ele alınma biçimlerini incelemek, eleştirel söylem analizi yapmak amaçlanmıştır.

3.1.6. Röportaj Analizinin Yöntemi

Röportajları analiz etmek için kendilerini seçerken kullanılan anahtar kelimelerden oluşan 4 kategoriden yola çıkılmış, metinlerin analizinde Hollandalı dilbilimci Teun A. van Dijk'in Eleştirel Söylem Çözümlemesi (ESÇ) yöntemi tercih edilmiştir.

Genel olarak söylem analizi ve özel olarak eleştirel söylem analizinin ne olduğu ve nasıl yapıldığı aşağıda açıklanmıştır.

3.2. Röportaj Nedir?

Ben Vietnam savaşını ne haberlerden, ne de bilimsel araştırmalardan öğrenebildim, daha da ileri gidersem, televizyon filmlerinden de öğrenmedim, ancak Vietnam savaşı üstüne birkaç röportaj okuyuncadır ki bu korkunç savaşın dehşetine varabildim.

Yaşar Kemal¹⁰

Röportaj - inceleme, araştırma, gözlem gerektiren, amacı gerçekleri ortaya çıkarmak olan (Kabaş, 2009'dan aktaran Kayayerli, 2012:4) bir gazetecilik faaliyetidir.

Röportaj sözcüğü Fransızca “reporter” (aktarmak) fiilinden “reportage” (aktarış) olarak Türkçe 'ye geçmiştir. Toplumsal gerçekleri özel yaşantılarla bir araya getiren röportaj, yalın biçimde kaleme alınmış basit veya karmaşık haberden daha ayrıntılı bir anlatım biçimine sahiptir. Aynı zamanda röportajda çevre ve ortam betimlenerek bir tanıklık gerçekleştirilir, olayın yakınına gidilir, olan-biten anlatılır, haberci kendi izlenimlerini aktarır (Girgin, 2004).

Türk haber sunucusu, televizyon programcısı ve danışman Sedef Kabaş, “Soru Sorma Sanatı” adlı eserinde söyleşi ve röportaj arasındaki fark hakkında şunları söylemektedir: “Söyleşinin temelini “sorular” oluştururken, röportaj daha çok “tanıklıktan” beslenir. Röportajın içinde soru ve yanıtlar vardır, ancak bunun dışında izlenimlere, betimlemelere ve öznel bir anlatıma da yer verilir. Söyleşi, daha çok bir kişiyle yüz yüze yapılan bir görüşme türüdür. Röportajda ise konuyu detaylı şekilde aktarmak için çoğu zaman birden fazla kişiyle görüşülür. Söyleşide mutlaka en az bir kişiyle konuşmak gerekir. Oysa röportajda konuşmadan da bir kişinin portresi yazılabilir. Hatta röportaj bir hayvan, bir mekân, bir çiçek vb. üzerine yazılabilir (2009:46).

¹⁰ Türk romancı, senaryo ve öykü yazarı, Türkiye'deki çağdaş röportajın kurucusu Yaşar Kemal 12 yıl röportaj gazeteciliği yapmış, 2011 yılında “Röportaj yazarlığında 60 yıl” kitabını çıkarmıştır.

3.3. Söylem Analizi Nedir?

1970’li yılların ardından Batılı akademik çevrelerde söylem sözcüğünün yaygın olarak kullanılmasında Fransız düşünür, edebiyat eleştirmeni ve sosyolog olan Michel Foucault’un çağdaşlarından farklı olarak “ideoloji” sözcüğü değil, “söylem” sözcüğünü kullanması rol oynamıştır (Mindibayeva, 2015:106).

İdeolojinin dil yoluyla kendini yeniden üretme biçimi – söylem, karmaşık bir yapılanmayı ifade eden ideolojiyi kitle iletişim araçlarında görünür kılan en önemli unsurdur (Göker ve Keskin, 2015:235).

İnceoğlu ve Çomak’ın belirttiği gibi, “Dili kullananların seçtikleri sözcükler, sözcük öbekleri, konuşma biçimi, anlatımı ve hatta cümle kurma yetileri, söylemin oluşmasında çok büyük etken olduklarından, dilin kullanımıyla söylem oluşur. Seçilen sözcükler ve söylemler aynı zamanda dili kullananların ideolojilerini yansıttığından, ideolojiler de kendilerini dil ile ifade edip biçimlendirirler (2009:35, 78).

Bir grubun inançlarının temel toplumsal temsillerini oluşturan ideolojiler belirli bir grup çerçevesinde meydana geldiği için bu grupların kendilerine dair algılarından, diğer grupların algılanması ve temsil edilmesine kadar grup üyelerine tanımlayıcı yapı sunmaktadırlar. Grup üyeleri ile diğer gruplar arasındaki sınırlar ideolojik temsiller neticesinde belirginleşerek, bireylere “biz” ve “öteki” bilinci aşılarmakta ve bu süreç söylemin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Basının temsil biçimlerinin arka planında da dilin ideolojik olarak yeniden üretimi olan söylem yapıları vardır. Aktif bir seçme – sunma ve yapılandırma – biçimlendirmeyi ima eden temsil, yansıtmaktan farklı bir kavramdır. Burada anlamı aktarmak değil, anlam verme süreci söylem yoluyla inşa edilmektedir (Van Dijk, 2003 ve Hall, 1999’dan aktaran Göker ve Keskin, 2015:236).

Bir diğer ülkeye göç etmiş insanlar gibi toplumsal yaşamın “yok hükmünde” olan gruplar açısından değerlendirildiğinde ayırıcı farklılıkların söylemin her katmanında belirginleştiği, onların birer yabancı olarak ele alındığı görülmektedir. Ki bu da ayrıca “ötekilik” konumu sunmaktadır (Göker ve Keskin, 2015:236).

Tarihte her zaman var olmuş ötekilik olgusu daim karşıt grupların varlığına ihtiyaç duymaktadır. Ötekileştirme/ötekileşmenin temel unsurları ise ‘biz’ ve ‘onlardır’. ‘Biz’in geçerli olması için ‘onları’ temsil eden başka bir grubun var olması gerekmektedir (Şeker ve Şimşek, 2011:484).

‘Biz’ ve ‘onlar’ ayrımı bazen sosyolojide ‘iç grup’ ve ‘dış’ grup olarak nitelendirilmektedir. Bu zıt tutumlar çifti birbirinden ayrılmaz; ‘dış grup’ olmaksızın ‘iç grup’ duygusu olamaz ve tabii tersi de geçerlidir. Kavramsal-davranışsal zıtlığın bu iki üyesi birbirini tamamlar ve koşullandırır; onlar bütün anlamlarını zıtlarından alırlar. ‘Onlar’ olan ‘bizim’ olmaz ve ‘onlar’ ‘biz’ değildir; ‘biz’ ve ‘onlar’ ancak birlikte, karşılıklı çatışma içinde anlaşılabilir. Ben kendi iç grubumu ancak belli bir öteki grubu ‘onlar’ olarak gördüğüm için ‘biz’ olarak görürüm (Bauman, 2009:52).

Temel özelliği homojen olan ve “biz” tarafından tanımlanan ötekiler birey olarak sınıflanmadan toplu şekilde değerlendirilmekte, bu grubun ayrı ayrı birey oldukları göz ardı edilmektedir (Şeker ve Şimşek, 2011:485). Örneğin, Türkler için Ruslar soğuk bir mizaca sahiptir veya “Türkiye’deki Rus kadınların hepsi “Nataşa”dır.”

Söylem analizi psikoloji, sosyoloji, dilbilim, antropoloji, edebiyat çalışmaları, felsefe, medya ve iletişim çalışmaları gibi farklı disiplinlerden beslenerek gelişen ve bu farklı disiplinlerin teorik bakış açılarına dayanan zırlarla kuşatılmış bir analiz tekniğidir. Söylem analizi bu açıdan bütünleşmiş tek bir teori, metot ve uygulama değildir. Bunun yerine farklı disiplinler, farklı araştırma gelenekleri içinde yürütülen, heterojen özelliğe sahip nitel bir araştırma yöntemidir (Potter ve Wetherell, 1987; Tonkiss, 2006’dan aktaran Çelik ve Ekşi, 105).

Söylem ayrıca belirli kurallar, terminoloji ve konuşmalardan oluşan sistematik dilsel düzenleri anlatmak üzerine kullanılan bir kavramdır. Söylem bir iletinin sadece içeriğini değil, tüm boyutlarını, **kim söylüyor** sorusuna cevaben onu dile getireni, **neye dayanarak** sorusuna cevaben otoritesini, **kime söylüyor** sorusuna cevaben dinleyiciyi ve **söyleyenler söyledikleri ile neyi başarmak istiyorlar** sorusuna cevaben ise amacını kapsamaktadır. Aynı zamanda söylem belirli bir zaman içinde belli insan grupları arasında geliştirilen fikirleri ve bilgileri içermekte, günlük uygulamalar içinde sosyal dünyayı görme, sınıflandırma ve ona tepki verme yollarını da içeren konuşma ve sohbet de dâhil olmak üzere bütün iletişim biçimlerini kapsamaktadır (Tonkiss, 2006 ve Punch, 2005’den aktaran Çelik ve Ekşi, 100).

3.4. Eleştirel Söylem Analizi Nedir ve Nasıl Yapılır?

Bu çalışmada, geçmişi 1960’lara dayanan medya ve iletişim çalışmalarında söylem çözümlemeleri arasında yer alan Hollandalı dilbilimci Teun A. van Dijk’in Eleştirel Söylem Çözümlemesi (ESC) tercih edilmiştir.

Eleştirel söylem analizi, amacı söylemin geniş kitleler üzerindeki etkilerini yansıtmak olduğundan ve daha geniş ifade alanına sahip olduğundan dolayı söylem analizinden farklıdır (Dijk, 2003’den aktaran Kaya, 2013:88).

Toplumbilim, tarih, felsefe ve politika ile bağlantılı olan eleştirel söylem çözümlemesi, eleştirel bir bakış açısı sunarak insanların açık olan yapılardan örtük anlamları fark edebilmelerini sağlamaktadır. Bu alanın kuramcılarına göre, söylem insan yaşamını

belirlediğinden dolayı bir takım durumların eleştirilmesi toplumsal gelişime de katkı sağlayacaktır (Büyükkantarcıoğlu, 2011 ve Sözen, 1999'dan aktaran Günay, 2013:77).

Eleştirel söylem çözümlemesi çok disiplinli nitelikte incelemeler yapan bir yaklaşımdır ve sadece ürüne değil, ürünün üretilmesine ve anlaşılmasına önem vermektedir. İletişimsel olay veya iletişimsel eylem olarak nitelendiğinde anlam ve eylemin sadece sözlü ifadeyle sınırlı kalmadığını belirten van Dijk, söylem çözümlemesi zamanı konuşmacı ve dinleyicinin kişisel ve sosyal nitelikleri, ayrıca toplumsal durumlarının da bu olaya ait olduğunu vurgulamaktadır (Van Dijk, 1988'den aktaran Dedeoğlu, 2013:44-45).

Göker ve Keskin'in aktardığına göre, mültecilere ilişkin batı medyasında tespit ettiği tanımlayıcı söylem biçimlerini ele alan van Dijk, bu bağlamda genel ideolojik stratejinin olumlu kendini-sunma ve olumsuz ötekini-sunma şeklinde olduğunu vurgulamıştır. Van Dijk, mültecilere ilişkin geliştirilen söylemin geleneksel temasının ise “yük” olduğunu vurgulamıştır. Yani, mülteciler sığındıkları ülkelerde ekonomik bir yük olarak konumlandırılmaktadırlar.” (2015:236).

Teun van Dijk'ın ifadesiyle (2007:166) “dünya hakkındaki sosyal ve politik bilgilerimiz, inançlarımız, her gün okuduğumuz ya da izlediğimiz çok sayıdaki haber bülteninden kaynaklanmaktadır.” Bu haberlerin belirli bir ideolojik bakış açısından üretilmesi ve yaygınlaştırılması, belirli olaylar ve olguların medyatik söylem ve temsillerle birlikte anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla özellikle kendilerini ifade etme araçlarından yoksun bırakılan toplumsal grupların, toplum içerisindeki algılanma ve yorumlanma biçimlerinin yaygın ya da yaygınlaştırılan söylemlerin etkisi altında kalması kaçınılmaz olacaktır (Göker ve Keskin, 2015:236).

ESÇ ana kategoriler halinde aşağıdaki şekilde yer almaktadır: 1) Metinsel, 2) Üretim, 3) Yorumlama (Bal'dan aktaran Özet, 11).

Teun A. Van Dijk'in çalışmalarında, Makro (“Macrostructure”) ve Mikro (“Microstructure”) yapılar da önemlidir. Makro yapı “Tematik” ve “Şematik” düzeylerden oluşmaktadır. Tematik çözümlemede en önemli unsur olan hiyerarşik yapılar (“hierarchical structure”) ön plandadır. Bu yapıda başlık, alt başlık ve girişler yer almaktadır. Van Dijk, Şematik çözümlemede daha çok durumsallığa ve yorumlara yer vermektedir. Ayrıca, arka planı bilgisi, bağlam ve tarih bilgisi, sonuçlar, haber kaynakları ve alıntılar da önemlidir. Şematik çözümlemede, hikâye/olay örgüsü incelenmektedir. Mikro yapı çözümlemelerde ise metnin cümle yapıları üzerinde durulmaktadır. Cümlelerin uzun ya da kısa yapıları, sözcük ve sözcük öbeklerinin seçimi, retorik (resim, fotoğraf, rakamsal veriler gibi) sistematik ve hiyerarşik olarak yapılandırılır (İnceoğlu ve Çomak'tan aktaran Mindibayeva, 2015:107).

3.5. Eleştirel Söylem Analizi Çerçevesinde Türk-Rus Basınının Türk-Rus Evliliğine Yaklaşımı

3.5.1. Röportajları İncelenen Basın Kuruluşları

Post-Sovyet döneminde Rus gazeteciliğinde monoton parti yayınları yerine kaliteli ve kitlesel, devlet bütçesinin finanse ettiği, iktidar görüşünü yansıtan resmi yayınlar ve iktidarı eleştiren özel yayınlar çıkmaya başlamıştır (Mindibayeva, 2015:20).

Rusya’da popüler olan ve çalışmada internet sayfalarındaki röportajlarından yararlanılan gazetelerle ilgili kısa bilgi:

- **Moskovskiy Komsomolets** (Moskova Komsomolu¹¹) gazetesi 11 Aralık 1919 yılı tarihinde “Genç Komün¹²” adıyla kurulmuştur. Kurulduğu tarihten itibaren 3 kere isim değişikliği yapan gazetenin ismi 1940 yılından itibaren “Moskovskiy Komsomolets” olmuştur. İnternet sayfası www.mk.ru
- **Komsomolskaya Pravda** (Komsomol Gerçeği) gazetesi 1925 yılından itibaren çıkmaya başlayan, siyasi yönelimi hükûmet yanlısı olan günlük gazetedir. Tirajı - 1.500.000. İnternet sayfası: <https://www.kp.ru/>
- **Argumentı i Faktı** (Argümanlar ve Gerçekler) 1978 yılından itibaren çıkan, hükûmet yanlısı haftalık gazetedir. 1990 yılı Mayıs ayında insanlık tarihinde 33,5 milyon adetle en büyük tiraja sahip gazete olarak Guinness Rekorlar Kitabı'na girmiştir (http://www.onlinegazeta.info/argumenti_i_fakti.htm). İnternet sayfası: www.aif.ru/

Türkiye’de popüler olan ve çalışmada internet sayfalarındaki röportajlarından yararlanılan gazetelerle ilgili kısa bilgi:

- **Hürriyet Gazetesi** - 1 Mayıs 1948 tarihinde Türk gazeteci, yazar ve karikatürist Sedat Simavi tarafından kurulmuştur. Günümüzde Doğan Yayın Holding bünyesinde bulunmakta ve “Tarafsız ve kaynağından doğru haber” ilkesi ile

¹¹ Komsomol, Genç Komünistler Birliği'nin kısaltmasıdır. Tam adı Leninist Genç Komünistler Birliği'dir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği 'nde en etkili politik gençlik örgütüdür. Rus Komünist Gençlik Birliği adıyla 29 Ekim 1918 tarihinde kurulmuştur (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Komsomol>)

¹² Komün, kapalı toplum demektir. Bir grup insanın, kendi arasında, ortaklaşa üretmesine ve tüketmesine dayanır. Örneğin, kapalı cemaatler ve tarikatler komündür. Komünün karşıtı Sosyete'dir. Sosyete açık toplum demektir ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün_\(sosyoloji\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün_(sosyoloji))).

varlığını sürdürmektedir. 52 yıl önce, 15 Mart 1961 tarihinde **“Turkish Daily News”** adıyla “Dünyanın Türkiye’ye açılan penceresi” anlayışıyla kurulan ve 20 Ocak 2000 itibarıyla **“Hürriyet Daily News”** adıyla yayın hayatına devam eden gazete bölgenin de öncü gazetesi olmaktadır ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Hürriyet_\(gazete\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Hürriyet_(gazete))). İnternet sayfası: www.hurriyet.com.tr/

- **“T24” İnternet Gazetesi** - 1 Eylül 2009 tarihinde yayına başlamış, kendisini “Hiçbir kişi, kurum, kuruluş ve oluşumla doğrudan, dolaylı ya da rastlantısal bir ilişkisi bulunmayan bağımsız internet gazetesi” olarak tanımlamaktadır (<http://t24.com.tr>). T24 internet gazetesinde Rus kadınların Türkiye göçü, Rus-Türk karma evlilikleri gibi konularda haber, köşe yazısı, araştırma ve röportaj sayısının çok olması dikkat çekmektedir. Bu konuların farklı açılardan sürekli işlenmesini bir bakımdan sitenin Rusya’da yaşayan yazar gazetecisi ve Rusya uzmanı Hakan Aksay’dan¹³, kendisinin Rusya’da yaşamasından ve bunu yakından gözlemlemesinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. İnternet sayfası: <http://t24.com.tr/>
- **Sabah Gazetesi** Turkuvaz Medya Grubu bünyesinde ve 22 Nisan 1985 yılından itibaren faaliyet gösteren hükümet yanlısı gazetedir. Liberal demokrat - Merkez Sağ siyasi yönelimli gazetenin sloganı “Türkiye'nin en iyi gazetesidir” (<http://www.gazeteler.org/sabah-gazetesi-hakkinda>). İnternet sayfası: www.sabah.com.tr/

3.6. Analiz Edilen Röportajlar

Çalışmamızın bu bölümü Rus kadın – Türk erkek evlilikleri konusunun iki ülke basınında ele alınması biçimine ilişkin eleştirel bir söylem analizi örneğidir. Bu doğrultuda yukarıda adı geçen gazetelerin internet sayfalarında yer alan röportajlar ele alınmıştır.

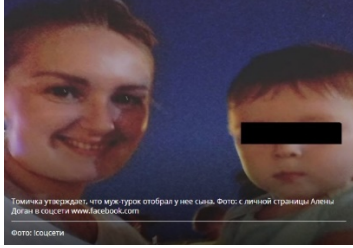
¹³ 1961 yılında Adana’da doğmuş, İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesini bitirdikten sonra eğitimine Rusya’da devam etmiştir. Rusya’da birçok faaliyetlerde bulunan Aksay, 2007 yılında dönemin Başbakanı V.Putin tarafından “Rus-Türk ilişkilerine katkısı ve Rusçanın yaygınlaştırılmasındaki emeğinden dolayı” A.Puşkin Madalyası ile ödüllendirilmiştir. T24 internet gazetesi yazarlarından birisidir.

3.6.1. Rus Basını

1. Komsomolskaya Pravda Gazetesi: “Tomsk Sakini Oğlunu “Türkiye Esaretinden” Kurtarmaları İçin Rusya Federasyonu Başkanı ve Türkiye Cumhurbaşkanı’ndan Yardım İstiyor” (10.10.2016)

(Alt başlık yok)

Fotoğraf:

Röportajın Girişi: Rusya’nın Tomsk şehri sakini Alena Doğan eşi Seydi Doğan’ın ailesinin 2 yaşındaki çocuğunu elinden aldığını iddia ederek Rusya Federasyonu Başkanı ve Türkiye Cumhurbaşkanı’ndan yardım istiyor.

Değerlendirme: Sovyetler Birliği Komünist Partisi Gençlik Kolları’nın yayın organı olarak kurulan Komsomolskaya Pravda Gazetesi’nin geliştirdiği habercilik stratejisi, SSCB’nin dağılmasının hemen ardından 90’lı yıllarda tamamen farklı bir boyut kazanmıştır. Geçtiği siyaset ağırlıklı haberlerle bilinen gazete, bu dönemden itibaren yeni bir sürece girmiştir. Böylece, Komsomolskaya Pravda, sosyal hayattaki gelişmeler, toplumsal endişeler, ünlülerin hayatı ve benzeri konuları ele alan bir tabloid gazete haline gelmiştir.

Metinde aile sorunları abartılı bir şekilde takdim edilerek Rus gelinin iddialarına yer verilmiş, Türk adaletine gölge düşürülmüştür. Türkiye’nin ünlü sanatçısı Latif Doğan’ın oğluyla evlenen Tomsk sakini Alena Doğan’ın iddiasına göre Türk kocasının ailesi çocuğu kendisinden almıştır.

Sorunun sosyolojik boyutunun hangi temeller üzerine kurulduğunu araştırmakta fayda vardır. Zira bu gibi konular Demir Perdeyi yırtarak dünyaya açılan hayalperest Rus gençliğinin karşılaştığı komple sorunlardandır. Söz konusu gelişme 90’lı yıllarda dünyayı tozpembe gibi gören büyük bir Rus kadın kitlesinin oluşumuna yol açmıştır. Batı’ya özenerek Türkiye’yi daha uygun bulan bu kuşakların temsilcileri durumu değerlendirmeden alelacele evlilik yaparak çoğu zaman hayal kırıklığına uğramışlardır. Genç Rus kadınlarının,

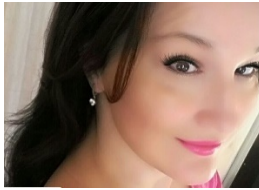
özellikle aile konusunda geleneksel sosyal etmenlerin muhafaza edildiği Türkiye’de böylesine sorunlarla karşılaşılıyor olmaları doğaldır.

2. Moskovskiy Komsomoles Gazetesi: “Çocukları Zehirledi: Türk Koca Rus Eşi ile Çocuklarına Nasıl Kıydı?” (17.02.2017)

Alt Başlık:

Normal, fakat kıskanç birisiydi

Fotoğraf:

Röportajın girişi: 14 Şubat Sevgililer Günü’nde tatil bölgesi Antalya’da 60 yaşındaki Türk işadamı Muammer Gün Rus karısı Anna’yı silahla vurarak öldürmüştür. Karı-koca 14 yıllık evliliklerinde 2 çocuk sahibi olmuştur. Çocuklarının annelerini öldürmeden önce Türk baba 13 yaşındaki Leyla ve 11 yaşındaki Viktor’u yedikleri helvaya zehir katarak öldürmüştür. Polisi arayarak gerçekleştirdiği suçu itiraf eden katil zanlısı kendisini de bir kurşunla öldürmüştür.

Değerlendirme: Moskovskiy Komsomoles gazetesinin haber sitesinde geçen röportajda amatör bir üslubun kullanıldığı açıkça ortadadır. Röportajı kaleme alan muhabirin adeta hiçbir kaynağa dayanmayarak sadece bir olgu üzerinden “dedikoduculuk” yaptığı görülmektedir. Nitekim profesyonel habercilik ilkeleriyle bağdaşmayan bu yazı, sosyal medya ağırlıklı bir derleme çalışması olarak da değerlendirilebilir. Öte yandan, metinde ötekilik vurgusunun yapılmadığının yanı sıra olay haklı olarak bir aile trajedisi şeklinde yorumlanmaktadır. Başka bir deyişle, cinnet geçirerek ailesini katletmiş Türk damadın işlediği cinayet ortadayken konuyu ele alan Rus muhabirin sert bir dil kullanmaktan kaçındığı ve sadece aşırı bir kıskançlığın söz konusu olabileceği ihtimalini savunduğu görülüyor. Kıskançlık konusuna değinen Rus gazeteci, Rusya toplumunda söz konusu sendromun Türk erkeklerinin ortak özelliği olarak algılandığını öne sürmektedir. Rus gelinlerle alakalı gerek ithamların gerekse de özeleştirinin yer aldığı alıntılarda tarafsızlık prensibi esas alınmıştır.

3. Argumentı i Faktı Gazetesi: “Endişeyle Valizleri Topluyoruz. Rusların Türkiye’deki Hayatı” (10.12.2015)

Alt Başlıklar:

Lyudmila Çinyapova: “Bütün bunların uzun sürmemesini umuyoruz”

Larisa Tevetoğlu: “Endişe valizimi topluyorum”

Viktor: “Türkiye’de fotoğrafçı Rusya’daki diplomattan daha çok kazanıyor”

Yekaterine Makarova: “Türkiye’de Rusların sayısı azaldı”

Fotoğraf:

Röportajın Girişi: Resmi Moskova ve Ankara arasında ilişkilerdeki gerginlik sıradan Rus ve Türklerin hayatlarında da ciddi bir iz bırakmıştır. Ayrıca, uçak krizinden sonra Türkiye’de yaşayan yüzbinlerce Rus’un durumu daha çok etkilenmiştir.

Acaba Rusya Federasyonu vatandaşlarının en çok tercih ettiği tatil ülkesinde uzun yıllar yaşayan Ruslar bu durumda ne yapmayı düşünüyorlar?

Değerlendirme: Rusya’nın en köklü medya kuruluşlarından Argumentı i Faktı Gazetesi’nin internet sayfasının geçtiği röportaj, Türkiye ile Rusya arasındaki ikili ilişkilerin gerildiği döneme denk gelmektedir. Daha 80’li yılların sonlarında, yani Sovyetler Birliği döneminde geniş bir okur kitlesine ulaşmış gazete, toplumsal özgürlükleri ve reformları beraberinde getiren Perestroyka-Glasnost eğilimlerini simgeleyen basın kuruluşlarından bir tanesi haline

gelmeyi başarmıştı. Uçak krizi zamanı Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı olumsuz kampanya başlatmış birtakım Rus basın kuruluşları ile medya mensupları arasında yer almayan gazete, kendi temel ilkelerine saygı göstererek daha kapsamlı ve adil bir yayın politikası izleyebilmiştir. İncelenen röportaj, aralarında bir erkeğin de bulunduğu Rus uyruklu dört farklı insanın hayat hikâyeleri ve kriz döneminde yaşadıkları sıkıntıları ele alan bir metindir. Haberin olaya yönelik olmasına rağmen içeriği bilhassa şahısların hikâyelerini anlatan dört küçük röportajdan oluşmaktadır. Makale kahramanları, Türkiye’deki hayatlarından duydukları memnuniyeti dile getirmekle kalmıyor devletler düzeyindeki ilişkilerde meydana gelen sıkıntıların sıradan vatandaşların hayatına yansımaması gerektiğinin altını çiziyorlar. Barışçıl söylemlere yer veren mülakatçılar, eşlerini çok sevdiklerini, Türkiye’de yaşamaktan mutlu olduklarını, ülkelerine bağlılık duyduklarını göz önünde bulundurarak ikili ilişkilerdeki sıkıntıların bir an önce giderilmesi gerektiğini ifade etmekte. Olumlu bir çizgi yakalayan yazı, çifte vatandaşlıkları bulunan gelinler dâhil Türkiye’de ikamet eden farklı meslek grubuna mensup Rusların hayaller ve umutlarla dolu öyküsünü anlatmaktadır.

4. Argumentı i Faktı Gazetesi: “Düşman Değiliz. Rusya’daki Türklerin Siyasi Gerilim Yorumları” (02.12.2015)

Alt başlık:

İstanbul-Volgograd turizm tesisi çalışanı Ziya Baki: “İnsanlar birbirlerini sevince, devletler savaşmazlar”

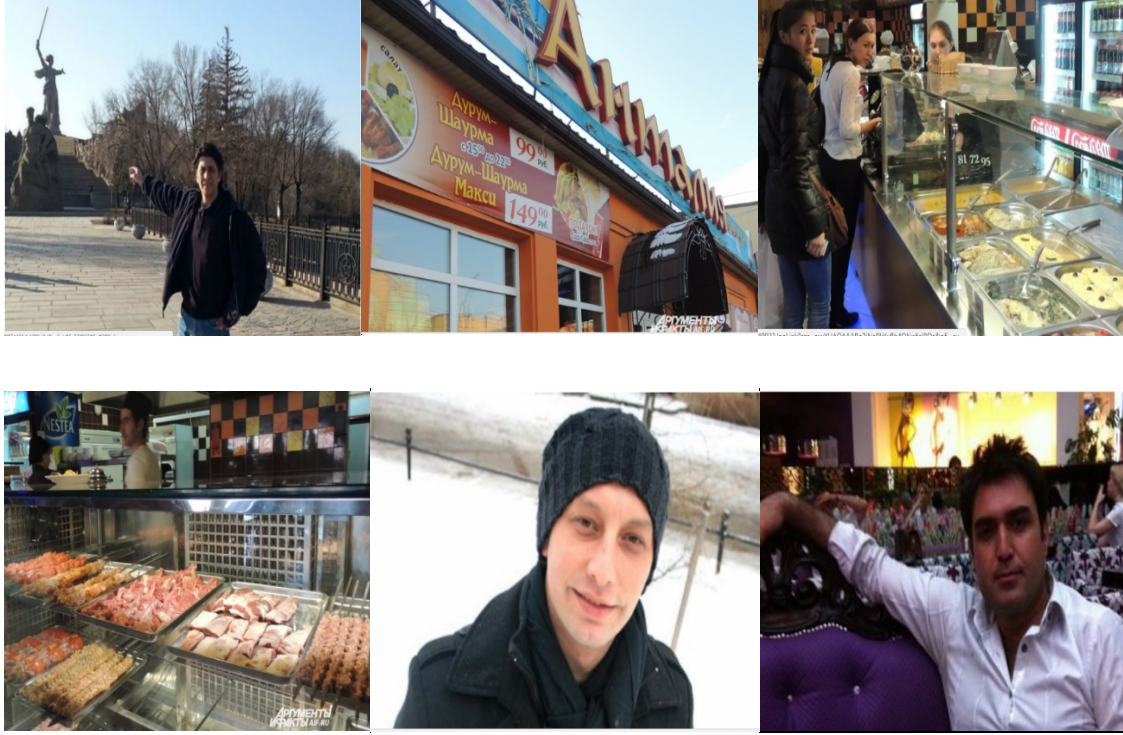
Çelyabinsk eyaletinde kafe sahibi Sefa Buzgan: “Ölen pilotun ailesine bağış yapacağız”

St.Peterburg’da mühendis çalışan Emir Kardeş: “Türk siyasetine katılmıyorum”

Rostov-na-Donu kentinde kafe işleten Belgin Devrim: “Rus eşimi ve çocuğumu İstanbul’a götürmek zorundayım”

Kuban Devlet Teknoloji Üniversitesi öğrencisi Fatih Yazıcı: “Düşen uçakla ilgili durum çok tatsız ve yanlış”

Fotoğraf:

Röportajın Girişi: Moskova’da Rus-Türk eğitim merkezi kapatılmış, ülke genelindeki Türk restoranları müşterilerinin sayısı azalmasın diye isimlerini değiştirmiştir. Rusya’daki akrabalarını ziyaret etmek isteyen bir kısım Türkün ise ülkeye girişine izin verilmemiştir.

AiF, Rusya’da yaşayan Türklerle görüşerek iki ülke arasındaki krizi ele aldı.

Değerlendirme: Uçak krizi konusunu ele alan Argumentı i Faktı Gazetesi’nin internet sayfasının Rusya’da ikamet eden Türklerle yaptığı bir diğer röportaj derlemesinde tarafsızlık ilkesi her ne kadar korunmaya çalışılsa da Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’ni hedef alan söylemlerin ağır bastığı görülmektedir. Gazete, bazı Rus basın-yayın kuruluşları gibi olayla ilgili AK Parti hükümetini doğrudan eleştiren bir yaklaşım içinde bulunmamaktadır, ne var ki gerek Rusya’da çalışan Türk iş adamları gerekse de bu ülkede eğitim alan Türk öğrencilerin savunmasız durumundan faydalanarak belli bir çizgide haber servis etmektedir. Görünen odur ki kendi özgürlükçü imajını önemseyen gazete yönetimi, öte yandan dengeli bir yayın politikası izlemenin peşindedir. Zira krizin patlak verdiği bir dönemde Türk vatandaşların bizzat katılımıyla Türkiye Hükümeti’ni eleştirme çabası ve dolayısıyla Rusya’daki bazı çevrelerin gereksinimlerini tatmin etme gayreti içinde bulundukları ortadadır. Rus yetkililerin kriz döneminde uygulamaya koydukları bazı politikaları da yumuşak bir dille eleştiren gazete, böylece birtakım Rus medya kuruluşları gibi tek taraflı

bir bakış açısından uzak olduğunun altını çizmektedir. Röportaj tamamen olaya yönelik oluşturulmakta olup ağırlıklı olarak barışçıl mesajlar içerdiği görülmektedir.

5. Moskovskiy Komsomoles Gazetesi: “Türk Erkeklerle Evlenmiş Rus Kadınlar Ne Durumda?” (02.03.2017)

Alt başlık:

“Ya seks, ya da para”

“Karısına şiddet uygulayan erkek gözüne alınıyor”

“Sadece kocası değil, ailesi de dövüyordu”

Fotoğraf:

Röportajın girişi: Antalya’da Türk babanın önce çocuklarını, Rus karısını ve sonra da kendisini öldürmesi olayı Türkiye’de yaşayan Rusları derinden sarsmıştır. Polis olayı aydınlatmaya çalışırken, hukuk savunucuları Türk erkeklerle evlenen Rus kadınların çoğu zaman eşleri ve eşlerinin ailesi tarafından şiddete maruz kalarak savunmasız durumda oldukları konusunda endişelerini dile getirdiler.

Değerlendirme: Moskovskiy Komsomoles gazetesinin internet sayfasında yer alan bir diğer röportajda Türkiye’de yaşayan Rus kadınlarının durumu bir Rus kadın avukatın dilinden tasvir edilmiştir. Toplumdaki hoşgörüsüzlük konusuna abartılı bir şekilde atıfta bulunulmuş ve yasalardaki boşluklar yüzünden Rus kadınların Türkiye’de zor durumda kalmaları nedeniyle iki ülkenin de hükûmeti eleştirilmiştir.

Röportaj olaylara değil, şahıslara yönelik oluşturulmuş, ötekileştirici başlık kullanılmıştır.

Rus kadınların yaz tatillerini geçirmek için geldikleri Türkiye’de hala “Nataşa” muamelesi görmeleriyle ilgili olarak yaşanmış bir durum aktarılmaktadır: “Türk erkekleri yeni

tanıştıkları Rus kadına bile seks teklif ediyorlar. Bunun mümkün olmadığı yanıtını aldıklarında ise “Senin için para harcadım, bunu yapmak zorundasın” diyorlar.”

Avukat, Türk eşinden sözlü veya fiziki şiddet gören Rus kadının mutlaka polise şikâyetle bulunması gerektiğini vurgulamaktadır.

6. Komsomolskaya Pravda Gazetesi: “Türk Kocam Çocuğumu Benden Almak İstiyor” (08.09.2008)

Alt başlık:

“Kadının işi evde oturup kocasını beklemektir”

“Türkiye’de çocuklar babaya ait”

“KP Dosyası – Uluslararası evliliklerde çocuk velayeti savaşları nasıl sonuçlanıyor?”

“Natalia Chekhova, Avukat: ‘Yabancıyla evlenmeden önce boşanınca çocuğun kimde kalacağını öğrenin’”

“Annenin karşı dava açma hakkı vardır”

Fotoğraf:

Yok

Röportajın girişi: Valentina ve Ersin Soyak`ın tanışması peri masalı gibiydi. Ancak daha sonra bu masalın bir kâbus olduğu ortaya çıktı.

Değerlendirme: Komsomolskaya Pravda gazetesinin internet sayfasında şahısa yönelik oluşturulmuş bu röportajda bir diskoda tanışan inşaat mühendisi Ersin ile Valentina`nın da hüsrarla biten evliliğinden bahsedilmektedir.

Ersin`in iltifatlarının, romantizminin zaman geçtikçe yalan olduğunu anlayan Valentina, evlendikten sonra karakteri değişen eşinden ve aile işlerine karışan kaynanasından şikâyetçidir. Valentina`ya verdiği hiçbir sözü tutmayan Ersin aylık 6000 dolar kazancına rağmen eşinin özel ihtiyaçlarını bile karşılamıyor, huzurunu bozuyor, “Kadının işi evde oturup kocasını beklemektir” diyerek evden dışarıya çıkmasına izin vermiyor. Bir gün annesini ziyarete Nijniy Novgorod`a giden Valentina, kızının üzüntüsünü ve kötü durumunu gören annesinin ısrarı üzerine Türkiye`ye dönmemeye karar veriyor.

Çocuğun velayetini almak için dava açan Ersin'e karşı davayı da Valentina yaşadığı Nijniy Novgorod'da açıyor.

Durumla ilgili Avukat Natalya Chekhova, Rus kadınının Türk erkekle evlenmeden önce bir avukatla görüşmesi gerektiğinin altını çizerek, "Avukat, evlilik sözleşmesinin ve boşanma durumunda çocuğun velayetinin kimde olacağı konusunda evlenecek olan kadınları aydınlatacaktır." diye belirtiyor. Valentina ve çocuğunun Rusya Federasyonu vatandaşları olduklarını ve davanın Rusya'da görülmesi gerektiğini vurgulayan avukat, mağdur kadının Ankara'daki mahkemeye bir dilekçe göndermesi gerektiği konusunda bilgilendiriyor.

Umutla çıkılan yolda yaşanan hayal kırıklığı ve çaresizlikle karşılaşan daha bir Rus kadınının durumu çalışma kapsamında görüşülen konumuzun katılımcıların altını çizdikleri bir tedbirin önemini tekrar ortaya çıkarmaktadır. Rus kadınları kısa sürede evlilik kararı alarak ülkelerini terk etmemeli, önceden gidecekleri kent, evlenecekleri kişi ve ailesiyle ilgili, Türkiye'deki hakları ile bilgi sahibi olmalıdırlar.

3.6.2. Türk Basını

1. Hürriyet Gazetesi: "Türk-Rus Karma Evliliklerinin Melez Çocukları" (07.06.2008)

Alt Başlıklar:

"Rus mahalleleri yok, Antalyalılarla iç içeler"

"Öncü nesil okul çağına ulaştı".

"Vaftiz için yılda iki kez papaz geliyor"

"Ukraynalı kardeşlerin Rus lokantası"

"Janna Müslüman oldu"

"Neden Rus erkekleriyle Türk kadınları evlenmiyor"

Fotoğraf:

Röportajın girişi: Antalya'ya gittiğinizde, onların varlığı hemen fark ediliyor. Sayıları bu yıl 2,5 milyonu bulacağı tahmin edilen Rus turistlerden bahsetmiyoruz. Onlar daha çok tatil köylerindeler. Rus turistlerin dışında, şehir merkezinde yaşayan, çalışan, yerleşik 15 bin Rus var. Bunların yüzde 80'i kadındır. Artık Antalya'nın yerlisi olmuşlar. Türklerle haşır neşir bir hayat sürüyorlar. 07 plakalı otomobilleriyle trafikte sık sık rastlıyorsunuz. Parklarda, bisiklet yolunda, marketlerde karşınıza sarı kafalı, ince uzun yapılı çocuklar çıkıyor. Rusça-Türkçe karışık konuşuyorlar. Onlar, Antalya'daki yeni neslin temsilcileri. Sayıları 4 bin. Babaları Türk, anneleri Rus'tur. Yaşları en fazla 6. Bu genç melez nesli Antalyalılar da çok seviyor, hem akıllı hem güzel buluyorlar. Artık okul çağına geldiler. Türkçeyi zaten biliyorlar ama ana dillerinde nasıl eğitim alacaklar? Bunun için geçerli diploma alabilecekleri resmi okulların açılması da gündemde.

Değerlendirme: Hürriyet Gazetesi'nde geçen haberin titiz bir araştırmaya dayanılarak yapıldığı görülmektedir. Kapsamlı sosyolojik çözümlemelerin iyice yansıdığı görülen röportajın yoğun bir çalışmayı gerektirdiği ortadadır. Öncelikle, yazarın makaleyi büyük duyarlılık, profesyonel bir yaklaşım ve etik prensipleri esas alarak çalıştığını kaydetmekte fayda vardır. Metinde ötekilik vurgusunun baskın olmadığı, röportaj derlemesinin şahıslara yönelik oluşturulduğu, eleştirel bir bakışın söz konusu olmadığı gayet açıktır. Ayrıca, istatistik verilerin sıkça kullanılıyor olması araştırmaya farklı bir boyut kazandırmaktadır. Yazar, şahıslarla bizzat yaptığı mülakatlar sonucu edindiği bilgilerin yanı sıra, devlet birimlerinden derlediği veriler ve Rus diplomatlarla yaptığı görüşmeleri esas alarak çözümleme yapmakla kalmamıştır. Antalya'da ikamet eden karma ailelerin ortak sorunları, özellikle eğitimle alakalı kaygılar değerlendirilerek yapılan çözümlemeler, belli sorunların giderilmesi açısından atılacak adımlar veya verilecek stratejik kararların önemini de beraberinde getirmektedir. Türk-Rus karma ailelerde doğan çocukların ülkelerin ortak kazanımı olduklarının altını çizen yazar, okul çağına ulaşmış çocukların eğitimi gibi temel sorunları sosyolojik açıdan irdelediği makalede Antalya'da kurulan sivil toplum kuruluşları ve derneklerin önemini vurgulamaktadır. Böylece, bu tür evliliklere olumlu bakıldığı, Ruslara Türk kültürünün, Türklere Rus kültürünün tanıtılması açısından geleceğe yatırım olarak görüldüğü bir ortamın oluşturulmasına yönelik yoğun çaba sarf edilmektedir. Büyük bir toplumsal hassasiyet ortaya konarak ele alınan konu, barışçıl ve sakinleştirici bir tavrın sergilendiği çalışmaya dönüştürülmüştür.

2. Sabah Gazetesi: “Türk Erkekleri Peçeteden Yaptıkları Bir Gülle Bile Rus Kadınları Etkiler” (08.08.2010).

Alt başlık:

“Biz dırdır yapmayız”

“Kadınlar çantayla döverdi”

Fotoğraf: Yok

Röportajın girişi: Elena Düden 31 yaşında. 10 yıldır, turizm sektöründe çalışan bir Türk’le evli, Adriana Hayal isminde yedi yaşında bir kızları var, Moskova Devlet Üniversitesi Türkoloji Bölümü mezunu. Bin 400 yatak kapasiteli Lykia World Antalya’nın müşteri sorumlusu. Antalya’ya gelişinin aşk yüzünden olduğunu anlatıyor: "Ben Moskova Devlet Üniversitesi Türkoloji bölümü mezunuyum. Üniversitemiz bizi 12 yıl önce dil pratiği için Ankara’ya göndermişti. Türkiye’ye ilk o zaman geldim, bu program sırasında, grup olarak üç günlüğüne Fethiye’ye tatile gittik. Orada şimdiki eşimle tanıştım. Benim Türkiye maceram aşk yoluyla başladı. Bir süre yazıştık, telefonla konuştuk, ilk üç yıl buraya yerleşip yerleşmeme konusunda karar veremedim.

Değerlendirme: Merkez sağ siyasi görüşlü Sabah Gazetesi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve iktidar partisine yakınlığıyla bilinmektedir. Yazar, 10 yıldır Türkiye’de ikamet eden ve bir Türk’le evli olan Elena Düden isimli 31 yaşındaki bir Rus kadının hikâyesini konu edinmektedir. Rus kadının bir Türk erkekle evliliğine her iki tarafın ailelerinin tolerans gösterdiği ve karma ailenin uzun süredir bir uyum içerisinde yaşadığı anlaşılmaktadır. Kültürel açıdan Avrupa uygarlığıyla ters düşen Türklerin ve Rusların birbirlerine çok benzediği vurgulanan haberde, Türk-Rus karma ailelerinin güzel ve farklı bir aile modeli oluşturduğu kaydedilmektedir. Öte yandan, gerek Rus erkeklerinin gerekse de Türk kadınlarının hafifçe eleştirildiği yazıda bir nevi ötekilik vurgusunun yapıldığı görülmektedir.

3. Hürriyet Gazetesi: “Rus Kadına Türk Sevgiliden Şok: 'Polisim' Dedi, Her Şeyi Yalan Çıktı” (04.10.2017)

Alt başlık:

“Polis olduğunu söyledi”

“18 Temmuz’da ortadan kayboldu”

“Her şeyi yalan”

Fotoğraf:

Röportajın girişi: Antalya’da Rus vatandaşı 35 yaşındaki Evgenia Dtysheva, kendisini ‘polis’ ve ‘Ömer Demir’ olarak tanıtan bir çocuğunun babası T.A.’nın, 100 bin dolar dolandırdığını ileri sürdü. Sabıkası olduğu belirlenen T.A.’nın, polis kıyafetli fotoğrafları dikkati çekti.

Değerlendirme: Rus kadınların Türkiye’de karşılaştıkları sorunlardan birisi de Türk erkekler tarafından dolandırılmalarıdır. Türk erkeklere güvenerek büyük riskler alan Rus kadınların daha sonra hayal kırıklığına uğramaları sık rastlanılan bir durumdur.

Hürriyet gazetesinin internet sayfasında yer alan şâhısa yönelik hazırlanmış bir diğer yazıya göre, Evgenia Dtysheva isimli Rus kadın kendisini Ömer Demir olarak tanıtan Türk vatandaşı ile 2 yıl önce Antalya’da bir spor salonunda tanışarak evleniyor. İlk eşinden olan çocuğuyla birlikte yaşayan Dtysheva’nın eski eşi, çocuğunu kendisine göstermiyor iddiasıyla Rusya’da Dtysheva’ya dava açtı. Bunu fırsat bilen Ömer Demir, Dtysheva’nın eski eşinin onun bütün mallarına el koyacağını bahane ederek Dtysheva’ya dairesini sattırması ve parasının kendi hesabında güvende olacağını söylüyor. Daha sonra sivil polis olarak göreve başladığını söyleyerek her gün kemerine bir polis amblemi kokart takarak “işe gidiyorum” diye evden çıkmaya başlıyor. Günün birinde ise bilerek tartışma ortamı yaratan Ömer evi terk ederek Gürcistan’a gittiğini söylüyor. Yaptığı araştırmalar sonucu Ömer’in

polis olmadığını, gerçek isminin ise T.A. olduğunu öğrenen Evgeniia Dtyshева, evlilik cüzdanının ve adına olan bir arsa tapusunun da sahte olduğunu fark ediyor.

4. T24 Haber Sitesi: “Türkiye’deki Gizli Rus Ordusu” (02.08.2014)

Alt başlık:

“Devlet katında' Türk-Rus evlilikleri”

“İğne ile istatistik veri aramak”

“Sahi, kaç Rus “gelinimiz” var?”

“Türkiye'deki yabancılar”

“Turizm ve kültürel yakınlaşma”

“Türkiye'deki Ruslar örgütleniyor”

“Yabancılar, o kadar da 'yabancı' sayılmaz artık”

Fotoğraf:

Röportajın girişi: Türk-Rus aşkları ve evlilikleri, duygusal ve toplumsal bir konu olmaktan çoktan çıktı, ülkeler arasındaki bağların önemli bir parçası oldu. Ortak evliliklerin ve ailelerin, devletler arasındaki ilişkilere yansiyacak kadar önemli boyutlara ulaştığını resmî liderlerin demeçleri de ortaya koyuyor.

Değerlendirme: T24.com.tr haber sitesinde yer alan metin, büyük bir titizlikle ele alınmış bir çalışmadır. Gerekli istatistikler, karşılaştırmalı bilgiler ve diğer verilerin olmasına özen gösterilerek kaleme alınmıştır. Yapılan sosyal analizler ile çözümleme yöntemleri kayda değerdir. Türkiye’de ikamet eden Rus kadınlarının temel sorunlarının kapsamlı bir şekilde ele alındığı detaylı içerik sayesinde durumun özelliği gözler önüne serilmektedir. “Rus gelin” veya “Nataşa” gibi isimler, yazarın Rus kadınlarına yönelik kullandığı metaforik (mecazi) söylemlerdendir. Türk-Rus karma evliliklerinin neredeyse bir devlet politikası

olarak ifade edildiği yazıda devlet büyüklerinin konuyla ilgili açıklamaları biraz abartılı şekilde sunulmaktadır. Gerçi Türkiye ile Rusya liderlerinin ortak ailelerin önemini üst düzeyde vurguluyor olmalarına rağmen, kayıt işlemleri ve diğer prosedürlerin hızla yapılması için kendilerinin herhangi bir somut adım atmadıkları tespit edilmektedir. Çalışmanın temel sorusu, Türkiye’de gerçekte kaç Rusya uyruklu vatandaşın ikamet ettiği bilgisine ulaşma ve bu verileri resmi istatistiklerle kıyaslama doğrultusunda gereken adımları araştırma çabası üzerine kurulmuştur. Karşılaşılan manzara karma evliliklerin ortaya çıkmasında yerel halkın turizm anlayışı ve turizme yaklaşımının çok önemli bir etken oluşturduğunu teyit etmektedir. Metnin daha çok sosyoloji yöntem ve araştırma teknikleri ile ele alındığını söyleyebiliriz.

5. T24 İnternet Haber Sitesi: “Türk Erkekleri Güvensiz Olduğu için Kıskanç, Türk Kadınları ise Erkekleri Bunaltıyor...” (06.08.2014)

Alt Başlıklar:

“‘Türk-Rus aşkları' dizisi sürüyor: 'Her mutsuz ailenin kendine özgü bir mutsuzluğu vardır’”

“Öldürmeyen yara daha güçlü kılar”

“Daha güzel, daha akıllı, daha sakın, daha barışçı bir Türk-Rus kuşak geliyor”

“Kadına şiddet yerli-yabancı dinlemiyor”

“‘Türk kadını gibi', ama yine de 'biraz farklı’”

“Türk erkeklerinin yetiştirilme tarzı enteresan”

“Türk erkeklerinde iltifat ve vaat bol”

“Melezler daha akıllı, yetenekli ve güzel”

Fotoğraf:

Röportajın girişi: Türkiye'de evlenen veya evlenip Türkiye'ye yerleşen Rus kadınlarının bir kısmı - dizimizin bir önceki bölümünde anlattığımız gibi - hayatlarından memnun. Ama mutsuz örnekler de az değil.

Değerlendirme: T24.com.tr haber sitesinde geçen bir diğer röportaj, Türk-Rus evlilikleri deneyiminin olumsuz yanlarını araştırmaya yönelik bir çalışmadır. Eleştirel bir üslubun kullanıldığı makale, bir nevi konuyla ilgili Rus haber sitelerinde yaygın olan bir yaklaşımı sergilemektedir. Eski Sovyet coğrafyasından gelen ve uzun süredir Türkiye’de ikamet eden kadınların öyküsü anlatılırken Türk aile yapısı, gelenek ve görenekler adeta acıyla anılmaktadır. Türk erkeklerinin kendilerine güvensiz olmaları, Türk kadınlarının erkekleri bunalttıkları veya Türk anne babaların çocuklarının aile işlerine gereğinden fazla karıştıkları iddia edilen yazıda, Türk insanının “eleştirilmeyecek bir yanı bırakılmamıştır”. Öte yandan, eleştirilerin büyük bir çoğunluğu ne kadar sert olsa da, gerçek dışı değildir. Neyse ki varılan sonuç olumludur, yazar, Türk-Rus evliliklerinin çoğunlukla başarılı olduğu ve doğan melez çocukların “daha akıllı ve yetenekli” oldukları kanısına varmaktadır. Metinde ötekilik vurgusunun baskın olduğunu söyleyebiliriz.

6. Hürriyet Gazetesi: “Rus Gelinlerden Barış Mesajı” (05.12.2015)

Alt başlık:

“Rus gelin: ‘Politikadan çok uzak duruyoruz’”

“Hemşerilerini Bodrum’a çağırdı”

“Atatürk ve Rus Atasözü ile mesaj”

Fotoğraf:

Röportajın girişi: Bodrum’da yaşayan yabancı gelinler, Rusya ile Türkiye arasında yaşanan gerginlik üzerine ’Barış Kokteyli’ düzenledi. Rus ve Ukraynalı iki ekonomistin kurduğu, müdürlüğünü bir Türk’ün yaptığı sağlık ve güzellik merkezinde toplanan Rus, Ukrayna ve Beyaz Rusya uyruklu 30 gelin, yüzlerine Türk ve kendi ülkelerinin bayrakları çizerek dostluk mesajı verdi.

Değerlendirme: Hürriyet gazetesinin internet sayfasında yer alan, olaya yönelik oluşturulan röportajda Bodrum’u Birleşmiş Milletler olarak adlandıran sağlık ve güzellik merkezinin 33 yaşındaki Türk müdürü siyasilerin yarattığı gerginliğe rağmen halkların birbiri ile dostluk ve kardeşlik içerisinde yaşamak istediklerini aktarmaktadır.

Rus, Ukrayna ve Türk dostluğu için düzenlenen barış kokteylinde Atatürk’ün ’Yurtta Sulh Dünyada Sulh’ sözüne benzer Rusçadaki ’Barış Beklemez. Çünkü Barış Halkların Elindedir’ sözüyle destek verildi.

Barışçıl söylemlerin yer aldığı olumlu çizgide ele alınan yazıda halkların dostluğu, insanların siyasi gerginlikten uzak barış içerisinde yaşamak istekleri vurgulanmaktadır.

Barış simgesi olarak yüzlerine Türk ve Rus bayrakları çizdiren Rus ve Ukraynalı gelinler krize rağmen insanların kente yatırım yaptıklarını, Türkiye’deki hayatlarından memnun olduklarını dile getirmektedirler.

3.7. Röportajların Analizi

Röportajlar analiz edilirken aşağıdaki şekilde bir çizelge çizilmiştir. Çizelgenin boş bulunan haznelere incelenen her bir röportajdaki anahtar kelimelerin içerisinde bulunduğu cümleler sıralanmıştır. Her bir röportaj için yapılan bu çalışmanın sonunda Rus ve Türk basınındaki röportajlar birbiri ile kıyaslanarak ve anahtar kelimelerden oluşan 4 kategoriyle ilgili olumlu veya olumsuz cümlelerin topluca özeti çıkartılarak içerik analizi yapılmıştır.

Tablo 5. Röportaj Analizinin Yöntemi Çizelgesi

ANAHTAR KELİMELER	TÜRKİYE BASININDAKİ DEĞERLENDİRMELER		RUSYA BASININDAKİ DEĞERLENDİRMELER	
	Olumlu	Olumsuz	Olumlu	Olumsuz
“Rus-Türk Evlilikleri”				
“Boşanmayla biten Rus-Türk evliliklerinde çocuklar üzerinde velayet hakkı”				
“Rus-Türk Evliliklerindeki Sorunlar, Aile İçi Şiddet ve Cinayet”				
“İki Ülke Arasındaki İlişkilerin Karma Evliliklere Etkileri”				

Ayrıca, röportajlar Teun van Dijk’in eleştirel söylem çözümlemesi modeli çerçevesinde analiz edilmiştir. Eleştirel söylem çözümlemesinin ana kategorileri; Metinsel, Üretim ve Yorumlama’dır.

Metinler mikro ve makro düzeylerden oluşan metinsel çözümleme modeline uygun olarak incelenmiştir.

3.7.1. Metinlerin Mikro Düzeyde Analizi

3.7.1.1. Sözcük Seçimleri

Röportaj metinlerinde yer alan sözcükler ve onlara yapılan vurgular, hangilerinin daha çok kullanılması ideolojik yapıyı göstermekle birlikte zihinsel haritayı da ortaya çıkarmaktadır (Bal’dan aktaran Özet, 11). Çalışmamızda ele alınan röportajlarda vurgulanan sözcükler ve ifadeler genel olarak şunlardır: Rus, Türk, kadın, erkek, çocuk, nikâh, sevgi, aşk, tatil, fuhuş, göç, boşanma, kıskançlık, ölüm, adaptasyon, siyaset, Antalya, dernek, okul, dil, aile, barış,

eğitim, kültür, Rus-Türk evlilikleri, Türkiye'nin eski Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Rusya Federasyonu Başkanı Vladimir Putin, Rus gelin, Türk damat, Türk aile yapısı, Rusların yaşadıkları kente etkileri, çocuğun velayeti, kadın cinayeti, çalışma izni, uçak krizi, Müslüman oldu, melez çocuklar.

Bu sözcük ve ifadeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde metinlerin vermek istediği mesaj, ayrıca söylemin nasıl kurgulandığı anlaşılmaktadır.

3.7.1.2. Cümle Yapıları

Cümlelerin gramer özellikleri Teun van Dijk'in eleştirel söylem analizinde önemlidir. Analiz edilen röportajlarda cümlelerin büyük çoğunluğunda eylem ve fiili gerçekleştiren öznelerin net bir şekilde yer almasıyla kendini gösteren, sanatsal veya edebi nitelikte olmayan aktif cümle yapısının kullanıldığı görülmektedir. Röportajların tamamen iki ana aktör - “Rus” ve “Türk” kimlikleri üzerine gelişmesi aktif cümle kullanımının en temel nedenidir. Yani ötekileştirilmiş figürler olarak Rus (kadınlar) ve Türk (erkekler) röportajların konusunu oluşturan eylem, fiil ve pratiklerde adres gösterilmiş bulunmaktalar. Başlık olarak seçilen cümleler kısa ve uzun, vurucudur. Başlık cümlelerinde Türk veya Rus kelimelerinin vurgulandığı gözlemlenmektedir ki bu da her ne kadar benzer olaylar aynı ülke vatandaşı eşler arasında yaşansa da, eşler iki farklı ülke vatandaşı olduklarında daha çok dikkat çektiğini, bu olayların kültür ve yaşam tarzı farklılıkları açısından değerlendirilerek sunulduğunu göstermektedir.

Örneğin, “Türk kocam çocuğu benden almak istiyor”, “Çocukları zehirledi: Türk koca Rus eşi ile çocuklarına nasıl kıydı?”.

3.7.1.3. Retoriğin İncelenmesi

Antik klâsik Yunan filozofu Platon'un “Gorgias” diyalogunda “sanat” anlamında ilk kez yer almış olan “retorik” terimi Antikçağ 'da geniş anlamıyla “dili ikna edici biçimde kullanma sanatı” olarak tanımlanmıştır (<http://www.arkeoloji.biz/2017/03/retorik-meanings-nedemekonusma-sanati.html>).

Retorik incelemesi metnin inandırıcılığını sağlamaya yönelik yapılmaktadır (Bal'dan aktaran Özet, 13). İncelenen metinlerin retoriği okuru etkilemeye yönelik tüm araçların kullanılması yönüyle kuvvetlidir. Metinlerde fotoğraf kullanımı bunlardan bir tanesidir.

Örneğin, analiz edilen metinlerde cinayetle ilgili bir metinde olay anı veya yeriyle ilgisi olmayan, konu edilen Rus kadının fotoğraf arşivinden alınmış fotoğraf kullanılmıştır. Diğerlerinde ise genel olarak konu edilen şahısların kendileri, işyerleri, Rus kadının “hamaratlığını” yansıtan veya temsili fotoğraflar kullanılmıştır.

Rus kadını Türk basınında “Rus gelin” olarak ifade edilirken bile artık “Nataşa” imajından uzaklaşmış, Türk ailelerin kendi içlerine aldıkları kadınlar olarak sempati duygusu uyandırırken, Rus basınında Türk damatlar sadece “Türk erkekler” olarak ifade edilmekte, çoğunlukla olumsuz imajda yansıtılmaktadırlar.

Retoriğin düzenlenmesinde **Abartma, Kıyaslama, Karşılaştırma, Mecaz, Eleştiri, Küçümseme** gibi üslup figürleri kullanılmıştır. Örneğin,

“Türkiye’deki gizli Rus ordusu” (**Mecaz**)

“Türkiye’deki tüm çocuklar babaya ait” (**Abartma**)

“Bodrum; Birleşmiş Milletler gibi oldu” (**Mecaz, Abartma**)

“Rus gelinlerden oklavalı Barış Mesajı” (**Mecaz**)

“Türkiye’deki Ruslar örgütleniyor” (**Abartma**)

“Türk-Rus aşkları ve evlilikleri; ‘Nataşa’ söyleminden ortak çocuklara...” (**Mecaz**)

“Türk-Rus karma evliliklerinin neredeyse bir devlet politikası olarak ifade edilmesi...” (**Abartma**)

“Türk erkeklerin "Biz duygusal milletiz" demeyi çok sevdiğini, hatta dizi seyredirken ve şarkı dinlerken ağlayıverdiğini ekliyor. "Oysa Rusya’da gerçekten de 'erkekler ağlamaz' ve biz onları ağlarken göremeyiz." (**Kıyaslama**)

“Olga’nın ilginç bir tarzda dile getirdiği başka bir eleştiri de, bir işte çalışmayan Türk kadınlarına yönelik: "Off!.. Hep of çekiyorlar. Yoruldum, öldüm, bittim, diyorlar. Oysa genelde evde oturup yemek yapıyor ve televizyon seyrediyorlar. Çocukların karnını doyurma dışında yaptıkları iş az, eşleriyle ilgili olarak da öyle. Ama durmadan yakınıyorlar: Off!.." (**Eleştiri-Küçümseme**)

“Türkiye’de ortamın stressiz, Rusya’da ise hep koşturma içinde olduğunu söyleyen Olga, kahvaltılarını örnek olarak veriyor: "Rusya’da kahvaltı hep ayaküstü geçirilir, ama burada hakkıyla ve sakın yapıyor, sonra işe gidiliyor." (**Kıyaslama**)

“Yıl boyu Ruslar Türkiye’yi ziyaret ederlerdi, şimdiyse Ruslar olmadan Türkiye boş görünüyor” (**Abartma**)

“Rus kadınlarından farklı olarak koca seçiminde Türk kadını için 3 anahtar önemlidir: evin, arabanın ve ofisin.” (**Kıyaslama, Küçümseme**)

3.7.2. Metinlerin Makro Düzeyde Analizi

3.7.2.1. Tematik analiz:

Teun van Dijk’in eleştirel söylem çözümlemesine göre tematik analizde röportaj başlıkları, alt başlıklar ve röportaj girişleri üzerinden röportajların anlamı ortaya çıkartılmıştır.

Konumuza ilişkin ele aldığımız röportaj başlıklarında genel olarak Rus-Türk etnik aidiyeti vurgulanmış, bazen mecaz ve abartmalar kullanılmıştır.

Özellikle iki ülke arasında meydana gelen uçak krizinin sürdüğü dönemlerde çıkan röportajlarda seçilen başlık ve alt başlıklarda arabulucu bir dil yansıtılmakta, umut, bekleyiş ifade edilmektedir. Örneğin, “Düşman değiliz. Rusya’daki Türklerin siyasi gerilim yorumları”, “Rus gelinlerden barış mesajı”, “Lyudmila Çinyapova: ‘Bütün bunların uzun sürmemesini umuyoruz’”, “Çelyabinsk eyaletinde kafe sahibi Sefa Buzgan: ‘Ölen pilotun ailesine bağış yapacağız.’”

3.7.2.2. Şematik Analiz

Durumsallık: Analizin bu aşamasında hikâyenin örgüsü, röportajlarda durum ve olay hakkında bilginin işleniş biçimi, konuların toplumsal ve siyasi tarafları incelenmiştir.

Çalışmamızın bu bölümünde genel olarak Rus-Türk evliliğinin her iki ülkenin yukarıda adı geçen gazetelerinin internet sayfalarında işleniş biçimi incelenmektedir. Konunun basında ele alınış şekli, başlıkların seçimi ve hikâye her zaman okurlarda ilgi uyandırmıştır diyebiliriz. Türkiye basınında Rus kadınların ve Rusya basınında Türk erkeklerin “öteki” sıfatıyla metinlerin öznesi olarak seçilmesi neredeyse bütünüyle olumsuz anlamlarla iç içedir ve kitleleri etkileyerek bilinçaltında olumsuz yer edinmelerine neden olmaktadır. Genel olarak basında yer alan bu tür olumsuz haberler Türk erkeklerin kıskançlığı, verdikleri vaatleri tutmama, güvensizlik gibi özellikleri ile anılmaları ve Rus kadınların geçmişten bu yana süregelen “Haraşo” ve “Nataşa” damgalarından kurtulamamalarına hizmet etmektedir.

Dönemin Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun ağzından Rus kadınlarının Türk aile yapısına uygun oldukları, Rus gelin sayısının ÷lkede artmasını istediğini aktarması, Rusya Başkanı Vladimir Putin'in de 2004 yılında Türkiye ziyareti sırasında, "Türkiye ile Rusya arasında bir ticaret dengesizliğinin olduğu doğru. Bunu ilişkilerle düzeltiriz. Ama bir başka dengesizlik daha var. O da Rus gelin dengesizliğidir. Ticari ilişkilerimiz geliştikçe Rus işadamları da Türkiye'ye gelecek. Aracımın camından görebildiğim kadarıyla Türkiye'de çok güzel kızlar var. Umarım Türkiye'ye iş yapmak için gelen Rus işadamları Türk kızlarıyla evlenip gelin dengesizliğini ortadan kaldırırılar." söylemesi konumuz açısından dikkate değerdir. Böylece bu evlilikler basit bir basın konusu olmaktan çıkmış, uluslararası bir bağlama kavuşmuş, iki ÷lke ilişkilerinde önemli bir yere sahip olmuştur.

Yorum: Kısacası, iki ÷lke basınında konunun yansımasıyla ilgili varılan sonuç ÷lkelere göre değişiklik göstermektedir. Genellikle, Rus medyasında konuyu ele alan yazıların büyük çoğunluğu olumsuzdur. Rusya'nın iktidara yakınlığıyla bilinen basın kuruluşları konuyu gereğinden fazla siyasallaştırmaktadırlar. Diğer medya kuruluşlarının vardıkları sonuçlar da pek olumlu değildir. Oysa Türk medyası, konuyu sosyolojik araştırma açısından değerlendirmektedir. İstatistikler, nüfus ve diğer verilerle değer kazanan yazılar, gazetecilik mesleğine çok daha uygun bir biçimde tasarlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KATILIMCILARIN GÖZÜNDEN TÜRK-RUS EVLİLİKLERİ

4.1. Bölümün Yöntemi

Çalışmada konumuzla ilgili iki ülkenin belirli basın kuruluşlarının internet sayfalarında çıkan röportajların analiziyle birlikte Rus-Türk evliliklerinin birebir müşahidi insanlarla da görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşülen katılımcılar arasında Türk erkeklerle evli olan, böylece konumuzun hem şahidi, hem de aktörü bulunan kişiler de bulunmaktadır. 3'ü Türk ve 3'ü Rus olmak üzere toplam 6 katılımcıyla söyleşi yapılmıştır. Her biri eğitilmiş ve profesyonel olan bu insanlar meslekleri itibariyle yaşadıkları ve karşılaştıklarından yola çıkarak iyi gözlem yapabilmiş kişilerdir.

Bu bölümde de röportajların analizinde olduğu gibi aşağıdaki şekilde bir çizelge çizilmiştir. Çizelgenin boş bulunan haznelere görüşülen her bir katılımcının ifade ettiği, anahtar kelimelerin içerisinde bulunduğu cümleler sıralanmıştır. Her bir mülakat için yapılan bu çalışmanın sonunda Rus ve Türk katılımcıların görüşleri birbiri ile kıyaslanarak ve anahtar kelimelerden oluşan 4 kategoriyle ilgili olumlu veya olumsuz cümlelerin topluca özeti çıkartılarak içerik analizi yapılmıştır.

Tablo 6. Katılımcı Görüşleri Analizinin Yöntemi Çizelgesi

ANAHTAR KELİMELER	TÜRK KATILIMCILARIN DEĞERLENDİRMELERİ		RUS KATILIMCILARIN DEĞERLENDİRMELERİ	
	Olumlu	Olumsuz	Olumlu	Olumsuz
“Rus-Türk Evlilikleri”				
“Boşanmayla biten Rus-Türk evliliklerinde çocuklar üzerinde velayet hakkı”				
“Rus-Türk Evliliklerindeki Sorunlar, Aile İçi Şiddet ve Cinayet”				
“İki Ülke Arasındaki İlişkilerin Karma Evliliklere Etkileri”				

4.2. Katılımcılarla Yapılan Söyleşiler

Betül KÖLEOĞLU

Antalya, Kemer, MT Mini Kolej Müdürü

Antalya

Türkiye’deki Rus gelinlerin konumu hakkında hangi genel değerlendirmelerde bulunabilirsiniz?

Ben doğma büyüme Kemerliyim. 10 yıldır kurduğum MT Mini Koleji çalıştırıyorum. Çocuklarını kreşimize emanet edenler arasında Rus annelerin de sayısı çok. Bu vesileyle Türk-Rus karma evlilikleri ve Rus gelinlerimizi gözlemleme şansına sahibim.

Rus kadınlarının birçok olumlu özelliklerini sizinle paylaşabilirim. Büyük çoğunluğu yükseköğretim mezunu olan bu kadınların benliklerinin ön planda olduğunu, yabancı bir ülkede olma, kültür ve disiplin farklılıklarına rağmen ister aile içinde, isterse de iş hayatlarında çok başarılı olduklarını, Türk kocalarıyla evliliklerini sürdürmek için çok özverili, sabırlı, akıllı, disiplinli ve idareci olduklarını gözlemlediğimi söyleyebilirim. Çok az parayla evlerini ve çocuklarını idare edebiliyorlar. Bu durumu dışarıya asla yansıtmıyorlar. Muhteşem terbiyeli çocuk yetiştiriyorlar. Normal okulla birlikte çocuklarının müzik, bale, piyano, satranç, tiyatro eğitimi almalarına özen gösteriyorlar.

Rus gelinlerin Türkiye’deki sayılarıyla ilgili net rakamlara ulaşmak mümkün değil ancak varsayımlara göre Türkiye’deki 200 bin Rus gelin var ki bunlardan 180 bin kadının dinini değiştirerek Müslüman olduğunu biliyorum.

Rus kadın – Türk erkek evliliklerini başarılı buluyorum ve karşılaştığım bu tür evliliklerde çiftlerin çok mutlu olduklarını sezinliyorum. Kesinlikle söyleyebilirim ki bu kadınlar bölgemize değer katıyorlar.

Türkiye’deki Rus gelinlerin karşılaştıkları sorunlar varsa, onları daha ayrıntılı ele alabilir misiniz?

Rus gelinlerin Antalya’nın iklimini sevdiklerini, bunu adaptasyon süreci ve çocuk yetiştirmelerinde bir artı olarak gördüklerini söyleyebilirim. Kentimiz turistik bir bölge olduğu için eşlerinin yaz aylarında geç saatlere kadar çalışmaları bazen sorun yaratabiliyor, ancak bunu büyütüyorlar, eşlerine desteklerini esirgemiyorlar.

Sorun oluşturduğunu diyemem ama bu kadınların sevmedikleri bazı hususlar vardır. Türk halkının gelenek ve görenekleriyle ilgili bazı sevmedikleri adetlerden büyüklerin elinin öpülmesi ve akşam saatinde misafir gelinmesi-gidilmesidir. El öpmeyi bir saygı belirtisi olarak görmediklerini, aldıkları terbiyenin buna müsaade etmediğini söylüyorlar.

Hukuki olarak da bazı sıkıntılar çektiklerini biliyorum. Ancak bu konuda detaylı bir bilgiye sahip değilim.

Rus gelinlerin Türkiye’de yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var mıdır?

Bildiğiniz gibi Türkiye’nin farklı illerinde Rus gelinlere rastlamak mümkün. Ben Antalya’da yaşadığım için diğer illerdeki durumları konusunda net bir bilgi sahibi değilim. Ancak bu gelinlerin Antalya’da kendi durumlarından memnun olduklarını düşünüyorum. Memnun olmayanlar zaten burayı terk ettiler.

Tabi ki Rus gelinler için Antalya, İstanbul, Ankara ve İzmir kentlerinde yaşamakla İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerimizde yaşamak aynı şey değildir. Evet, yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var. Büyük kentlerimizde adaptasyon sürecini daha kolay ve hızlı geçirdiklerine inanıyorum. Türk kocalarıyla coğrafya olarak Antalya’da tanışmış olsalar bile bu eşlerin büyük çoğunluğu Antalya’ya çalışmak için gelen diğer illerin sakinleri. Dolayısıyla evlendiklerinde çoğu zaman eşlerinin memleketi nereyse oraya yerleşiyorlar.

Rus kadınlarının Türkiye’ye yerleşme nedenlerinin evlilik, dolayısıyla aşk evliliği olduğunu biliyoruz. Ancak özellikle Rusya’nın St.Petersburg kentinden gelerek ilimize yerleşen kadınların sadece aşk peşinden gelmediğini, aklıyla buna ciddi karar verdiğini söyleyebilirim. Bu kadınların nasıl bir yeri terk edip geldikleri önemlidir. Yani terk ettikleri kent, eyalet nasılsa, ülkemize geldiklerinde buradaki adaptasyon süreçleri de ona uygun oluyor diyebiliriz.

Takip ediyorsanız eğer, Türk ve Rus basınında Türkiye'deki Rus gelinlerin ele alınışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Rusça bilmediğimden dolayı Rus basınına takip edemiyorum. Türk basınında da bu konunun ele alınışıyla ilgili net bir bilgi sahibi değilim.

Türkiye'deki Rus gelinlerin durumuyla ilgili beklentileriniz nelerdir?

Ailelerin Rus gelinlerine karşı anlayışlı olmaları, yeni geldiklerinde aileye ve çevreye adaptasyon süreçlerinde yardımcı olmaları ister karı-koca, isterse de gelin-aile ilişkilerinde iyi sonuçlar verecektir.

Bir de ilimizdeki Rus gelinlerin gerçekten iş yapan, onlara yardımcı olan dernek faaliyetlerinin artmasını istediklerini biliyorum.

Marina Vladimirovna SOROKİNA

Rusya Dostluk ve Kültür Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Antalya

Türkiye'deki Rus gelinlerin konumu hakkında hangi genel değerlendirmelerde bulunabilirsiniz?

Rus kadınların büyük çoğunluğunun Türkiye'deki adaptasyon süreçlerinin yeteri kadar kolay ve hızlı geçtiğini düşünüyorum. Bunun nedeni onların yüksek eğitim almış olmalarıdır. Eski Sovyet cumhuriyetlerinden gelen kadınların büyük bir kısmı için bunun böyle olduğunu söyleyebiliriz. Rus kadınlar yeni kültürleri, yeni gelenekleri hızlıca benimseyebiliyorlar.

Geri kalan kısım adaptasyon sürecini zor geçirenlerdir. Türk ve Rus halkı arasında mantalite farklılıkları çoktur. Rusya’da kadınlar ailede ya eşit haklara sahiptir, ya da ailede sözü geçen kadındır. Türkiye’ye geldiklerinde ise alışagelmış durumun tersi ile karşı karşıya kalıyorlar. Ve ailede erkeğin egemenliğini kabul etmeleri zor oluyor. Eğer kadın bu durumu kabullenmeye, asimile olmaya, çevresini değil kendisini değiştirmeye hazırsa ve bunu içten istiyorsa, kocasının önünde değil, arkasında durmayı seçiyor. Eşini seven bu kadının durumu kabullenmesiyle her şey yerli yerinde oturuyor. Bunu yapan kadınlar kendini geliştirmiş, sosyal-kültürel düzeyi yüksek olan kadınlardır. Aksi takdirde ise ailede eşler arasında çatışma başlıyor. Özellikle de çocukların yetiştirilmesinde sorunlar çok oluyor. Rus kadınları okulla birlikte müzik, tiyatro, piyano, satranç vb. alanlarda da çocuklarını geliştirmek istiyorlar. Türk koca ise tamamlayıcı eğitime yanaşmıyor ve bunun için para ayırmıyor. Annenin bu durumdan endişelenmesiyle ailede çatışma meydana geliyor. Daha yumuşak karaktere sahip kadınlar Türk kadınlarını kendilerine örnek alarak eşleriyle uzlaşmaya çalışıyor, diğerleri ise durumu kabullenmeyerek buna karşı koymaya başlıyorlar. Bu evliliklerde Türk erkeğin eğitilmiş olup olmaması da büyük rol oynuyor. Eğer Türk erkek Rus karısının kültürüyle, ülkesiyle ilgileniyor ve onun seçimlerine saygı gösteriyorsa kurulan ailenin de temelini güçlü ve huzurlu olduğunu gözlemliyorum. Bu ailenin ömrü uzun oluyor.

Bir diğer önemli konu Türkiye’ye tatile gelen veya Türk erkekle evlenmek arzusunda olan Rus kadınları ülkesini terk etmeden önce kaderlerini birleştirmek istedikleri halkın gelenekleri, örf ve adetleri hakkında bilgi sahibi olmalılar diye düşünüyorum.

Türkiye’deki Rus gelinlerin karşılaştıkları sorunlar varsa, onları daha ayrıntılı ele alabilir misiniz?

Türk erkeklerle evlilik yapan Rus kadınları Türkiye vatandaşlığına geçene dek çalışma iznine sahip olmuyorlar. Diplomalarının denkliğinin alınması da bir diğer sorundur.

Kadınlarımız sosyal düzeyi ve eğitimi yüksek insanlardır. Hep çalışmayı tercih ederler. Orta ve ortanın altında olan Türk kocanın geliri aileye yetmediği zaman genç ailenin ek gelire ihtiyacı oluşuyor. Kadınlarımız da çalışma izinleri olmayınca yasaları ihlal ederek kaçak çalışmak zorunda kalıyorlar.

Kısa bir süre önce Türkiye’ye ziyarette bulunan Rusya Federasyonu İnsan Hakları Yüksek Komiseri Tatyana Moskalkova ile bir araya geldim. Görüşmede bazı sorunlarımızı aktardım. Bu sorunlardan Türkiye Cumhuriyeti tarafını ilgilendiren mesele çalışma iznidir. Rusya

Federasyonu'nu ilgilendiren mesele ise Rusya Federasyonu'nun Türk-Rus evliliğinde doğan çocukları anne Rus vatandaşı olsa bile Rus vatandaşı olarak kabul etmemesidir. Bunun için Türk babanın onayı gerekmektedir. Bu durumda zaten Türkiye'de çalışma iznine sahip olmayan ve şöyle söyleyeyim, darboğazda olan Rus anne Rusya'nın çocuk parası olarak tahsis ettiği aylık gelirden de mahrum kalıyor. Aile içi şiddet gören, çocuğu elinden alınmaya çalışılan Rus kadın polise gitmeye çekiniyor. Rus Konsoloslugu'na gitseler bile çocuk Türkiye vatandaşı olduğu için Konsolosluk çocukla ilgili sorunlarla ilgilenemeyeceğini dile getiriyor. Tatyana Moskalkova bu duruma çok şaşırdı ve elinden geleni yapacağına söz verdi. Umarız bu sorunlar çözüme kavuşur ve Türkiye'deki Rus kadınlar sıkıntı yaşamazlar.

Rus gelinlerin Türkiye'de yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var mıdır?

Bence evet, Rus gelinlerin yaşadıkları şehirlere göre durumlarında ve karşılaştıkları sorunlarda büyük farklılıklar vardır. Rus kadınların evlilik yaptıkları erkekler eğer merkezden uzak ilçelerde yaşıyorlarsa ve genel kültür seviyeleri aşağıysa ailede çatışmalar meydana geliyor. Fakat eğitilmiş, seyahat etmeyi, kitap okumayı seven, vizyonu geniş olan erkeklerle evlilik yapmış kadının karşılaştığı sorun daha az oluyor.

Aştan aklını kaybetmiş bazı kadınlarımız daha sonra karşılaştıkları sorunları önceden düşünemiyorlar. Kendini geliştirmiş, eğitilmiş kadınlar ise daha çok mantıkla hareket ediyor, önceden eşinin kültürünü öğreniyor. Gerçekler her zaman çizilmiş bir resim gibi durmuyor. Derneklerimiz Türkiye'deki Rus kadınların kendilerini yalnız hissetmedikleri, kendilerini realize etme şanslarını buldukları merkezlerdir. Biz her zaman sorunların üstesinden gelemeyen kadınlarımızın yanında olmaya çalışıyoruz. Ne yazık ki derneklerden bihaber olan, ihtiyaç durumunda bize müracaat etmeyen kadınlarımızın da sayısı çoktur.

Takip ediyorsanız eğer, Türk ve Rus basınında Türkiye'deki Rus gelinlerin ele alınışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türk basınına takip etmiyorum. Ancak Rus basını genel olarak skandal haberler yapmaktadır. Rus kadınların Türkiye'ye göç dalgasını olumsuz taraflarıyla ele alıyorlar. Olumlu haberleri sadece İstanbul'da çıkan Bosfor gazetesi sayfalarında görüyorum. Gazete Rus kadınların Türkiye'deki yaşantılarını, ailelerini olumlu yönden ele alıyor. Kanımca bu konunun daha derinden araştırılmasına yönelik yazılar ve programlar yapılmalıdır. Sizin yaptığınız bilgi veren ve eğitici bir araştırmadır. Bu tür çalışmaların artmasını istiyorum.

Türkiye’deki Rus gelinlerin durumuyla ilgili beklentileriniz nelerdir?

Türkiye’ye ziyarette bulunan Rusya Federasyonu İnsan Hakları Yüksek Komiseri Tatyana Moskalkova ile görüşmemde Türklerle evlenmek isteyen veya yaşamak için Türkiye’yi seçen Rusların Türkiye’yle ilgili bilgi alabilecekleri broşürlerin hazırlanmasını teklif ettim. Bu broşürlerin Rusya’nın farklı eyaletlerinde dağıtılmasını öngörüyoruz.

Bunun yanı sıra Rus diasporası Türkiye’de aktif faaliyet gösteriyor. Türkiye’de Rus-Türk evlilikleri özellikle Antalya bölgesinde her yıl artıyor. Kadınlarımızın derneklerimizin faaliyetlerinden yararlanmalarını, karar vermeden önce doğru bilgilere sahip olmalarını istiyoruz. Derneklerimizde avukat ve psikologlarımız var. Sıkıntılarıyla başa çıkamayan kadınlarımızın derneklerden yardım almaları gerekmektedir.

Aslında sadece Rus kadınları değil, Slav kadınların güzelliğinden büyülenmiş Türk erkeklerinin de ileride karşılaşılabilecekleri sorunlar konusunda önceden bilgilenmeleri gerekmektedir.

Tatyana YAMALI

20 yıldır Antalya’da Türk erkekle evli. Eşiyle birlikte mağaza işletiyor

Antalya

Türkiye’deki Rus gelinlerin konumu hakkında hangi genel değerlendirmelerde bulunabilirsiniz?

1997 yılından beri Türkiye’de yaşıyorum. Eskişehirli eşimle Antalya’da tatil yaparken tanıştık. Bir otel içerisinde mağazalar işletiyoruz. Kendim de Rus-Türk evliliklerine bir

örnek olarak şunu söyleyebilirim; Türkiye’ye evlilik yoluyla gelen kadınların yaşları çok önemli. Eğer çok genç yaşta geliyorsa, buraya adaptasyon süreçleri daha kolay geçiyor, çevreye daha çok uyum gösterebiliyorlar. Eşimin ailesinin bana yaklaşımı oldukça iyiydi ve ben adaptasyon sürecini çok hızlı geçmiştim. Ancak burada evlendikten kısa bir süre sonra boşanmanın eşiğine gelen, çocuğunun velayeti için mücadele eden Rus kadınların sayısı oldukça fazla.

Türkiye’deki Rus gelinlerin karşılaştıkları sorunlar varsa, onları daha ayrıntılı ele alabilir misiniz?

Daha önce de söylediğim gibi her ne kadar mutlu evlilikler çok olsa da, mutsuz biten evliliklerin sayısı da çok. İki tane aynı ülkenin vatandaşı olanların boşanma süreciyle, taraflardan birinin yabancı olması durumundaki boşanma süreçleri aynı olmuyor. Rus kadınların en büyük sorunları hukuki olarak kendilerini savunmasız hissetmeleridir.

Çalışma izinlerinin olmaması veya eşlerinin çalışmaya izin vermemeleri, çoğu yüksek eğitim görmüş kadınların kendilerini realize etme şanslarının sınırlanması, eşlerinden bağımlı olmaları bu kadınların aşmak istedikleri sorunlarıdır.

Benim mutlu ve huzurlu bir evliliğim var, ancak etrafımda mutsuz ve hayal kırıklığına uğramış Rus kadınlarının da çok olduğunu söyleyebilirim.

Rus gelinlerin Türkiye’de yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var mıdır?

Evet, şehirlere göre sorunların değiştiğine inanıyorum. Rus gelinlerin çoğu yaşadıkları şehirde denizin olmasını ister. Benim de eşimle evlenirken şartlarımdan birisi yaşayacağımız ilin sahil bölgesinde olmasıydı. Bir Rus kadınının İç Anadolu’da çok zorlanacağını düşünüyorum. Belli bir alışkanlıkları olan bu kadınlar çocuklarını da daha çok olanaklara sahip şehirlerde yetiştirmek istiyorlar.

Takip ediyorsanız eğer, Türk ve Rus basınında Türkiye’deki Rus gelinlerin ele alınışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Rus basınının Türk-Rus evlilikleriyle ilgili çoğunlukla olumsuz haberlere yer verdiklerini düşünüyorum. 20 yıl önce durum nasıl ise şu anda da aynı yaklaşımlar içerisindeler. Takip ettiğim kadarıyla hiç bir olumlu örneğe rastlamadığımı söyleyebilirim. Rus basınında yer alan haberler ya cinayet ya da boşanma haberleridir.

Türk basınında ise Rus gelinlere karşı ılımlı bir yaklaşıma şahit oluyorum. Rus-Türk evliliklerini iyi yönden ele alan yazılar çok.

Türkiye’deki Rus gelinlerin durumuyla ilgili beklentileriniz nelerdir?

Şöyle bir durum var. Rusya’da bir ailede 3 çocuk varsa devlet ev veya arsa hediye ediyor. Türkiye’de ise Rus gelinler çocuk parası alamıyorlar. Bunun bir eksi olduğunu düşünüyorum. İkili vatandaşlığa sahip Rus gelinler en azından kendi ülkelerinden bu parayı almak için bazı bürokratik işlemleri çözmek zorunda kalıyorlar. Buna katlanamayanların oradan verilen parayı da alamamaları sıkıntıya sebep oluyor. Bu konuda kolaylıkların sağlanmasını bekliyorum.

Burada kurulan dernekler daha çok kültürel alanda faaliyet göstermekteler. Dil kursları için yüksek ücret talep ediyorlar. Üyelerinden ücret toplamaları da sıkıntı yaratıyor. Daha etkin faaliyetlerde bulunan ve Rus gelinlerine hukuki yardım edebilecek derneklerin olmasını istiyorum.

Lyudmila NOSOVA KURAL

RUKEM - Rus Kültür ve Eğitim Merkezi’nde Yönetici

Rusça Dili ve TORFL Center'de Kurucu ve Yönetici

Ankara

Türkiye’deki Rus gelinlerin konumu hakkında hangi genel değerlendirmelerde bulunabilirsiniz?

Buradaki Rus gelinlerin durumu kişiye göre değişiyor. Eğer kadın eğitilmiş, entelektüelse onların kocaları da kendi seviyelerinde, kendi çevrelerinden oluyor. Bu ailelerde ister aile içinde, ister kültürler arasında hiçbir sorun yaşanmıyor. Dil bariyeri de kolayca aşıyor.

Ancak sosyal statüsü yüksek değilse, bu çiftler arasında sorunlar da çok oluyor. Burada önemli nokta Rus kadının nelerden uzaklaşıp geldiğidir. Yani ailesindeki sorunlardan mı, maddi sıkıntılardan mı, yoksa savaştan mı (Rusya-Ukrayna) kaçıp geldiği çok önemli. Belli bir sıkıntıdan uzaklaşarak geldiği Türkiye’de evlendiği kişinin bu boşluğu doldurması durumunda kısa bir sürede çocuk sahibi oluyorlar ve ardından beklenmedik sorunlar meydana gelmeye başlıyor. Ailede kıskançlık en büyük sorunlardan birisidir. Türk erkekler Rus kadınlarını arkadaşlarıyla buluşturmaktan, çalışmaktan mahrum bırakıyorlar. Bizim kültürümüzde evde oturmak, yemek yapmak, çocuk bakmak ve hiç sosyalleşmemek gibi bir şey yoktur.

Türkiye’deki Rus gelinlerin karşılaştıkları sorunlar varsa, onları daha ayrıntılı ele alabilir misiniz?

Türkiye’deki Rus kadınların karşılaştıkları ilk sorunun dil engeli olduğunu söyleyebiliriz. Dili iyi bilmediği için hukuki olarak kendisinin ve çocuğunun haklarını savunamayan Rus kadınların sayısı çok. Türkiye genelinde 200 bin Rus gelinin olduğunu biliyorum. Kayıt dışı yaşayan, çalışan, evliliklerini resmileştirmeyenler olduğundan dolayı net rakamın çıkartılmasının mümkün olmadığını düşünüyorum.

Geldikleri ülkeye uyum sağlama konusunda Rus gelinlerin yaşı ne kadar küçükse adaptasyon sürecinin de bir o kadar kolay ve hızlı geçtiğine inanıyorum. Fakat kendi ülkesinde eğitim almış, çalışmış, belli bir otoriteye sahip ve çevresinde saygıdeğer bir kadın ise dilini bilmediği, hiçbir arkadaşının ve çevresinin olmadığı Türkiye’ye evlilik yoluyla yerleştiğinde karşılaşacağı zorluklar kaçınılmaz oluyor, kendilerini boşlukta hissediyorlar. Bu kadınların Türkiye’deki adaptasyon süreçleri de yavaş geçiyor ve çok zaman alıyor.

Kendi evliliğim başarılı olsa da Rus-Türk evliliklerinde olumsuz sonuçlananların sayısının mutlu evliliklerin sayısından daha fazla olduğunu söyleyebilirim.

Rus gelinlerin Türkiye’de yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var mıdır?

Ankara, İstanbul gibi kentlerde yaşamak daha kolay, rahat ve özgürdür. Doğu ve Güneydoğu illeri gibi tutucu illerde yaşamak ise Rus gelinler için zor geliyor.

Takip ediyorsanız eğer, Türk ve Rus basınında Türkiye’deki Rus gelinlerin ele alınışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Rus-Türk evlilikleriyle ilgili her iki ülkenin de basınında yer alan haberlerin dengeli olmadığını düşünüyorum. Ya çok şaşalı hayat süren kadınları haber yapıyorlar, ya da kocası tarafından şiddete maruz kalan, çocukları elinden alınmaya çalışılan bir kadını haber yapıyorlar. Bu konuda evliliği iyi giden, hiçbir olaya karışmayan, karı-kocanın iyi anlaştığı, dil engelinin aşıldığı bir kesim var, bunu hiçbir basın kuruluşu haber yapmıyor. Çünkü bunun bir haber değeri yok. Bu yüzden de basının yarattığı imaj sayesinde insanlar gerçeği göremiyorlar.

Türkiye’deki Rus gelinlerin durumuyla ilgili beklentileriniz nelerdir?

Artık 15 yıldır Türkiye’deyim. Buraya son yıllarda evlilik yoluyla gelen Rus kadınların daha bilinçli, kültürlü ve eğitilmiş olduğunu görmekteyim. Bu tür evliliklerin sayısının giderek artacağını, en azından bu tempoda ilerleyeceğini düşünüyorum.

Ali ASKER

Rusya-Avrasya Bölge Araştırmaları uzmanı

Karabük Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı

Türkiye’deki Rus gelinlerin konumu hakkında hangi genel değerlendirmelerde bulunabilirsiniz?

Hal hazırda net olmayan verilere göre Türkiye’de 200 bin Rus-Türk evliliği var. Bu evliliklerde neredeyse hepsinde kız taraf Rus, erkek taraf Türk’tür. Bazı Rus erkek ve Türk kızları arasında evlilikler de vardır. Fakat bu evliliklerde Rusya vatandaşlarının Müslüman olduğu görülmektedir. Dolayısıyla evliliklerin kurulmasında din faktörü önemli rol oynamaktadır.

Türkiye’deki Rus gelinlerin karşılaştıkları sorunlar varsa, onları daha ayrıntılı ele alabilir misiniz?

Türkiye’deki Rus gelinlerin sorunları çok geniş yelpaze içinde çok fazla değişiklik göstermektedir. Bunun temel nedeni evlilik durumlarının evlendikleri kişinin yaşam tarzına bağlı olmasıdır. Evlenenler arasında Rusya’da mühendis veya vasıflı eleman olarak çalışmış kişilerin ailelerinde çok fazla sorun yaşanmadığı tespit edilmiştir. Türk ailelerinin geleneksel aile yapısına uyum sağlamak Rus gelinler için çok zordur. Bu yüzden erkeğin ailesiyle bir arada yaşamını sürdüren yeni ailelerde sorunlar çok daha fazladır. Türk ailelerinde Rus gelinlerin özveri ve taviz göstermemesi durumunda birlikteliklerde sıkça sorunlar yaşandığı görülmektedir.

Rus gelinlerin Türkiye’de yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var mıdır?

Kesinlikle vardır. Bu Türkiye’nin sosyal yapısına bağlı bir olgudur. Antalya ve İzmir’deki bir ailede İstanbul, Ankara veya taşrada yaşayan bir aileye oranla daha az sorunların yaşandığı söylenebilir. Nitekim Rus gelinlerin hissettikleri sorunlarda manevi unsur maddi unsurdan önde gelmektedir.

Takip ediyorsanız eğer, Türk ve Rus basınında Türkiye’deki Rus gelinlerin ele alınışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Rus kamuoyunda Rus gelinlerle ilgili değişik evlilik ve aile programlarında sorunlar ele alınmakta, özellikle boşanmış ailelerdeki velayet meselesi bu sorunların başında gelmektedir. Fakat Rus gelinler sadece Türkiye’de değil dünyanın her tarafına yayılmış durumdalar. En fazla sorunların Müslüman ülkelerde yaşandığı ve gündeme bu haliyle taşındığı görülmektedir. Türk basınında ve medyasında ise Rus gelinler daha çok gündeme getirilmektedir.

Türkiye’deki Rus gelinlerin durumuyla ilgili beklentileriniz nelerdir?

İki ülke arasındaki yumuşak güç kullanımı meselesinde bu gücün kullanılması ve bunun için sistematik bir çalışmanın olması gerektiğine inanıyorum. Beklentim bu yöndedir.

Hakan AKSAY

T24 gazetesi yazarı, Rusya uzmanı

Türkiye’deki Rus gelinlerin konumu hakkında hangi genel değerlendirmelerde bulunabilirsiniz?

Ben 26 yıl Sovyetler Birliği’nin farklı ülkelerinde ve Rusya’da yaşadım. Hala gidip-geliyorum. Rusya’yla ilgili konuları çalışıyorum. Özel bir televizyonda Rusya’yla ilgili program yapıyorum. Bu bölgeye yakınlık ve ilgi duyan bir gazeteciyim. Biliyorsunuz, sadece Rusya’dan değil eski Sovyet Cumhuriyetlerinden gelenlere de Türkiye’de çoğunlukla Rus deniliyor. Türkiye’deki Rusya yurttaşlarının büyük bir bölümü kadın. Bu kadınlar aşk ilişkisi, evlilik gibi özel nedenlerle Türkiye’de yaşayan kadınlardır. Bu kadınların sayılarıyla ilgili ne Türk tarafı ne de Rus tarafı ciddi bir araştırma yapamıyor. Sayıyla ilgili 100-200 bin diyen, 500 bin diyen de var.

Türkiye’deki Rus gelinlerin karşılaştıkları sorunlar varsa, onları daha ayrıntılı ele alabilir misiniz?

Rus kadınların Türkiye’de bir takım örgütlenme çabaları var. Dernekler kuruyorlar. Bu derneklerin büyük çoğunluğu kültürel amaçlı derneklerdir. Rusça ve Türkçe dil öğrenmek isteyenlere kurs veriliyor, geziler düzenleniyor. Derneklerde birleşerek hukuksal veya işle ilgili sıkıntılarını gündeme getirebiliyorlar. Bazıları din konusunda kilise ihtiyaçları olduklarını dile getiriyorlar. Antalya’nın kent merkeziyle birlikte, birçok ilçesinde, İstanbul, Ankara, İzmir, Marmaris ve Karadeniz’de dernekler var.

Rus gelinlerin Türkiye’de yaşadıkları kentlere göre durumlarında farklılıklar var mıdır?

Evet, öyle olduğunu düşünüyorum. Bu kadınların en fazla yoğun olduğu yerlerin Antalya ve İstanbul olduğunu biliyoruz. Daha sonra Ankara, İzmir ve diğer kentler geliyor. Antalya’ya

turizm bağlantısı ciddi bir bölge olduğu için, İstanbul'u ise iş merkezi olduğu için tercih ediyorlar.

Takip ediyorsanız eğer, Türk ve Rus basınında Türkiye'deki Rus gelinlerin ele alınışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslına bakarsanız, Türkiye'deki Ruslar konusunun 90'lı yıllarda Türkiye basınında daha çok yer aldığını düşünüyorum. O zamanlar basında bu kadınlarla ilgili olumsuz bir yaklaşım hâkimdi. Yani Türkiye'ye gelen yabancılar, Ruslar, Ukraynalılar, Gürcüler, Moldovalılar, Orta Asya, Kafkasya'dan gelenlerin hepsi birbirine karıştırılıyordu. İkincisi, turizm, bavul ticareti veya başka ekonomik nedenlerle gelenler, aynı zamanda fahişelik için gelenlerin hepsi tek bir havuza atılarak "Nataşa" kavramı geliştirilmişti. Bu çok utanç verici bir olaydı. Bu kavram Hürriyet gazetesi gibi ülkenin etkili gazetelerinde manşetlere çıkartıldı, köşe yazarları bu konuda yazdılar. Bu gazetenin yönetici ve köşe yazarı olan insanların bu kelimeyi kullanmaları böyle olumsuz bir havanın esmesine "katkıda bulundu." Bunun da hem sosyal ve ahlaki sonuçları, hem de ekonomik sonuçları olumsuz oldu. Eminim, Laleli'nin bavul ticareti açısından ciddi ölçüde gerilemesinde Türklerin bu kadınlara özensiz yaklaşımı sebep oldu. Medya ve başka kesimler bu yaklaşımı yaydı. Eğitimsiz ve kültürsüz halk bunu tutmaya hazırды. Neyse ki medya ve toplum arasında bu olumsuzluklar giderek azaldı. Şu anda yok denecek kadar az. Şimdi de bazı şeyleri savunan kendini bilmezler çıkıyor ama gördüğüm kadarıyla bu konu çok fazla dile getirilmiyor.

Genel olarak Türkiye'deki yabancıların, Rusya ve eski Sovyet cumhuriyetleri kökenli insanların sorunlarına değinen birtakım yazılar çıksa da bunun yeterli olduğunu düşünmüyorum.

Rusya basını ise bu konuda daha geride, yani daha az ilgi gösteriyorlar. Ben orada ciddi bir araştırma yapıldığını, Türkiye'de böyle bir kesimin olmasını önemsediklerini düşünmüyorum.

Türkiye'deki Rus gelinlerin durumuyla ilgili beklentileriniz nelerdir?

Türkiye'deki Rus gelinlerin haklarının güvence altına alınması gerekiyor. Eğer Türkiye vatandaşı olmuşlarsa veya oturma izinleri varsa onlara ne resmi kurumlar, ne polis, ne de medya ayrımcılık yapamaz. Hiçbir statüleri yoksa bile kimsenin kimseyi hor görmeye, ezmeye hakkı yoktur.

Pek çok kadının boşanmayla ilgili sorunu oluyor. Çevremden duyduğum kadarıyla bu evliliklerde boşanma gündeme geldiği zaman Türk hâkimlerinin her zaman objektif davranmadığını, Türk kocaları desteklediklerini söylüyorlar. Bu yüzden daha objektif bir yargı taleplerini gündeme getiriyorlar.

Tabi boşanma sonrasında da sıkıntılar oluyor. Eski Türk kocanın tehditleri kadınları rahatsız ediyor. Çalışma hakları güvence altına alınmalı. Eşit koşullarda çalıştırılmalı. Dini ve kültürel ihtiyaçları çok fazladır. Dil, din, sosyal alanda yapılacak çok iş vardır.

Yurtdışında uzun süre yaşamış biri olarak yurtdışındaki vatandaşların haklarının güvence altına alınmaları için Türkiye’de bakanlığın kurulması için Mecliste ciddi çalışmaların yapılmasını önerdiğim yazılar yazmıştım. Şimdilerde de bu konu gündeme geliyor. Aynı şekilde Türkiye’deki yabancıların da haklarının güvence altına alınması için bakanlık düzeyinde ilgili birimlerin yaratılmalı olduğunu düşünüyorum. Bu azınlıkların kendi basın organları, televizyon kanalları olmalı. Bir ara Antalya’da özel bir kanalda “Matryoşka” adlı program vardı. Bir süre yayımına devam etse de daha sonra kapandı. Şimdi öyle bir program yok. Ben Tele1 kanalında “Dünyanın öteki yüzü” adlı program sunuyordum. Şimdi aynı programı Artı Tv’de sunuyorum. Zaman zaman Türkiye’de yaşayan eski Sovyet kökenli insanların yaşamları, dernek faaliyetleri ve kültürel etkinliklerine kısmen de olsa yer vermeye çalışıyorum. Bundan daha fazlası yapılmalı diye düşünüyorum.

Rusya’nın Türkiye’de kurduğu ve kuruculuğunda benim de görev aldığım Rusya’nın Sesi Radyosu, daha sonra adını değiştirerek Sputnik Haber Ajansı ve Radyosu olmuştur. Bu medyanın Türkiye’deki Rusların ve eski Sovyet cumhuriyeti vatandaşlarını kapsadığı, yeterli olduğu söylenemez. Bu kesimin daha çok medya organına ihtiyacı vardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GENEL TARTIŞMA VE SONUÇ

RUS-TÜRK EVLİLİKLERİNDE ORTAYA ÇIKAN TOPYEKÜN İMAJ

Bu bölümde katılımcılarla yapılan görüşmeler ile iki ülkenin yukarıda adı geçen basın kuruluşlarında yer alan röportajların analizinden ortaya çıkan imaj kıyaslanmıştır.

Dünyada gün geçtikçe daha çok ülkeyi etkisi altına alan küreselleşme, kendisiyle birlikte insan hareketliliğini getirmekte, göç alan ve veren ülkelerin sayısını arttırmakta, göç hareketliliğini hızlandırmaktadır.

Soğuk Savaş sonrası, dünyadaki siyasi ve ekonomik iklimin yarattığı belirsizlik, korku, umut ve beklenti karışımının milyonlarca insanı ülkelerini terk etmeye zorladığı bir dönemde göç alan ve göç veren bir ülke olarak Türkiye, bölgedeki diğer birçok ülke gibi 1990'lı yıllarda düzensiz göç akınına maruz kalmıştır. Türkiye özellikle eski SSCB ülkelerinden yüzbinlerce göçmen kabul etmiştir.

Eski Sovyetler Bloğu ülkelerinden, özellikle de Rusya'dan Türkiye'ye göçün sebepleri ilk yıllar ülkelerindeki ekonomik şartlardan kaçış, daha iyi bir gelecek beklentisi olduysa da, yıllar geçtikçe bu göçlerin sayısı yapılan evliliklerle artmaya başladı. Türkiye'de bu durum öyle bir düzeye yükselmiştir ki neredeyse bir ailede birkaç Rus gelinin olması yadırganmaz hal almıştır.

1990 yılından itibaren sayıları hızla artan Rus kadınların Türkiye'deki imajı ise olumsuz bir süreç geçmiştir. Bunun da nedeni 1990'lı yıllarda Türkiye'ye farklı amaçlarla göç eden Rus kadınların gönüllü veya zoraki olarak burada fuhuş sektöründe çalıştırılmaları, onlara “Nataşa” lakabının takılması olmuştur. Ayrıca eski SSCB ülkelerinden gelen tüm kadınların “Rus” adlandırılması da bu imajın pekişmesinde etkili rol oynamıştır. Çalışmada görüşlerine başvurulmuş T24 internet haber sitesi yazarı Hakan Aksay'ın da belirttiği üzere 90'lı yıllarda Rus kadınlarla ilgili “Nataşa” kavramının gelişmesinde Türk basınının büyük rolü olmuştur.

Gazetelerde yer alan haber, röportaj ve köşe yazılarında fahiş anlamında ifade edilen bu kelime toplumun eğitimsiz ve kültürsüz tabakasının dilinde daha da yayılmış, olumsuz imajın sürdürülmesine katkıda bulunmuştur.

Son 10 yılda ise artık Rus kadınların Türk erkeklerle yaptıkları evlilikler sayesinde olumsuz imajdan kurtuldukları, toplumda daha olumlu muamele gördükleri, ailelerin Rus gelinleri önyargısız kabul ettikleri söylenebilir.

Çalışma sırasında literatür araştırması yaparken Türkiye'ye kitlesel bir şekil alan Rus kadın göçü ve Rus-Türk evlilikleri konusunun Türkiye'de az da olsa akademik seviyede ele alındığı, Rusya'da ise internet üzerinden araştırıldığı kadarıyla, bu konuda hiçbir akademik çalışmanın olmadığı gözlemlenmiştir. Bunun Rus-Türk evliliklerinin ve Rus kadınlarının Türkiye'ye bu denli göçünün Rusya'da gözardı edildiğinin göstergesi olduğu söylenebilir. Akademik çalışmalarda gözlemlenen göz ardı ediliş, basında da kendini göstermekte, kadınları buna iten nedenler yeteri kadar araştırılmamaktadır.

Türkiye ve Rusya arasındaki ilişki, ikili düzeyden daha ileri bir ilişkidir. Bu iki devlet arasında meydana gelebilecek herhangi bir sorun bölgesel gerilim, küresel rekabet ve uluslararası sorun niteliği kazanmaktadır. Ayrıca, uçağın düşürülmesi ile meydana gelen kriz örneğinde, iki ülke arasındaki ilişkilerde yaşanmış gerilim hem Rusya'da iş yapan ve orada Rus kadınlarla evlilik yapmış Türkleri, hem de Türkiye'de bulunan Rusları kötü etkilemiştir. Şöyle ki, ilişkilerin kötüleşmesinin Rus ve Türklere aşağıdaki etkileri olmuştur:

- Türkiye'ye tatil için gelen Rusların sayısında önemli bir düşüş yaşanmış;
- Rusya Federasyonu ülkeye girmeye çalışan Türkleri havaalanlarında uzun süre bekletmiş, ülkeye girişlerine izni vermemiş;
- Gidiş-geliş zorlaştırılmış;
- Bu süre içerisinde durumun vahametine kapılarak ayrılan çiftler, yıkılan evlilikler olmuştur.

Bu durum her iki ülkenin de basınına yansımıştır. Türkiye'deki Rus kadınlar ilişkilerin bir an önce düzelmesi için basın yoluyla devlet başkanlarına çağrıda bulunmuş, dostluk ve barış mesajları vermiştir.

Günümüzde ise konuyla ilgili iki ülke basını kıyaslandığı zaman Rusya basınında Rus kadınların Türkiye'ye evlilik göçü konusunda röportajların daha çok hayal kırıklıkları, karşılaşılan kötü muamele, dolandırıcılık, kadınların çocuklarının ellerinden alınma endişesi gibi konularda hazırlandıkları gözlemlenmektedir.

Türkiye basınında ise bu evlilikler birbirlerinde mutluluğu bulmuş çiftler, huzurlu evlilikler, Rus kadınların adaptasyon süreçleri, ülkeye yerleşen İngiliz ve Alman kadınlardan farklı olarak gettolar¹⁴ yerine yerel halkla içiçe yaşamaları, kısa zaman içerisinde Türkçe öğrenmeye çalışmaları gibi şekillerde olumlu çizgide yer almaktadır.

Bir tarafta (Rus basını) “mağdur kadın”, diğer tarafta (Türk basını) “mutlu kadın” imajı katılımcılarımızın söyledikleriyle de örtüşmektedir. Rus kadınlara Türkiye’de daha çok yasal hakkın tanınması, “Nataşa” damgasından tamamen kurtulmak, yoğun yaşadıkları Antalya, İstanbul ve Ankara illerinde kilise ihtiyaçlarının karşılanması, Türk mahkemelerinin kendi vatandaşlarına ayrıcalık göstermeden Rus kadını da savunması, aile içi şiddetin yolverilmezliği Rus katılımcıların da görüşmelerimiz sırasında dile getirdikleri problemler olmuştur.

Çalışmada söyleşi yapılan Rus katılımcıların, Rus basınında bu evliliklerin hep olumsuz şekillerde anılmasından kendilerinin de rahatsız olduklarını, mutlu ve huzurlu evliliği olduğu için herhangi bir kötü olayda adı geçmeyen bir kesimin var olduğunu, fakat “haber değeri” taşımadıkları için basında yer almadıklarını, böylece insanların bilinçaltında kötü imajın yaratılmış olduğunu, Türk basının ise bu evlilikleri geniş yelpazede ele aldığını söylemeleri Rus basınının eksik yönlerini ortaya çıkarmaktadır.

Rus basınında yer alan röportajlarda Türkiye’deki Rus kadınlar veya Türk erkeklerle evlenmeyi düşünen kadınlar yetkililer tarafından sık sık uyarılmaktalar. Görüşme gerçekleştirdiğimiz Antalya Rusya Dostluk ve Kültür Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Marina Vladimirovna Sorokina da Türkiye’nin gelenekleri, örf-adetleri, yasaları, tatil yöreleri ile ilgili bilgilendirici broşürlerin hazırlanarak Rusya genelinde dağıtılması için çalışmalar yürüttüklerini, Türk erkeklerle evlenmek isteyen bir Rus kadının karşılaşacağı her tür duruma hazırlıklı olması açısından bunun önemli olduğunun altını çizmiştir.

Rus katılımcıların dile getirdiği bir diğer husus da sözkonusu evliliklerdeki boşanma oranları olmuştur. Görüşme yapılan katılımcılardan kendileri de Türk erkeklerle evli olan Lyudmila Nosova Kural ile Tatyana Yamalı kendilerinin mutlu ve huzurlu olmalarını istisnalardan biri olarak nitelendiriyor, çoğunluğun evlendikten bir süre sonra boşanarak Rusya’ya döndüğünü vurgulamaktadırlar.

¹⁴ Getto, bir kentin herhangi bir azınlıkça yerleşilen bölümüne genel olarak verilen ad.

Türk katılımcılar ise bu evliliklerde yaşanan olumsuz olayları gözardı etmeden, bu olayları istisnai durumlar olarak göstererek Rus-Türk evliliklerinin genelde başarılı olduğunu, mutlu ve memnun göründüklerini, Rus kadınlarının Türk aile yapısına uygun olduklarını belirtmektedirler.

Röportajlarını incelediğimiz Türkiye basınında Ortadoğu ülkelerinden zorunlu göç edenlerden farklı olarak Rus kadınların genç, girişimci ve eğitilmiş olmaları, son yıllarda artık ülkelerinde çaresiz kaldıklarından dolayı değil, evlilik yoluyla göç etmeleri, katılımcılarımızdan birisi olan Betül Köleoğlu'nun da belirttiği gibi, bölgeye değer katmaları gibi özelliklerin ele alındığı yazılar yer almaktadır. Genel olarak Rus kadınlar özgürlüklerine düşkün, kısıtlanmayı sevmeyen, ülkelerinde yaşadıkları ekonomik yokluk, sınırlamalar ve siyasi çalkantılar sebebiyle Türkiye'de sahip olduklarının değerini iyi bilen, çocuklarını iyi yetiştiren, akıllı, özverili kadınlar olarak nitelendirilmektedirler.

Buna karşılık Türk erkekleri Rus basınında kıskanç, vaatlerini tutmayan, şiddet eğilimli, eşinin isteklerini yok sayarak aile büyüklerinin istek ve taleplerini ön planda tutan, çocuklarının geleneksel eğitim dışında sanat, spor veya dil öğrenme merkezlerine gönderilmeleri için finans sağlamama örneğinde “yeniliğe-değişime kapalı” kişiler olarak gösterilmektedirler.

Katılımcıların hemen hepsinin ortak beklentileri Rus-Türk evliliklerinin toplumsal yaralara neden olmadan, toplumda yararlı bir yer edinmesi açısından Türk ailelerin Rus gelinlere karşı anlayışlı olmaları, Türk erkeklerin eşlerinin ülkesi, gelenekleri ve kültürüyle ilgilenip onun seçimlerine saygı göstermeleri, her iki tarafın da evlilik kararı almadan önce bilinçlenmelerinin önemli olduğu yönündedir.

Tez yazımı boyunca araştırılan literatür, Türk ve Rus basınından incelenen 6'şar röportaj analizi ve yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkan topyekün imajı şöyle sıralayabiliriz:

- Rus basınının oluşturduğu imaj birinci dereceli şahitlerle görüşmelerden görüldüğü üzere toplumsal gerçeklikle tam olarak örtüşmemekte, fakat kısmen doğruluğunu korumaktadır;
- Rus basınında çıkan röportajlarda Rus kadının olumlu özellikleri vurgulanarak Türk kadınlarıyla kıyaslama yapılmakta, hatta Türk kadınlarının aşağılandığı görülmektedir. Buna karşılık Türk basınında Rus-Türk erkekleri kıyaslanmamakta, hiçbir şekilde aşağılanmamaktadırlar.

- Türk basınında söz konusu evliliklerin olumlu yanları daha çok öne çıkartılmaktadır.
- Rus-Türk evlilikleri iki ülke arasında oluşmuş veya oluşabilecek gerilimden kesinlikle etkilenmemektedir.
- Vodka ve havyardan sonra, Rusya'nın dünyadaki simgelerinden bir tanesi de artık "Rus gelin"dir.
- Türk erkeklerin Rus kadınlarla ilgili algısı genellikle şöyledir: "Rus kadını sevgi, aşk ve aileyi önemseyen, hamarat, çalışkan, güzel, eğitilmiş ve uysaldır."
- Rus kadınlar Türk erkeklerle daha çok İnternet aracılığıyla veya tatil yöresinde tanışmaktadırlar.
- Rus kadınların büyük çoğunluğu evlendiği Türk erkekten yalnızca sevgi ve huzur beklentisi içerisinde olup, çoğu zaman eş adayının ekonomik durumu ve sosyal konumuyla ilgilenmemektedir. Bu yüzdendir ki, örneğin, astrofizik mezunu veya çift fakülte mezunu bir Rus kadın Türkiye'de tatil bölgesinde tanıştığı bir garson veya animatörle evlenebiliyor. Fakat bunun gibi ilk zamanlar önemsenmeyen durumlar daha sonra büyük sorunlara neden olabiliyor.
- Rus-Türk evliliklerinde, ilk tanışmadan evliliğe kadar giden yolun kısa olduğu görülmektedir. Hatta Rus kadın ve Türk erkek ilk zamanlar birbirinin dilini bilmeden, başlangıç seviyede İngilizce konuşarak iletişim kurmakta, dil imkan vermediği için birçok konu özel olarak konuşulmadan, hislere kapılarak evlilik adımı atılmaktadır.

1 Ocak 2017 istatistik verilerine göre 68 044 372 erkek, 78 760 000 kadın olmak üzere toplam 146 804 372 kişilik nüfusa sahip Rusya Federasyonu (<http://www.statdata.ru/russia>) "Kadın ülkesi" olarak adlandırılmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere evlilik yoluyla Rus kadın göçüne, göçü kabul eden ülke olarak Türkiye'nin yaklaşımı ile göçü veren ülke konumundaki Rusya'nın yaklaşımında fark vardır. Rus basının bu evlilikler konusunda daha çok Türk erkeklerin olumsuz davranışları, Türk aile yapısı ve geleneklerine ayak uyduramayanların hazine sonu, mahkeme çekişmeleri gibi konuları ele alması sanki Türk erkekle evlenmek isteyen kadınları uyarmak, hatta bir ülkenin vatandaşlarının göç etmesini istememesinin, önünü alma çabasının basındaki yansıması olarak da anlayabiliriz. Çünkü sosyal aktivist Alena Popova'nın da belirttiği üzere, kadın haklarının en az korunduğu 18 ülke sıralamasında yer alan, aile içi şiddetle ilgili yasası bile olmayan Rusya'da da milyonlarca kadın erkek şiddeti mağdurdur.

(<https://vz.ru/society/2017/11/25/896761.html>). Kanunlarla hakları savunulamayan kadın bu durumda susmayı tercih etmektedir.

Katılımcılarımızdan Ali Asker'in belirttiği üzere Rus gelinler sadece Türkiye'de değil, dünyanın her tarafına yayılmış durumdalar. En fazla sorunların ise Müslüman ülkelerde yaşandığı ve gündeme bu haliyle taşındığı görülmektedir.

Türk-İslam düşünürü, ünlü filozof ve bilim adamı Farabi (870-950) şöyle demiştir: “Derler ki, galipler yargılanmaz. Çünkü yargılayacak olanlar zaten susturulmuş olacaklar.” Bu aforizmayı konumuza bağlayacak olursak, ister Rusya, ister Türkiye basını hangi tutum içerisinde olursa olsun boşanma veya cinayetle biten Rus-Türk evlilikleri her iki basında da haber olmaya, Rus basının önemsemediği “sessiz” ve mutlu evlilikler ise kendi halinde kalmaya devam edecek, kimse onları yargılamayacaktır. Genel olarak bireylerin olumsuz davranışları bir ülkenin imajına leke sürmemeli, kötü örneklerin yanı sıra iyi örneklerin de olduğu basında gözardı edilmemelidir.

KAYNAKÇA

1. Bakar, B. (2015). *Beyaz Ruslar. Esir Şehrin Misafirleri*. İstanbul: Tarihçi Kitabevi Yayınları.
2. Çakmak, S. (2010). Değişen Hayatların Görünmez Sahipleri: Göçmen Kadınlar. *Fe Dergisi*, 2(2), 50-64.
3. Çelik, H. & Ekşi, H. (2013). Söylem Analizi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27 (27), 99-117.
4. Danış, D. *Demografi: Nüfus Meselelerine Sosyolojik Bir Bakış*. Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Ders 13, Sayfa 3, 14.
5. Dedeoğlu, G. (2013). Medya ve İletişim Çalışmalarında Teun A. Van Dijk'in Yaklaşımı. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 38-58.
6. Dedeoğlu, S. & Gökmen, Ç.E. (2011). *Göç ve Sosyal Dışlanma. Türkiye 'de Yabancı Göçmen Kadınlar*. Ankara: Elif Yayınevi.
7. Deleon, J. (1990). *Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar (1920-1990)*. İstanbul: İstanbul Kütüphanesi Yayınları.
8. Deniz, A. & Özgür, E.M. (2010). Rusya'dan Türkiye'ye Ulaşırı Göç: Antalya'daki Rus Göçmenler. *Ege Coğrafya Dergisi*, (19)1, 13-30.
9. Deniz, A. & Özgür, E.M. (2013). Antalya'daki Rus Gelinler: Göçten Evliliğe, Evlilikten Göçe. *Sosyoloji Dergisi*, (3)27, 151-171.
10. Deniz, A. (2012). *Rusya'dan Antalya'ya Ulaşırı Göç ve Bu Göçün Sosyo-Mekansal Sonuçları*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 12 Kasım 2017 tarihinde <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/26457/> sayfasından erişilmiştir.
11. Doğanay H., Şahin İ.F. & Özdemir Ü. (2007). Feminist Coğrafya ve Kadın Göçmenler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, (12)17, 7-16. Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi.

12. Ekiz Gökmen, Ç. (2011). Türk Turizminin Yabancı Gelinleri: Marmaris Yöresinde Turizm Sektöründe Çalışan Göçmen Kadınlar. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Sayı 1, 201-232.
13. Gelekçi, C. (2014). Avusturya’da Yaşayan Türklerin Türkiye ile Bağları ve Evlilik Göçü. *Bilig Dergisi*, Sayı 71, 179-204.
14. Girgin, A. (2004). Röportaj-Mülakat-Söyleşi (Bölüm 1). *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı 19, 39-51.
15. Göçmen, M. (2008). Mütareke Yıllarında Beyaz Rusların İstanbul’daki Sürgün Hayatları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (1)20, 199-216.
16. Gökbayrak Ş. (2006). Uluslararası Göçler ve Kadın Emeği. *Çalışma Ortamı Dergisi*, Sayı 86.
17. Göker, G. & Keskin, S. (2015). Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı 41, 229-256.
18. International Organization for Migration (IOM). World Migration 2005, *Costs and benefits of international migration*. 15 Ekim 2017 tarihinde <https://www.iom.int/world-migration-report-2005> sayfasından erişilmiştir.
19. İçduygu A. & Sirkeci İ. (1999). *Cumhuriyet Dönemi Türkiye’sinde Göç Hareketleri*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
20. İlkaracan, P. & İlkaracan, İ. (1998). *1990’lar Türkiye’sinde Kadın ve Göç. 75 Yılda Köylerden Şehirlere*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
21. İnceoğlu, Y.G. & Akgün Çomak, N. (2009). *Metin Çözümlemeleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
22. Kaşka, S. (2005-2006). Migration Research Program At The Koch University. *The New International Migration and Migrant. Women in Turkey: The Case of Moldovan Domestic Workers*. 3 Aralık 2017 tarihinde http://portal.ku.edu.tr/~mirekoc/reports/2005_2006_selmin_kaska.pdf sayfasından erişilmiştir.
23. Kaya, T. (2013). Televizyonda Yayınlanan İzdivaç Programlarında Toplumsal Cinsiyetin Temsili, *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (2)13, 81-110.
24. Kayayerli, F.D. (2012). *Türkiye’de Röportaj Geleneği Bağlamında Yaşar Kemal’in Röportajları Üzerinden Nitel Bir Değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

25. Kaygalak S. (2009). *Kentin Mültecileri. Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme*. Ankara: Dipnot Yayınları.
26. Kökcen Eryavuz, A., Emeç, H. & Üçdoğruk Birecikli, Ş. (2016). Türkiye’de Göç Sürecinde Kadının Konumu ve Göçün Kadınlaşması. Yazgan, P., Tilbe, F. (der.), *Türk Göçü 2016 Seçilmiş Bildiriler I. London: Transnational Press London*.
27. Lordoğlu, K. (2007) Türkiye’deki Çalışma Hayatının Bir Parçası Olarak Yabancı Çalışanlar. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Sayı 3, 11–32.
28. Lordoğlu, K. (2009). *Türkiye’de Turizmde Çalışan Göçmenler ve İşgücü Piyasasında Oluşan Yeni Sorunlar*. 22 Mart 2017 tarihinde http://mimoza.marmara.edu.tr/~klordoglu/yazilar/Anvers_Kongre_metni1.pdf sayfasından erişilmiştir.
29. Mindibayeva, M. (2015). *Söylem Analizi Çerçevesinde Rus Gazeteleri “Komsomolskaya Pravda” ve “İzvestiya”nın 2008 Yılındaki Rus – Gürcü Savaşına Yaklaşımı*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
30. Murzaev, K. (2004). *Kimdir Bu Ruslar?* İstanbul: Kebikeç Yayınları.
31. Özdal, H., Özertem H.S., Has, K. & Demirtepe, M.T. (2013). *Türkiye-Rusya İlişkileri: Rekabetten Çok Yönlü İşbirliğine*. USAK Avrasya Araştırmaları Merkezi. Rapor No: 13-06.
32. Özer İ. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekin Kitabevi.
33. Özet, İ. *Van Dijk Modeline Göre Eleştirel Söylem Analizi Örneği*. 23 Ekim 2017 tarihinde https://www.academia.edu/7784893/Van_Dijk_Modeline_G%C3%B6re_Ele%C5%9Ftirel_S%C3%B6ylem_Analizi_%C3%96rne%C4%9Fi sayfasından erişilmiştir.
34. Özgür, M. & Aydın O. (2010). Türkiye’de Kadın Evlilik Göçü. *e-Journal of News World Sciences Academy*, (5)1, 18-31.
35. Sargın, F. (2004). Türk Vatandaşlığı Kanunu’nda Değişiklik Yapan 2003 Tarihli ve 4866 Sayılı Kanun Kapsamında Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (53)1, 27-63.
36. Şeker, M. & Şimşek, F. (2011). Ötekilik Bağlamında ‘Muhteşem Yüzyıl’ Dizisinin Farklı İdeolojideki Gazetelerin Köşe Yazılarına Yansımaları. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 29, 483-501.

37. Tekeli, İ. (1998). *Türkiye’de İlgöç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi*.
14 Şubat 2017 tarihinde https://www.academia.edu/29938445/T%C3%9CRK%C4%B0YEDE_%C4%B0%C3%87_G%C3%96%C3%87_SORUNSAI_YEN%C4%B0DEN_TANIMLANMA_A%C5%9EAMASINA_GELD_%C4%B0 sayfasından erişilmiştir.
38. Tekelioğlu, M., Doğan, A. & Çelebi, F. (2005). *Türkiye’de Göç Politikalarının Gelişimi ve Mevcut Durum*. İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi Disiplinler arası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu, 29-30 Mayıs 2005 - Ankara.
39. Toprak, Z. (1992). İstanbulluya Rusya’nın Armağanları: Haraşolar. *İstanbul Dergisi*, Sayı 1, 72-79.
40. Ulu, C. (2013). 1. Dünya Savaşı Sürecinde İstanbul’da Yaşanan Sosyal ve Ahlaki Çözülme. *Tarih Dergisi*, (2)58, 87-129.
41. Ulutaş Ç.Ü. & Kalfa A. (2009). Göçün Kadınlaşması ve Göçmen Kadınların Örgütlenme Deneyimleri. *Ankara Üniversitesi KASAUM Fe Dergisi*, (1)2, 13-28.
42. UN, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2009). *Trends in International Migrant Stock: The 2008 Revision*. 11 Ocak 2017 tarihinde http://www.un.org/esa/population/migration/UN_MigStock_2008.pdf sayfasından erişilmiştir.
43. Üstübcı, A. (2009). Türkiye’ye Yönelik Kadın Göçü: Seks İşçileri ve Ev İçı Hizmetlilerin Kişisel Güvenlik Sorunlarını İlişkilendirmek. 3 Kasım 2017 tarihinde http://www.umut.org.tr/UserFiles/Files/Document/document_AYSEN%20USTUBI%20CL.pdf sayfasından erişilmiştir.
44. van Dijk, T.A. *Haberlerin Söylem Olarak Disiplinlerarası İncelenmesi*. 25 Eylül 2017 tarihinde <http://www.nefretsoylemi.org/resimler/200911199701959490.pdf> sayfasından erişilmiştir.
45. Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. *Turkish Studies Dergisi*, (9)2, 1685-1704.
46. Yılmaz, C. (2009). Türkiye’de Kırdan Kente Göç Sürecinde Etkili Olan Faktörlerden Biri; Evlilik Yoluyla Göç. *Doğu Coğrafya Dergisi*, (14)21, 221-232.
47. Yılmaz, T.T. (2005). *Göçün Kadın Yaşamı Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van. 23 Mart Şubat 2017 tarihinde http://www.mighealth.net/tr/images/0/0e/Gocun_kadin_yasami_uzerine_etkileri.pdf sayfasından erişilmiştir.

48. Ризаева, Р. (2008). Очерк: «Русские в Стамбуле: взгляд изнутри (социологический срез)» из книги «Российские Соотечественники В Турции: История и Современность». Стамбул.
49. Рязанцев, С.В. & Лукьянец, А.С. (2016). Эмиграция Молодежи из России: Формы, Тенденции и Последствия. *Вестник Таджикского государственного университета права, бизнеса и политики. Серия общественных наук*.
50. Рязанцев, С.В. (2007). Миграция женщин из России за рубеж: тенденции, формы, последствия. *Российский Фонд Фундаментальных Исследований (РФФИ)*, 1-6.
51. Эрдер, С. (2002). Новые тенденции международной миграции в Турции, Электронная версия бюллетеня *Население и Общество*, № 79-80. 14 Eylül 2017 tarihinde <http://www.demoscope.ru/weekly/2002/079/analit04.php> sayfasından erişilmiştir.

İNTERNET KAYNAKLARI

1. “Rus Gelin” Filmi Hakkında Bilgi. 20 Ocak 2017 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Rus_Gelin sayfasından erişilmiştir.
2. «Восток-Запад»: Как Проходили Съёмки Сериала в Турции и России. 10 Ekim 2017 tarihinde http://www.vokrug.tv/article/show/vostokzapad_kak_prohodili_semki_seriala_v_turtsii_i_rossii_55510/ sayfasından erişilmiştir.
3. «Россия – Женская Страна, Но Наши Женщины Терпят И Молчат». 14 Aralık 2017 tarihinde <https://vz.ru/society/2017/11/25/896761.html> sayfasından erişilmiştir.
4. Antalya'da 10 Milyona Mal Olan Rus Okulu Açıldı. 5 Haziran 2017 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/antalyada-10-milyona-mal-olan-rus-okulu-acildi-40092290> sayfasından erişilmiştir.
5. Antalya'da Korkunç Olay! Eşini Vurdu, Çocuklarını Zehirledi, İntihar Etti. 17 Şubat 2017 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/son-dakika-antalya-da-korkunc-olay-gundem-2395973/> sayfasından erişilmiştir.

6. *Antalya'daki Rus Okulunda Ders Zili Çaldı.* 23 Eylül 2017 tarihinde <http://www.haberler.com/antalya-daki-rus-okulunda-ders-zili-caldi-8746665-haberi/> sayfasından erişilmiştir.
7. *Antalya'nın Rus Gelinleri Evlerine Geri Döndü.* 28 Ağustos 2017 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/antalyanin-rus-gelinleri-evlerine-geri-dondu-40414397>, sayfasından erişilmiştir.
8. *BM: 67 Milyondan Fazla Kişi Yerinden Edildi.* 3 Ekim 2017 tarihinde <http://www.dw.com/tr/bm-67-milyondan-fazla-ki%C5%9Fi-yerinden-edildi/av-40791689> sayfasından erişilmiştir.
9. *Çavuşoğlu: Rusların Türkiye'ye Pasaportsuz Girebilmesi İçin Çalışma Yapılıyor.* 10 Temmuz 2017 tarihinde <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201703271027812049-cavusoglu-rusya-turkiye-pasaport/> sayfasından erişilmiştir.
10. *Dünyada En Çok Mülteci Türkiye'de.* 5 Ekim 2017 tarihinde <http://www.dw.com/tr/d%C3%BCnyada-en-%C3%A7ok-m%C3%BClteci-t%C3%BCrkiyede/a-39302017> sayfasından erişilmiştir.
11. *Elveda Katya" Batum'da "Motor!" Diyecek!* 17 Haziran 2017 tarihinde <https://www.haberler.com/elveda-katya-batum-da-motor-diyecek-3609311-haberi/> sayfasından erişilmiştir.
12. *Evlenme ve Boşanmalar Azaldı: Yabancı Gelinler Suriyeli, Damatlar Alman.* 7 Ağustos 2017 tarihinde <https://tr.sputniknews.com/analiz/201703021027461012-evlenme-ve-bosanmalar-azaldi-gelinler-suriyeli-damatlar-alman/> sayfasından erişilmiştir.
13. *Getto nedir?* 5 Aralık 2017 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/Getto> sayfasından erişilmiştir.
14. *HÜGO: Türkiye'deki Toplam Mülteci Sayısı 3,6 Milyonu Aştı.* 12 Nisan 2017 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/hugo-turkiyedeki-toplam-multeci-sayisi-3-6-mi-40425054> sayfasından erişilmiştir.
15. *Hürriyet Gazetesi Hakkında Bilgi.* 4 Ocak 2017 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Hürriyet_\(gazete\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Hürriyet_(gazete)) sayfasından erişilmiştir.
16. *Komsomol Nedir?* 12 Kasım 2017 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/Komsomol> sayfasından erişilmiştir.
17. *Komün nedir?* 12 Kasım 2017 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün_\(sosyoloji\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün_(sosyoloji)) sayfasından erişilmiştir.

18. *Kurt Seyit ve Şura Konusu, Oyuncuları ve Karakterleri.* 1 Eylül 2017 tarihinde <http://www.beyazdefter.com/kurt-seyit-ve-sura-konusu-oyunculari-ve-karakterleri/> sayfasından erişilmiştir.
19. *Kurt Seyit ve Şura... Hayatın İçinden.* 7 Eylül 2017 tarihinde <http://hayatavebanadair.blogspot.com.tr/2009/04/kurt-seyt-murkahayatn-icinden.html> sayfasından erişilmiştir.
20. *Milliyet Gazetesi Hakkında Bilgi.* 8 Nisan 2017 tarihinde <http://www.gazeteler.org/milliyet-gazetesi-hakkinda> sayfasından erişilmiştir.
21. *Mutluluk Dediğin İyi İş ve İyi Eş.* 14 Eylül 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/mutluluk-dedigin-iyi-is-ve-iyi-es,266417> sayfasından erişilmiştir.
22. *Nataşa Mektupları, Türk Ve Rus Erkekleri: Kimin Sorumluluk Duygusu Daha Güçlü?* 22 Eylül 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/turk-ve-rus-erkekleri-kimin-sorumluluk-duygusu-daha-guclu,111319> sayfasından erişilmiştir.
23. *Retorik Nedir? Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı - Retorik.* 9 Kasım 2017 tarihinde <http://www.arkeoloji.biz/2017/03/retorik-meanings-nedemekonusma-sanati.html> sayfasından erişilmiştir.
24. *Rus gelin sayısı 105 bini geçti.* 2 Aralık 2017 tarihinde <http://www.ensonhaber.com/rus-gelin-sayisi-105-bini-gecti-2017-03-14.html> sayfasından erişilmiştir.
25. *Rus Kadını İle Türk Erkeği Birbirinin Aynasında; Neleri İyi, Neleri Kötü Buluyorlar?* 11 Ağustos 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/rus-kadini-ile-turk-erkegi-birbirinin-aynasinda-neleri-iyi-neleri-kotu-buluyorlar,266930> sayfasından erişilmiştir.
26. *Rus Kadınının Sırrı Nerede?* 11 Ağustos 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/rus-kadininin-sirri-nerede,266078> sayfasından erişilmiştir.
27. *Rus Vatandaşları Türkiye’de Ne Kadar Kalabilir?* 14 Ağustos 2017 tarihinde <http://www.t4danismanlik.com/rus-vatandaslari-turkiyede-ne-kadar-kalabilir/> sayfasından erişilmiştir.
28. *Rusların Türk Aşkı Kriz Dinlemedi.* 24 Mayıs 2017 tarihinde <http://www.ajansmanisa.com/1221288-haber-ruslarin-turk-aski-kriz-dinlemedi> sayfasından erişilmiştir.

29. *Rusların Türkiye Aşkı Kriz Dinlemedi.* 20 Eylül 2017 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/ruslarin-turkiye-aski-kriz-dinlemedi-40415260> sayfasından erişilmiştir.
30. *Rusların Türkiye'de 90 Gün Kalmasını Sağlayacağız.* 2 Ağustos 2017 tarihinde <http://www.ahaber.com.tr/gundem/2017/04/23/ruslarin-turkiyede-90-gun-kalmasini-saglayacagiz> sayfasından erişilmiştir.
31. *Rusya'daki Nüfus Sayımı Sonuçları Demografik Krizin Devam Ettiğini Gösteriyor.* 29 Ekim 2017 tarihinde <http://ajanskafkas.com/konuk-yazarlar/rusyadaki-nufus-sayimi-sonuclari-demografik-krizin-devam-ettigini-gosteriyor/> sayfasından erişilmiştir.
32. *Sabah Gazetesi Hakkında Bilgi.* 3 Ekim 2017 tarihinde <http://www.gazeteler.org/sabah-gazetesi-hakkinda> sayfasından erişilmiştir.
33. *T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi.* 10 Temmuz 2017 tarihinde http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_tasar%C4%B1m_icler.pdf sayfasından erişilmiştir.
34. *T24 İnternet Gazetesi Hakkında Bilgi,* 6 Ağustos 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/hakkinda> sayfasından erişilmiştir.
35. *Türk Damatlar Rusya'da Birinci Oldu.* 6 Ağustos 2017 tarihinde <http://haberrus.com/life/2012/08/16/turk-damatlar-rusyada-birinci-oldu.html> sayfasından erişilmiştir.
36. *Türkiye'de 650 Bin Yerleşik Yabancı Yaşıyor.* 1 Eylül 2017 tarihinde <http://turizm gazetes i .com/news.aspx?id=79581> sayfasından erişilmiştir.
37. *Türkiye'deki Gizli Rus Ordusu.* 4 Haziran 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/turkiyedeki-gizli-rus-ordusu,266239> sayfasından erişilmiştir.
38. *Türk-Rus Kültür Merkezi'nden Moskova'da "Benim Ailem" Festivali.* 5 Mayıs 2017 tarihinde <http://haberrus.com/video-gallery/2012/05/16/turk-rus-kultur-merkezinden-moskovada-benim-ailem-festivali.html> sayfasından erişilmiştir.
39. *Türk-Rus Ortak Dizileri Geliyor.* 23 Eylül 2017 tarihinde <http://www.ntv.com.tr/sanat/turk-rus-ortak-dizileri-geliyor,2EoGowjCnk2KTwRzqTa5xQ> sayfasından erişilmiştir.
40. *Yabancı Gelinler En Çok Hangi Ülkeden Geliyor?* 3 Eylül 2017 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/yabanci-gelinler-en-cok-hangi-ulkeden-geliyor,284867> sayfasından erişilmiştir.

41. Газета *Аргументы и Факты*. 1 Kasım 2017 tarihinde http://www.onlinegazeta.info/argumenti_i_fakti.htm sayfasından erişilmiştir.
42. *Население России: Численность, Динамика, Статистика*. 29 Ekim 2017 tarihinde <http://www.statdata.ru/russia> sayfasından erişilmiştir.
43. *Почему русские бегут в Турцию?* 5 Kasım 2017 tarihinde <https://sobesednik.ru/incident/20120922-pochemu-russkie-begut-v-turtsiyu> sayfasından erişilmiştir.
44. *Резня в Анталье: Турок Убил Русскую Жену И Детей*. 17 Şubat 2017 tarihinde <http://www.kp.ru/daily/26643/3662434/> sayfasından erişilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Ad	ULVIYA FİLİYEVA
Uyruğu	AZERBAYCAN
Doğum tarihi ve yeri	20.01.1986
Medeni hali	EVLİ
Telefon	0 533 161 17 35
E-posta	ulviyye86@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Bakü Hatayi ilçesi 43 sayılı okul	2003
Üniversite	Bakü Devlet Üniversitesi Gazetecilik Bölümü	2004
Yüksek Lisans	Aksaray Üniversitesi/Sosyoloji 2016-2017	2018

İş Deneyimi Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2013	OBİAL Çelik Silo Sistemleri Şirketi	Yurtdışı Satış Uzmanı
2010-2013	SALAMNEWS Haber Ajansı	Rusça-Türkçe Tercüman, Türkçe Haberler bölümü Editörü

2008-2010	AZERBAIJAN CUMHURBAŞKANLIĞI BÜNYESİNDE BASINA DEVLET DESTEYİ FONU	Danışman
2008-2010	“KOMANDA” İdman Gazetesi	Correktor
2007-2008	TELEBE.AZ İnternet Sitesi ve “NEFERTİTİ” Kadın Dergisi	Tercüman, Muhabir
2005-2006	“HAFTA İÇİ” Günlük Gazete	Muhabir

Yabancı Dil	Açıklama
Avarca	Ana dili
Azerbaycan Türkçesi	Çok iyi
Türkçe	Çok iyi
Rusça	Çok iyi
İngilizce	Orta